

Univerza v Ljubljani  
Fakulteta za socialno delo

Liridona Zumeri

**Pogled strokovnih delavk in delavcev centrov za  
socialno delo na sodelovanje žensk z izkušnjo  
družinskega nasilja v medinstitucionalnih timih**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2025

Univerza v Ljubljani  
Fakulteta za socialno delo

Liridona Zumeri

**Pogled strokovnih delavk in delavcev centrov za  
socialno delo na sodelovanje žensk z izkušnjo  
družinskega nasilja v medinstitucionalnih timih**

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentorica: doc. dr. Tadeja Kodele

Ljubljana, 2025

## **ZAHVALA**

V prvi vrsti se iz srca zahvaljujem svoji družini.  
Hvala, ati in mama, da sta mi omogočila izobraževanje, da sta vedno verjela vame in nikoli  
nista podvomila v moje sposobnosti. Neizmerno hvaležna sem za vse, kar sta mi dala.  
Vajin srečen in ponosen obraz, mi je dajal moč za naprej.

Hvala bratu in sestri, da sta me skozi celotno pot spodbujala – vsak na svoj edinstveni način.

Hvala moj Blerton, da si mi vedno stal ob strani – bil si moj oporni steber, na katerem sem se  
lahko spočila, zadihala in začela znova. Hvala za tvojo umirjenost tudi v največjih viharjih.

Iskreno se zahvaljujem tudi svoji mentorici dr. Tadeji Kodele za ves njen čas, potrpežljivost  
in strokovnost pri nastajanju magistrske naloge. Hvala za vse dragocene usmeritve, ki so mi  
omogočile, da zaključim to pot.

Hvala tudi vsem mojim sogovornicam in sogovorniku, ki so si vzeli čas in s svojimi  
dragocenimi izkušnjami prispevali k moji magistrski nalogi.

## **Pogled strokovnih delavk in delavcev centrov za socialno delo na sodelovanje žensk z izkušnjo družinskega nasilja v medinstitucionalnih timih**

### **Povzetek magistrskega dela**

Nasilje nad ženskami predstavlja v vseh državah po svetu resno in razširjeno družbeno težavo in zahteva celovito razumevanje ter usklajeno ukrepanje na vseh ravneh družbe. Problematika nasilja pa se kaže kot vse bolj aktualna in vredna raziskovanja (glej tudi Sedmak in Kralj, 2006; Filipčič, 2012; Bezenšek Lalić, 2009; Filipčič in Klemenčič, 2011). Medinstitucionalni timi so namenjeni celoviti in učinkoviti pomoči oziroma zaščiti žrtvam nasilja, k čemur pa pomembno prispevajo vse ključne institucije, v katerih je ženska z izkušnjo nasilja vključena. Različni avtorji (glej Rape Žiberna, 2019; Schön, 2015; Rape Žiberna, 2025) pri tem poudarjajo, kako pomembno je sodelovanje z uporabniki (v mojem primeru z ženskami z izkušnjo nasilja) in da te niso le prejemnice naših mnenj, saj vključevanje lahko poveča njihovo motivacijo in krepí moč. V magistrskem delu v teoretičnem delu najprej na splošno opredelim nasilje, potem pa se osredotočim na medinstitucionalno sodelovanje na centrih za socialno delo: kako potekajo medinstitucionalni timi, kdo jih skliče, kdo se jih udeleži in podobno. Skozi celotno delo pa v ospredje postavljam pomembnost sodelovanja in sooblikovanja podpore in pomoči ženskam z izkušnjo nasilja, kajti navsezadnje one najbolj vedo, kaj so njihove potrebe, želje, kaj so sposobne narediti same in pri čem potrebujejo spodbudo in usmeritev.

V empiričnem delu predstavim kvalitativno raziskavo, v kateri me je zanimalo, kako na centrih za socialno delo potekajo medinstitucionalni timi v primerih nasilja v družini; v katerih primerih na medinstitucionalni tim povabijo žensko z izkušnjo nasilja; kako strokovne delavke in drugi udeleženi na timu zagotavljajo, da je glas ženske z izkušnjo nasilja slišan in kaj so, po mnenju strokovnih delavk, prednosti sodelovanja žensk na timih in kaj so ovire za to, da se jih v tim ne vključi. V okviru raziskave sem izvedla deset intervjujev s strokovnimi delavkami in enim strokovnim delavcem, ki so zaposleni na področju nasilja na različnih centrih za socialno delo po Sloveniji. Rezultati raziskave so pokazali, da se intervjuvane strokovne delavke sicer trudijo zavzemati za to, da v tim vključijo tudi ženske z izkušnjo nasilja, a se pri tem včasih soočajo z izzivi, kot so soočanje z občutki stiske ženske, izražanjem bolečine in ranjenosti, včasih prihaja tudi do neusklajevanja mnenj med strokovnimi delavkami in ženskami z izkušnjo nasilja ter do nesodelovanja. Izvedela sem, da so timi, na katerih je prisotnost ženske z izkušnjo nasilja ključna, tisti, ki se skličejo po tem, ko povzročitelj nasilja dobi ukrep prepovedi približevanja ali v primerih podpore žrtvam kaznivih dejanj. Ženske z izkušnjo nasilja imajo ključno vlogo pri izdelavi svojega načrta pomoči in ocene ogroženosti, kar je najpomembnejši del medinstitucionalnega tima. Odgovori so prav tako pokazali, da udeležba ženske z izkušnjo nasilja na timu prispeva k temu, da ta lahko pridobi večji občutek moči, nadzora nad dogajanjem, občutek, da ni sama in potrditev, da je nasilje nedopustno.

**Ključne besede:** ženske z izkušnjo nasilja, medinstitucionalno sodelovanje, glas žensk na medinstitucionalnih timih, center za socialno delo

# **The View of Professional Workers of Social Work Centers on the Participation of Women with Experience of Domestic Violence in Inter-Institutional Teams**

## **Master's Thesis Abstract**

Violence against women is globally a serious and widespread social problem. Addressing it requires a comprehensive understanding and coordinated action at all levels of society. The topic of violence has gained increasing attention and recognition as an important field of research (see also Sedmak & Kralj, 2006; Filipčič, 2012; Bezenšek Lalić, 2009; Filipčič & Klemenčič, 2011). Inter-institutional teams play a key role in providing coordinated and effective support and protection for victims of violence, with the active contribution of all relevant institutions involved in the lives of women with experiences of violence. Several authors (see Rape Žiberna, 2019; Schön, 2015; Rape Žiberna, 2025) stress the importance of collaboration with service users — in this case, women with experiences of violence — as active participants whose involvement can enhance their motivation and empowerment as opposed to just being the receivers of our opinions. The theoretical part of the thesis first provides an overview of violence in general, followed by a focus on inter-institutional cooperation in social work centres: how inter-institutional teams operate, who convenes them, who participates, and related aspects. Throughout the whole thesis the emphasis is on the importance of collaboration and the co-creation of support with women with experiences of violence, as they are best placed to identify their own needs and wishes, to determine what they can manage independently, and where they may need encouragement and guidance.

The empirical part presents a qualitative study examining how inter-institutional teams operate in cases of domestic violence at social work centres; in which situations women with experiences of violence are invited to participate; how social workers and other team members ensure that the voices of women with experiences of violence are heard; and what professionals identify as the advantages of women's participation in these teams, as well as the disadvantages for their inclusion. The study involved ten interviews with female professionals and one male professional working in the field of violence across various social work centres in Slovenia.

The findings show that professionals generally strive to involve women with experiences of violence in team processes, but face certain challenges, including managing women's emotional distress, expressions of pain and vulnerability, occasional differences of opinion between professionals and women with experiences of violence, and situations of non-cooperation. The study revealed that women's presence is of key importance in teams convened after a restraining order is issued against the perpetrator or in cases where support is provided for victims of criminal acts. Women with experiences of violence play a crucial role in developing their individual support plan and danger assessment, which represent the most important component of the inter-institutional team process.

The results further suggest that women's participation in these teams contributes to a greater sense of empowerment, increased control over the process, the experience of not being alone, and validation that the violence they experienced is unacceptable.

**Keywords:** women with experiences of violence; inter-institutional cooperation; women's voices in inter-institutional teams; social work centre

# KAZALO VSEBINE

|                                                                                                      |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1. TEORETIČNI UVOD .....</b>                                                                      | <b>1</b>  |
| 1.1. Nasilje v družini .....                                                                         | 1         |
| 1.2. Ženske z izkušnjo družinskega nasilja .....                                                     | 5         |
| 1.3. Medinstitucionalno sodelovanje.....                                                             | 9         |
| 1.3.1. Medinstitucionalno sodelovanje v socialnem delu v primerih nasilja v družini v Sloveniji..... | 12        |
| 1.3.2. Izzivi medinstitucionalnega sodelovanja .....                                                 | 15        |
| 1.4. Glas uporabnika v MIT-ih.....                                                                   | 17        |
| 1.4.1. Prednosti sodelovanja uporabnikov v MIT-ih .....                                              | 19        |
| 1.4.2. Ovire za sodelovanje uporabnikov v MIT-ih.....                                                | 21        |
| <b>2. OPREDELITEV PROBLEMA .....</b>                                                                 | <b>23</b> |
| 2.1. Raziskovalna vprašanja .....                                                                    | 24        |
| <b>3. METODOLOGIJA.....</b>                                                                          | <b>25</b> |
| 3.1. Vrsta raziskave .....                                                                           | 25        |
| 3.2. Merski instrument in viri podatkov .....                                                        | 25        |
| 3.3. Populacija in vzorec .....                                                                      | 25        |
| 3.4. Opis zbiranja podatkov.....                                                                     | 26        |
| 3.5. Opis procesa raziskovanja .....                                                                 | 26        |
| <b>4. REZULTATI.....</b>                                                                             | <b>28</b> |
| 4.1. Sklic MIT-a .....                                                                               | 28        |
| 4.2. Potek MIT-a .....                                                                               | 30        |
| 4.3. Vsebina MIT-a .....                                                                             | 32        |
| 4.4. Namen MIT-a.....                                                                                | 33        |
| 4.5. Povabilo ŽENSKE Z IZKUŠNJO NASILJA NA MIT.....                                                  | 33        |
| 4.6. Ovire za povabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT.....                                         | 34        |
| 4.7. Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u .....                                                  | 34        |
| 4.8. Izzivi pri sodelovanju ženske z izkušnjo nasilja na MIT-ju.....                                 | 35        |
| 4.9. Prednost sodelovanja žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih .....                                   | 36        |
| 4.10. Vloga strokovnih delavk CSD-ja na MIT-ju.....                                                  | 37        |
| 4.11. Povzročitelj nasilja v postopkih, ki se vodijo na CSD .....                                    | 38        |
| 4.12. Koordinatorji za preprečevanje nasilja.....                                                    | 39        |
| <b>5. RAZPRAVA .....</b>                                                                             | <b>40</b> |
| 5.1. Kritično ovrednotenje uporabljene metodologije.....                                             | 47        |
| <b>6. SKLEPI.....</b>                                                                                | <b>48</b> |
| <b>7. PREDLOGI .....</b>                                                                             | <b>50</b> |
| <b>8. SEZNAM UPORABLJENIH VIROV IN LITERATURE .....</b>                                              | <b>52</b> |
| <b>9. PRILOGE.....</b>                                                                               | <b>58</b> |

|                                          |    |
|------------------------------------------|----|
| 9.1. Priloga 1: Vodilo za intervju ..... | 58 |
| 9.2. Priloga 2: Odprto kodiranje .....   | 58 |
| 9.3. Priloga 3: Osno kodiranje.....      | 87 |

## KAZALO TABEL

|                                             |    |
|---------------------------------------------|----|
| Tabela 3.1: Primer odprtega kodiranja ..... | 26 |
|---------------------------------------------|----|

# 1. TEORETIČNI UVOD

## 1.1. Nasilje v družini

Problematika nasilja v družinah se vedno znova kaže kot aktualna tema, vredna raziskovalne, medijske, politične in tudi siceršnje javne pozornosti. Nevladne organizacije (predvsem ženske) nenehno opozarjajo na problem nasilja v družinah, enako govorijo tudi statistični podatki, ki nakazujejo trende naraščanja nasilja v zasebnosti (Sedmak in Kralj, 2006, str. 93–94). Dostopni podatki o nasilju pričajo, da je primerov nasilja v družini veliko, poleg tega pa moramo imeti vedno v mislih, da veliko primerov ostane neprijavljenih. Podatki Statističnega urada (2020) pričajo, da žrtve sicer pogosto govorijo o svojih izkušnjah z nasiljem z osebami, ki so jim blizu, a se jih potem le nekaj izmed njih obrne tudi na policijo ali druge institucije.

Po podatkih vseevropske raziskave je vsaka tretja ženska, starejša od 15 let doživela fizično in/ali spolno nasilje. Vsaka tretja ženska je doživela psihično nasilje. Vsaka tretja ženska (32 %) je bila žrtev psihološke zlorabe partnerja – sedanjega ali prejšnjega (Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava, 2014, str. 9–10).

Statistični podatki za Slovenijo (2022) med drugim tudi kažejo, da so ženske trikrat pogostejše žrtve nasilja v partnerskem odnosu kot moški. Ponavljajoče se spolno nasilje ženske doživljajo kar 5,3-krat pogostejše kot moški, druge vrste nasilja pa dvakrat pogostejše. Tudi posledice nasilja nad ženskami so hujše kot pri moških, saj je 30 % več žensk kot moških imelo fizične poškodbe (modrice, praske, ožganine, zlome kosti, splav; poškodbe glave, notranjih organov ali genitalij). Avtorica poročila (Kontelj, 2022, b.d.) navaja, da je nasilje v družini od svojega 15. leta starosti vsaj enkrat doživelo 14,9 % žensk in le 5,4 % moških, starih od 18 do 74 let.

Med najpogostejših deset kaznivih dejanj brez pravne podlage za pregon je uvrščeno tudi nasilje v družini (v letu 2023 je bilo 134 primerov) (Pregled dela policije za prvo polletje 2023, 2023, str. 35). Med kazniva dejanja, ki se preganjajo na predlog, vendar so oškodovanci od njega odstopili, je bilo leta 2023 6 primerov nasilja v družini. Izrečenih je bilo 639 prepovedi približevanja, kar je največ v zadnjih desetih prvih polletjih (Pregled dela policije za prvo polletje 2023, 2023, str. 11). Tudi če primerjamo statistične podatke iz leta 2022 in 2023 o polnoletnih obsojencih po kaznivem dejanju nasilja v družini, vidimo, da jih je leta 2022 bilo 212, leta 2023 pa 236 (Polnoletni obsojenci (znani storilci) po spolu, kaznivem dejanju in glavni kazenski sankciji (tudi pogojno obsojeni), Slovenija, letno, 2025).

Nasilje v družini po mnenju avtorice Filipčič (2012, str. 43) najbolje opredeljujeta sociološka in psihološka stroka, ker v ospredje postavljata posameznike (povzročitelja nasilja in žrtev) in odnose med njimi, ki pa jih (so)oblikuje širše okolje s svojimi vrednotami, pričakovanji in predstavami o medosebnih odnosih. Tuerkheimer (2004, str. 961) dodaja, da družboslovni strokovnjaki, zlasti predstavniki feminističnih pristopov, trdijo, da je glavni razlog za nasilje v družini boj za moč in nadzor, kjer eden izmed partnerjev poskuša pridobiti prevlado nad drugim. Ta pogled poudarja, da nasilje ni zgolj posamezen dogodek, temveč stalna manifestacija moči oziroma zloraba moči, ki se izraža v odnosu med partnerjema. Posamičen trenutek nasilja je treba razumeti v širšem kontekstu odnosa med njima. Kot navaja Tuerkheimer (2004, str. 995), je Leonore Walker že leta 1979 nasilje opisala kot ponavljajoči se vzorec vedenja, ki ga je poimenovala »krog nasilja«, ki vključuje štiri faze: (1) izbruh nasilja; (2) obžalovanje, opravičevanje, izkazovanje pozornosti in nežnosti povzročitelja nasilja (obdobje sprave); (3) obdobje miru; (4) naraščanje napetosti do ponovnega izbruha nasilja. Tuerkheimer (2004, str. 977) dodaja, da je razumevanje nasilja v družini kot ponavljanja določenih faz nujno potrebno za oblikovanje posameznikovih in družbenih strategij za preprečevanje nasilja in za razumevanje, zakaj ženske vztrajajo v razmerju z nasilnežem. Sociološka opredelitev nasilja v družini torej temelji na razumevanju nasilnega vedenja ter dinamike moči in nadzora, ki vključuje neprekinjeno spolno in verbalno zlorabo, grožnje, ekonomsko prisilo, nadlegovanje in družbeno izolacijo, pri čemer nasilje ne temelji le na številu udarcev (Tuerkheimer, 2004, str. 965).

Bezenšek Lalić (2009, str. 11) pravi, da nasilje v družini ni nov pojav, ampak obstaja, odkar obstaja družina. Od »odkritja« problema zlorabljenih otrok v zgodnjih 60. letih je področje preučevanja nasilja v družini postalo vse obsežnejše in kompleksnejše. Barnett idr. (Barnett, Miller-Perrin in Perrin, 1997, kot navedeno v Bezenšek Lalić, 1997, str. 11) opozarjajo, da je nasilje ves čas prisotno, v samem procesu redefinicije družbenega stanja oziroma situacije v družbeni problem pa so imele najpomembnejšo vlogo družbene reakcije, ki so prihajale iz različnih strani: cerkve, družbenih gibanj, političnih in drugih interesnih skupin ter medijev, in so se v začetku aktivirale na ravni individualne družbene odgovornosti za določeno družbeno stanje oziroma situacijo. Muršič (2012, str. 14) dodaja, da glede na naše široko zajetje različnih družbenih ravni v razumevanje družinskega nasilja, to nasilje ni le problem posameznikov in družin, temveč tudi problem institucij (na primer šol in drugih ustanov, ki se jih nasilje v družini tiče in se morajo nanj odzivati). Dodaja, da je nasilje v družini problem in odraz širše družbe,

vztrajanja njenih problematičnih značilnosti in tistih njenih preobrazb, ki pomenijo slabšanje pogojev vsakdanjega življenja ljudi.

Filipčič in Klemenčič (2011, str. 11–15) navajata, da nasilje v družini zajema zelo različne oblike in različno intenzivna ravnanja z različnimi posledicami. Pravita, da je pogosto opredelitev nekega ravnanja kot nasilje odvisna tudi od subjektivne predstave posameznikov (povzročiteljev nasilja, žrtev, opazovalcev) o primernosti določenih medsebojnih odnosov, ki izhajajo iz subjektivne predstave o vlogi družinskih članov in splošnih vrednot posameznika. Bezenšek Lalić (2009, str. 11) pa dodaja, da so k prepoznavanju nasilja v družini kot družbenega problema pripomogla ženska gibanja v 70. letih prejšnjega stoletja, ko sta se začeli resneje raziskovati nasilje nad ženskami in nasilje v partnerskih odnosih.

Omenila sem že, da se nasilje nad ženskami lahko pojavlja v različnih oblikah. V nadaljevanju bom predstavila najpogostejše in najbolj znane oblike nasilja. Najbolj razširjena oblika nasilja je psihično nasilje, ki se povezuje tako s fizičnim kot s spolnim in ekonomskim nasiljem. Sledi najbolj očitno nasilje – fizično nasilje. Vsako fizično nasilje je hkrati tudi psihično, meja med njima pa je tam, kjer se besednemu nasilju pridruži udarec. Obstaja tudi spolno nasilje, ki je definirano kot nezaželen poseg v posameznikovo spolno integriteto (Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja, 2014, str. 76–79). Poleg omenjenih oblik nasilja poznamo še ekonomsko nasilje, ki ga Zakon o preprečevanju nasilja<sup>1</sup> v družini (2008, 3. člen, 6. pod člen) opredeljuje kot neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje družinskega člana pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem. ZPND vključuje tudi zanemarjanje, o katerem govorimo, kadar oseba opušča dolžno skrb za družinskega člana, ki jo potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti, starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin.

Najpomembnejši korak v smeri sistemskega pristopa k obravnavi nasilja v družini je Slovenija naredila s sprejemom ZPND leta 2008. To je namreč prvi zakon, ki je opredelil nasilje v družini in njegove oblike in ga razlaga kot vsako uporabo fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega člana proti drugemu družinskemu članu oziroma zanemarjanje družinskega člana iz istega zakona (žrtve) ne glede na starost, spol ali katerokoli drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročiteljice oziroma povzročitelja nasilja (ZPND, 2008). Barnett, Miller-Perrin in Perrin (1997, kot navedeno v Bezenšek Lalić, 1997, str. 12) menijo, da je potrebno pojav nasilja, zaradi njegove kompleksnosti, opazovati in pojasnjevati skozi

---

<sup>1</sup> V nadaljevanju ZPND.

multidimenzionalne teorije. Na makro ravni je na problem pomembno gledati skozi sociokulturološke in strukturalne karakteristike posameznih segmentov družbe. Mikro raven pa po besedah avtoric pojasnjuje nasilje v družini skozi specifično vedenje, pogojeno s socializacijskim učenjem, individualnimi intrapersonalnimi vzroki in intrapersonalnimi interakcijami ter teorijami socialnega učenja.

Tako makro kot mikro teorija raziskujeta, zakaj pride do družinskega nasilja, a nobena teorija o individualnih motivih za nasilje ne bo razložila vsega. Ne le zato, ker so motivi za nasilje različni, ampak tudi, ker je večina poskusov nasilja neuspešnih (Collins, 2009, str. 9–22). Avtor (prav tam) ob tem izpostavlja, da ljudje lahko tudi načrtujejo nasilje, ki ni nujno nasilje med družinskimi člani ali nasilje nad partnerjem, ampak gre za hujše oblike nasilja, kot so strelski shodi in podobno, ki se na koncu niti ne zgodijo, ker so, po besedah avtorja, storilci nekompetentni. Collins (prav tam) raziskuje mikro in makro nasilje in navaja, da omenjeni teoriji nikoli nista popolnoma ločeni, ampak sta medsebojno povezani. Splošne teorije nam lahko služijo kot orientacija pri vpogledu različnih področij nasilja, nikoli pa teorija ne bo tako posplošena, da bi se pojavila v preprostih izjavah, kot je »revščina povzroča nasilja«. Vsaka teorija vsebuje elemente makro in mikro teorije. Collins zelo na splošno raziskuje te elemente, Tittlová in Papáček (2018, str. 119) pa se osredotočata na dejavnike, ki prispevajo k družinskemu nasilju. »Ugotovitev« seveda ne smemo brati enoznačno. Dejavniki so lahko različni, med najpogostejše omenjenimi pa so socialni položaj, finančne okoliščine oziroma ekonomski položaj družin. Ti dejavniki so po mnenju mednarodnih organizacij obenem tudi eden najbolj tveganih dejavnikov ne le nasilja v družini, ampak kriminalnega ravnanja nasploh. Tittlová in Papáček (2018, str. 119) omenjata tudi osebne dejavnike, ki so pogosto odvisni od osebnosti posameznika. Avtorja v zvezi z osebnimi dejavniki navajata nizko starost, kot je posameznikova mladost in nezrelost; pretirano uživanje alkohola ali uporaba drog; duševne bolezni, motnje in resna depresivna stanja; močan temperament, čustvena labilnost in afektivnost; nizka izobrazba in s tem povezani nizki dohodki. Zadnji naveden dejavnik pa je dispozicija nasilja v družini zaradi izkušenj iz njihove primarne družine. Torej nasilje povzročitelji pogosto lahko izvajajo zato, ker so bili sami neposredno izpostavljeni nasilju v družini, oziroma so kot otroci bili priče nasilja v družini in nadaljujejo ta vzorec. Nadaljujem s tako imenovanimi socialnimi dejavniki, med katerimi sta avtorja naštela družine, kjer je »glava družine« moški in vodi družino hierarhija v družini, kjer ima ženska nižji oziroma podrejeni položaj in pa družbeno dožemanje ženske zgolj kot žene in matere, s katero je povezana skrb za gospodinjstvo, moškega, rojstvo otrok in njihovo vzgojo. Avtorja nadaljujeta z »odnosnimi«

dejavniki, kjer naštevata prepire in konflikte med družinskimi člani, patološka in kriminalna vedenja v družinah, nestabilnost v odnosih, pretirano dominacijo moškega in revščino (Tittlová in Papáček, 2018, str. 119).

## **1.2. Ženske z izkušnjo družinskega nasilja**

Družina kot temeljna skupnost naj bi bila varno okolje, ki omogoča zadovoljitev osnovnih bioloških, duševnih in socialnih potreb. Kadar ne deluje kot varno okolje, utrpijo največjo škodo njeni najranljivejši člani, med katere gotovo sodijo otroci. Ti nimajo razvitih obramb, s katerimi bi se lahko obvarovali destruktivnih vplivov okolja odraslih ljudi. Prav tako otroci nimajo socialne moči, da bi si poiskali pomoč zunaj družine ali si celo izbrali drug dom. V podobnem položaju so velikokrat tudi najstarejši člani družin in invalidi. Statistika dokazuje še, da so v družini pogostejše izpostavljene nasilju ženske. K temu pogosto prispeva patriarhalno usmerjena družba, v kateri imajo moški višji socialno-ekonomski položaj (Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2009–2014, 2009). Nasilje v družini se pojavlja ne glede na kulturo, raso, vero ali socialno-ekonomski status. Ameriška raziskava navaja, da približno vsaka tretja ženska in vsak deseti moški, starejši od 18 let, doživi nasilje v družini. Nasilje v družini je tako denimo vsako leto odgovorno za več kot 1500 smrti v Združenih državah (Huecker, King, Jordan in Smock, 2023).

Nadaljujem z mnenjem avtorice Božac Deležan (1999), ki piše, da je bil položaj žensk in tudi otrok v zgodovini tesno povezan z nasiljem, ki je bilo družbeno dovoljeno oziroma sprejemljivo. Žena in otroci so bili v zgodovini moževa lastnina, nad katero je gospodoval, si jo prilagajal in jo vzgajal, nenazadnje tudi z nasiljem – mož je imel pravico, da z ženo ravna po svoji volji. Muršič (2012, str. 15–17) dodaja, da strukturalne napetosti, pogojene s tradicionalno družinsko institucijo, v marsičem porajajo (ne pa nujno določajo) raznovrstno nasilje med člani družine. Nekatere značilnosti družine kot družbene institucije, ki lahko, v povezavi z drugimi okoliščinami, omogočajo in/ali spodbujajo nasilno ravnanje, so: različne predstave o družinskih spolnih vlogah in z njimi povezane napetosti; člani družine med seboj težko uskladijo težnje vsakogar izmed njih po avtonomiji in hkratni čustveni povezanosti; družino obeležujejo napetosti med spoloma in medgeneracijske napetosti; pri starših pride velikokrat do skušnjave, da bi otroka, če ne gre drugače, z nasiljem usmerili na zeleno pot. Kot pravi Muršič (2012, str. 16), je družina potencialno najnevarnejši kraj, saj lahko motivirani povzročitelji nasilja ob

odsotnosti učinkovitega zunanjega nadzora, zlahka zlorabijo strukturno ranljivost otrok in drugih družinskih članov.

Božac Deželan (1999, str. 11) meni, da čeprav sta spolna enakost in enakopravnost pred zakonom zagotovljeni, je nasilje nad ženskami v današnji družbi še vedno pogosto obravnavano kot osebna in zasebna zadeva. Ženske, ne glede na zakonodajo, ostajajo v podrejenem položaju v primerjavi z moškimi.

Nasilje nad ženskami predstavlja v vseh državah po svetu resno in razširjeno družbeno težavo. V Konvenciji Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini (Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini, 2011) je v preambuli navedeno, da je »nasilje nad ženskami odraz zgodovinsko neenakih razmerij moči med ženskami in moškimi, kar je privedlo do nadvlade nad ženskami in diskriminacije žensk s strani moških in ovir pri napredku žensk«, ter da je nasilje nad ženskami »eden od ključnih družbenih mehanizmov, s katerim so ženske prisiljene v podrejeni položaj v primerjavi z moškimi«.

Združeni narodi so leta 1993 v Deklaraciji o odpravi nasilja nad ženskami (Deklaracija o odpravi nasilja nad ženskami, 1993) le-tega opredelili kot vsako dejanje nasilja, ki temelji na spolu in ima za posledico (ali je verjetno, da bo imelo za posledico) fizično, spolno ali psihično škodo ali trpljenje žensk. Vključene so tudi grožnje s takšnimi dejanji, odvzem ali samovoljna omejitev prostosti, ne glede na to, ali se to dogaja v zasebnem ali javnem prostoru.

Po mnenju Zaviršek (1997, str. 329), socialno delo nasilju nad ženskami in otroki ni posvečalo pozornosti, ampak so verjeli, da je mogoče rešiti vprašanje nasilja znotraj družine, v kateri živijo storilec in žrtve. Teorija in praksa socialnega dela sta nastajali tako, da je problem definirala stroka ali ustanova in ne uporabnica ali uporabnik, ki je prišel po pomoč. Omenjena avtorica (Zaviršek, 1997, str. 329) še razlaga, da so socialne delavke<sup>2</sup> ob besedi »nasilje« navajale, da gre za družinsko patologijo, spet v drugem primeru, da je otrok zanemarjen. Avtorica je mnenja, da se morajo izobraževati in strokovno izpopolnjevati vsi kadri: od zdravnikov, pedagogov, vzgojiteljev, policistov, saj ženske po prvih napadih pogosteje poiščejo

---

<sup>2</sup> V magistrskem delu za socialne delavke in delavce ter druge strokovne delavke in delavce uporabljam ženski spol, ki pa je vsekakor zamenljiv.

pomoč pri zdravniku ali na policiji. Šele kontinuiteta nasilja pa potem ženske z izkušnjo nasilja prisili, da pridejo po pomoč k socialni delavki.

O nasilju molčimo zaradi vpliva najrazličnejših diskurzivnih praks, ki se transformirajo v zavestne in nezavedne osebne razloge za molk. Ženske, ki preživljajo nasilje, najpogosteje molčijo zato, ker verjamejo, da se nasilje dogaja samo njim, in jim nihče ne bo verjel; verjamejo, da se nasilje dogaja večini žensk, in se nimajo pravice upreti; verjamejo, da jih bo povzročitelj ubil, če bodo storile kaj nedovoljenega, kar ga lahko razkrinka; verjamejo, da same sprožajo nasilje, in so zanj odgovorne; ne verjamejo, da je njihovo življenje še kdaj lahko drugačno, boljše in podobno. Razlogi za molk vsekakor obstajajo tudi na strani povzročitelja (Zaviršek, 1997, str. 330).

Zaviršek (1997, str. 332) piše o strokovnjakih, ki pripisujejo krivdo za nasilje ženskam, ki so v resnici objekt nasilja. Strokovnjaki verjamejo, da je ženska res storila kaj narobe; verjamejo, da ženske vedno znova izberejo nasilnega partnerja; včasih verjamejo, da se ženska nauči »živeti z nasiljem«; verjamejo, da je to »njihova kultura« (na primer, ko gre za Romkinje, pripadnice etničnih skupin iz tradicionalno patriarhalnih okolij in podobno). Hagemann White (2006, kot navedeno v Filipčič, 2012, str. 44) je mnenja, da če je mati žrtev nasilja, je večja verjetnost, da bo tudi otrok žrtev nasilja. Mati, ki se sooča z nasiljem, je v manjši meri zmožna zaščititi otroka pred nasiljem in njegovimi negativnimi učinki. Dodaja tudi, da je v številnih državah bila potrjena korelacija med nasiljem nad ženskami in vsemi vrstami nasilja nad otroki.

Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2009–2014 (2009) se v 3. členu dotakne tudi izvajanja storitev in zakonov in navaja, da je eden večjih problemov v razviti družbi nedosledno izvajanje veljavnih zakonov ali priporočil oziroma velik razkorak med zakoni in njihovim izvajanjem. Kot dober ukrep v tem pogledu omenja ustanovitev posebnega organa v Avstriji, npr. intervencijskih centrov za preprečevanje nasilja v družini: ti dajejo žrtvam nasilja v družini pomoč in podporo ter povezujejo vse vključene deležnike – policijo, sodstvo, organizacije za mladostnike, zavetišča za ženske idr. Intervencijski center kot nevladna organizacija tesno sodeluje z državnimi organi (predvsem s policijo), ki zagotavljajo pomoč osebam z izkušnjo nasilja in tako pripomorejo k izvajanju ukrepov, ki se nanašajo na pravice žrtev nasilja. Poleg tega pa centri nudijo pomoč in podporo žrtvam med samim sodnim procesom. Nadaljujejo s primerom Norveške, ki je leta 2000 vzpostavila akcijski program za preprečevanje nasilja v družini. Norveška skupina, ki vključuje tudi predstavnike ministrstev, usklajuje splošne akcije za preprečevanje nasilja v družini in številne iz akcijskega programa.

Ena od njih je bila uvedba delovne skupine, katere cilj so tudi nekatere spremembe v zakonodaji. Nekoliko več pozornosti je namenjeno izobraževanju strokovnih delavk, ki se ukvarjajo z nasiljem v družini in delu s povzročitelji nasilja. Podobno funkcijo pa ima tudi irski Nacionalni odbor za preprečevanje nasilja nad ženskami, ki je bil ustanovljen leta 1997. V njegovem okviru poskušajo vzpostavljati, razvijati in izvajati medijske kampanje na regionalnih in lokalnih ravneh ter znotraj regionalnih in lokalnih struktur. Ženske spodbujajo, da se odločijo poiskati pomoč in prijavijo nasilje in njegove povzročitelje.

V tem delu se osredotočam na neposredne izkušnje žensk, nad katerimi se je izvajalo nasilje. Avtorice de Oliveira in druge (de Oliveira, da Fonseca Viegas, dos Santos, da Silveira in Elias, b.d.) pišejo, da izkušnje nasilja pomembno zaznamujejo življenje žensk. Opravile so deset intervjujev z ženskami z izkušnjo nasilja, v katerih so se pogovarjale o njihovih izkušnjah in pripovedovale o življenju v strahu. Ženske so pripovedovale o tem, da so se povzročitelja nasilja bale in se ga še zmeraj bojijo. Bale so se iti v javnost, in da bo povzročitelj uresničil svoje grožnje, da jih bo ubil, prav tako jih je bilo strah, da se bo nasilje ponovilo. Z grožnjami je povzročitelj nasilja izzval odnos podrejenosti, otopelosti ali celo agresije. Ženske so pripovedovale o tem, a vseeno ohranjale upanje, da se bo povzročitelj nasilja spremenil. Strah jih je bilo groženj, ki so bile različne: *»dal je jasno vedeti, da če ga prijavim, me bo ubil«*; *»rekel je, da bo izginil z mojo hčerko, če grem od njega«*; *»grozil mi je, da naju bo s hčerko ubil, je pa bil tudi dodatni razlog: nisem zaposlena«*. Naslednja tema, ki jo avtorice poudarijo, je *»življenje s telesnimi poškodbami«*. Ženske so v tem delu pripovedovale o več operacijah, poškodbah, posledicah po streljanju nanje, pohabljenih delih telesa, ena je omenila, da je zaradi udarcev v trebuh izgubila otroka v osmem mesecu nosečnosti. Tako kot navedeno v članku, izjave razkrivajo znamenja na telesu, ki jih bodo vedno spremljala in kažejo na veliko trpljenje. Ženske pripovedujejo, da jih je teh znamenj sram in če jih kdo vpraša o teh, se pogosto zlažejo in rečejo, da so imele prometno nesrečo (de Oliveira, da Fonseca Viegas, dos Santos, da Silveira in Elias, b.d.).

Tsirigotis in Łuczak (Tsirigotis in Łuczak, 2017, str. 201–211) raziskujeta odpornost žensk po doživetem nasilju, kar je po njunem mnenju ključnega pomena pri okrevanju po travmi. Pri rezultatih med drugim navajata, da nekateri avtorji omenjajo škodljive posledice nasilja v družini v obliki psihičnih in fizičnih motenj delovanja, spet drugi pa navajajo, da ženske, ki so končale nasilno razmerje, kažejo visoke ravni splošne odpornosti. Koncept odpornosti avtorja razlagata kot sposobnost posameznika ali skupine, da se s stisko sooči pozitivno. Avtorja (Tsirigotis in Łuczak, 2017, str. 201–211) navajata, da se odpornost pri ženskah

načeloma povečuje z leti. Torej na način, da ženska pridobiva življenjske izkušnje. Njena odpornost se poveča tudi s tem, ko živi s povzročiteljem nasilja.

Hollingdrake, Saadi, Cruz in Currie (2022, str. 1353–1366) so izvedli kvalitativno raziskavo o perspektivi žensk z izkušnjo nasilja o dostopu do storitev. Ženske so poročale o pomembnosti gradnje nekega odnosa s strokovnimi delavkami, saj so potrebovale nekaj časa, da jih spoznajo in začnejo verjeti, da jih ne bodo obsojale. Odgovori so temeljili na pomanjkanju zaupanja v sistem (strokovne delavke so jim govorile, naj si uredijo prepoved približevanja, potem pa je prišla policija in ni glede tega naredila nič), neosveščenost o lastnih težavah (intervjuvanka je poročala, da se dolgo niti ni zavedala, da je v nasilnem razmerju) in omejeno dostopnost do storitev. Problem zaznavajo tudi pri omejenosti služb v smislu njihovega delovnega časa in časa, ki ga imajo na razpolago za uporabnike. Ženske so pripovedovale o tem, da so komaj začele pripovedovati o dogajanjih tisti teden, in so strokovne delavke že rekle, da se je njihov čas zaključil in da imajo naprej druge uporabnike. Tudi, ko so uporabnice dobile določene storitve, so zaznavale težave pri ohranjanju in pomnjenju informacij, saj so bile travmatizirane in so si težka zapomnile stvari. Soočale so se tudi s pomanjkanjem zavedanja in razumevanja koncepta družinskega nasilja, saj je zdravstvena delavka stvari hotela rešiti na hitro in z minimalno vloženim delom in trdom v smislu *»če je res tako hudo, ga moraš pač zapustiti«*, kjer so uporabnice odgovorile, da bi v tem primeru ostale brez strehe nad glavo in da rešitev ni tako enostaven.

### **1.3. Medinstitucionalno sodelovanje**

Medinstitucionalno sodelovanje oziroma sodelovanje med različnimi institucijami v času, ko se soočamo z vedno bolj kompleksnimi izzivi, ki presegajo meje posameznih institucij ali sektorjev, postaja ključno za doseganje skupnih ciljev. Z njegovo pomočjo se rešujejo različni globalni, gospodarski, družbeni, okoljski in drugi izzivi. Študija primera iz Japonske, ki je ena izmed držav z največjo nagnjenostjo h katastrofam (potresi, poplave, zemeljski plazovi, cunamiji in vulkanski izbruhi) in je svojo pripravljenost odziva na izredne razmere razvila prav kot posledico več obsežnih nesreč, je recimo pokazala, da je uspešnost odziva na izredne razmere povezana prav z dejstvom, da je v odziv vključenih veliko število timov (tim gasilcev, reševalcev, lokalno podporna skupina, posebna ekipa za nesreče, ekipa s posebno opremo, letalske in mornarske eskadrilje in drugi), ki med sabo usklajeno sodelujejo (Case study of Japan, 2021).

Filipčič (2012, str. 44) piše, da od sedemdesetih let dalje nasilje v družini ni več le predmet zanimanja sociologije in psihologije, ampak tudi prava in znotraj njega različnih pravnih področij. Razvili so se številni pristopi, modeli, ukrepi, mehanizmi, ki obvezujejo različne organe, strokovnjake iz različnih področij in tudi vse posameznike, da se ustrezno odzovejo ob srečanju z žrtvijo ali povzročiteljem nasilja. V tem kontekstu se pojavljajo različni pravni vidiki nasilja, ki zajemajo širok spekter vprašanj, kot so: Kdaj se mora neki organ odzvati na nasilje? Kako naj sodeluje z drugimi organi? Kakšna je vloga strokovnih delavk v teh organih? Vsaka oblika nasilja v družini ima specifične pravne vidike, ki pa so pogosto povezani z drugimi oblikami nasilja, se medsebojno dopolnjujejo in prepletajo. Zato se v obravnavi nasilja nad otroki ni mogoče osredotočiti zgolj na pravne vidike, ki so neposredno povezani z obliko nasilja, temveč je treba te vidike povezati tudi z vprašanji, ki se nanašajo na nasilje nad ženskami, njihovimi materami. V tem delu bi omenila vloge institucij, ki jih Bouwkamp (1996, str. 53) razdeli tako: kazenskopravna strategija, ki je namenjena policiji, tožilstvu in sodstvu in ogrožanje otroka pomeni zločin, ki ga je treba kaznovati; strategija varovanja otroka, ki obsega vse posege, katerih namen je zavarovati žrtev telesno, čustveno in poskrbeti za moralni razvoj otroka in pa strategijo t. i. terapevtske obravnave, ki zajema sodelovanje s posameznimi člani družine in družine kot celote ter delo z družino.

Liff in Wikström (2015, str. 266–278) navajata, da medinstitucionalno sodelovanje spodbuja pretok znanja in dobrih praks med strokovnjaki in organizacijami. Po njunem mnenju obravnava problemov in stisk, s katerimi se uporabniki zdravstvenih, socialnih in drugih storitev srečujejo, zahteva visokokvalificirana znanja in je zato sodelovanje med različnimi strokami, ki zadevajo stiske in probleme uporabnikov, še toliko bolj dobrodošlo. Filipčič (2012, str. 56–57) dodaja, da je izhodišče medinstitucionalnega sodelovanja to, da je vsaka institucija dolžna nuditi pomoč žrtvi v okviru svojih pristojnosti, drugim institucijam pa posredovati potrebne informacije in svoje aktivnosti medsebojno usklajevati. Bistven vidik sodelovanja pa je pretok informacij predvsem glede same zaznave nasilja.

Omenjena avtorja Liff in Wikström (2015, str. 266–278) sta izvedla raziskavo na področju zdravstva, a menim, da lahko te ugotovitve prenesemo tudi na področje socialnega dela. V raziskavi je bilo namreč ugotovljeno, da je v zadnjem desetletju močno razširjeno prepričanje, da bi morale zdravstvene organizacije združiti svoja različna strokovna področja in veščine, ki bi zagotovile oskrbo, ki je bolj osredotočena na uporabnika (v primeru zdravstva na bolnika), kajti le taka oskrba se lahko osredotoči na uporabnika kot celoto v njegovih pogosto edinstvenih situacijah. In k temu stremimo tudi v socialnem delu, ko se zavzemamo za to, da se vsakemu

uporabniku nudi to, kar si on želi in kar potrebuje – da je slišan njegov glas in njegove potrebe (Liff in Wikström, 2015, str. 266–278). Pomembne so torej storitve po meri uporabnika. Timsko delo mora prispevati k oskrbi po meri človeka in zagotavljati krepitev moči uporabnika, da bi le-ta lahko skupaj s člani tima sooblikoval paket oskrbe, ki ga potrebuje (Flaker, 2015). Flaker (2015) dodaja, da je namesto standardnih odgovorov, ki so za vse enaki, treba razviti takšne odgovore, ki so prilagojeni osebni meri vsakega posameznika, saj ima vsak posameznik različne potrebe in želje. Podobnega mnenja je Lapajne (2011, str. 72), in sicer, da mora biti posameznik aktivno vključen v načrtovanje načrta pomoči, saj je le na ta način lahko enakovreden član in so storitve namenjene njegovim potrebam.

Stuart (2012, b.d.) na podlagi izvedene raziskave navaja model »razvoja od dela posameznega strokovnjaka k temu, da se znanja povežejo v medsebojno sodelovanje strokovnjakov«. Navaja, da je že leta 2008 Svet za razvoj spretnosti za delo z otroki (angl. *Children's Workforce Development Council*) objavil, da je integrirano delo, delo, kjer vsi, ki podpirajo otroke, mlade in družine, učinkovito medsebojno sodelujejo in v središče postavijo otroka, z namenom zadovoljiti njegove potrebe in izboljšati njegovo življenje. Podobno ugotavlja tudi Flaker (1997, str. 3–12), ki piše o timih na področju duševnega zdravja, in sicer, da je sodelovanje med strokovnjaki v korist uporabnikom, saj ti strokovnim službam pogosto razgrnejo kompleksne življenjske situacije, s katerimi se ne more ukvarjati en sam strokovnjak. Pravi, da tim strokovnjakov uporabniku ponuja širok spekter znanja in metod, ki jih ne more prakticirati zgolj ena delavka ali predstavniki enega poklica. Matos in Sousa (2004, str. 65–80) in Flaker (1997, str. 3–12) se strinjajo, da je medinstitucionalno sodelovanje tudi v prid strokovnjakom, saj se delo in prav tako moč porazdelita, rešuje se skupni problem, kar posledično prinaša koristi tako za uporabnike kot tudi za strokovnjake.

Pearson in Spencer v Housley (2003, b.d.) izpostavita štiri specifična področja, ki se jima zdita pomembna pri timskem delu: usklajeni cilji: torej, da vsi člani tima stremijo in delujejo k skupnemu cilju in imajo jasno vizijo; učinkovita komunikacija: jasna, odprta in pravočasna izmenjava informacij med člani tima; zagotavljanje najboljše možne oskrbe uporabnikom in pa nazadnje jasno opredeljene in razumljene individualne vloge: vsak član tima ima jasno opredeljeno vlogo, kar omogoča usklajeno, lažje delo in sodelovanje (Pearson in Spencer, 1995 kot navedeno v Housley, 2003).

Bezenšek Lalić (2009, str. 47) navaja, da je organizacija dela pri obravnavi primerov nasilja in zanemarjanja otrok predvidela strokovni tim za preprečevanje nasilja, ki je sestavljen iz

strokovnjakinj, ki delajo na področju zaščite otrok in družine ter dveh oblik medinstitucionalnih kriznih timov: osnovnega in razširjenega. Po mnenju avtorice obravnava nasilja v družini predvideva multidisciplinarno in medinstitucionalno sodelovanje organizacij, ki se pri svojem delu soočajo z ogroženim ali zlorabljenim otrokom. Osnova takega sodelovanja je v skupnih smernicah ali protokolu za sodelovanje. Začetki tega sodelovanja segajo v leto 1997, ko je več resorjev v Vladi Republike Slovenije sodelovalo pri pripravi smernic za skupno delovanje, imenovanih Strokovne podlage in smernice za obravnavo ogroženih otrok (1998), pri čemer so sodelovale priznane strokovnjakinje s področja socialnega varstva, prava, policije in zdravja (Bezenšek Lalić, 2009, str. 47).

### **1.3.1. Medinstitucionalno sodelovanje v socialnem delu v primerih nasilja v družini v Sloveniji**

V svojem magistrskem delu se osredotočam na medinstitucionalne time<sup>3</sup> na področju nasilja v družini. Uvodoma naj razložim, kako sploh pride do sklica MIT-a. Po prejeti informaciji o prisotnosti nasilja v družini center za socialno delo<sup>4</sup> najprej pripravi oceno ogroženosti in presodi, ali je treba žrtev zaščititi, umakniti drugam ali ji nuditi druge oblike pomoči. Pripravi se tudi stopnja ogroženosti žrtev, vseskozi pa se družina spremlja in zbirajo se informacije. V naslednjem koraku pa se skliče MIT, ki je namenjen celoviti in učinkoviti pomoči oziroma zaščiti žrtvam nasilja. Na MIT-u ponavadi poleg predstavnikov CSD-ja sodelujejo še predstavniki policije, zdravstva, šolstva, nevladnih organizacij; uporabniki, ki jim je tim namenjen, pa navadno na njem niso prisotni (Grušovnik, 2010, str. 46 in Leskošek, Kodele in Mešl, 2019, str. 236). Bezenšek Lalić (2009, str. 46) dodaja, da imajo CSD-ji tudi koordinacijsko vlogo, saj so dolžni sodelovati z ustreznimi ustanovami, povezanimi v sistem zaščite ogroženih otrok, in jim pomagati, da uresničijo svoje naloge s posredovanjem potrebnih informacij. Vsaka ustanova je dolžna pomagati in sodelovati v skupnem načrtovanju pomoči družini in zaščiti ogroženega otroka – eno najpomembnejših načel pri tem je partnersko sodelovanje z družino (Bezenšek Lalić, 2009, str. 46).

Pri sklicevanju MIT-ov imajo CSD-ji vlogo koordinatorske, takšen tim pa je skupnost predstavnikov različnih sistemov: socialnega varstva, zdravstva, policije, izobraževanja, pravosodja in manj pogosto nevladnih organizacij. CSD ima ves čas vlogo središčne ustanove,

---

<sup>3</sup> V nadaljevanju MIT.

<sup>4</sup> V nadaljevanju CSD.

ki vodi, usklajuje in spremlja celotni potek in o tem vodi ustrezno dokumentacijo (Bezenšek Lalić, 2009, str. 48). Leskošek (2000, str. 191–205) opozarja, da mora v timih še vseeno veljati enakovrednost vseh, kar pomeni, da ni hierarhije in da ne pride do dodelitve nalog in premeščanja odgovornosti. To, da ima CSD koordinacijsko vlogo še ne pomeni, da je odgovornost za potek primera samo njihova, gre zgolj za koordiniranje ukrepanja ob zaznanem primeru.

Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju CSD-jev, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini<sup>5</sup> (2003) določa postopke medsebojnega obveščanja in nudenja pomoči med državnimi organi, nosilci javnih pooblastil, izvajalci javnih služb, drugimi izvajalci storitev na področju socialnega varstva, zdravstva, vzgoje in izobraževanja, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ter nevladnimi organizacijami, organiziranost, sestavo in način dela MIT-ov za obravnavanje nasilja v družini pri CSD-jih, vlogo CSD-jev pri obravnavi nasilja v družini, organiziranost regijskih služb za koordinacijo in pomoč žrtvam nasilja ter izobraževanje strokovnih delavk socialno-varstvenih zavodov. V skladu s Pravilnikom CSD takoj po prejemu informacije o nasilju v družini prouči okoliščine primera ter zbere vse že znane informacije v okviru CSD ter izdela oceno ogroženosti žrtve in oceni potrebo po pripravi načrta pomoči žrtvi. Če CSD oceni, da je pri tem potrebno sodelovanje drugih organov, se oblikuje MIT v skladu z 8. členom Pravilnika – pobudo za tim pa lahko da tudi vsak prej našteti organ (državni organi, nosilci javnih pooblastil, izvajalci javnih služb, izvajalci storitev na področju socialnega varstva, zdravstva, vzgoje in izobraževanja, organi samoupravnih lokalnih skupnosti ter nevladne organizacije). Kadar je o nasilju v družini obveščen samo CSD, odgovorna strokovna delavka informacijo o zaznanem nasilju posreduje policiji (Pravilnik, 2009).

Lubej (2021, str. 18–25) je v svojem diplomskem delu prišla do ugotovitev, da zaposleni na CSD-ju, ki so imeli vsaj eno leto izkušenj s timskim delom, v timskem delu vidijo veliko prednosti: medsebojna izmenjava informacij; skupno odločanje; raznolike vidike strokovnjakinj; reševanje dvomov, medsebojna pomoč glede postopkov; reševanje nejasnosti zakonov; izogibanje lastnim napakam; uporabnikom zagotoviti čim večjo varnost in zaščito v procesu pomoči in podobno. Navaja ugotovitve, da je članicam tima pri poteku pomembno, da

---

<sup>5</sup> V nadaljevanju Pravilnik.

v tim povabijo nekoga, ki jim bo znal pomagati in podpreti pri dani situaciji. Pomembno jim je, da skupaj z drugimi strokovnjakinjami sprejemajo odločitve in dogovore.

Bašič (2006, str. 51) navaja pomanjkljivosti MIT-ov oziroma tisto, kar vzbuja nezadovoljstvo: CSD-ji velikokrat sami odločajo, koga bodo povabili k sodelovanju v primerih obravnave nasilja in na ta način izražajo moč. Nadaljuje pa tudi s tem, da je pomanjkljivost v samem konceptu članstva v MIT-ih in navaja, da je pri sistematičnem reševanju problemov nasilja nujno sodelovanje lokalne skupnosti. MIT-a ne morejo sestavljati le strokovnjaki; v MIT-u mora imeti stalno mesto druga javnost, predstavniki lokalne skupnosti ter posamezniki, cenjeni in znani po zavzemanju in delovanju v največjo korist otroka. Tako bi timsko delo dobilo svojo moč in verodostojnost, skupno reševanje problematike pa bi uravnotežilo moč institucij in pridobilo svoje mesto v družbi.

Ugotovitve raziskave Rape Žiberna (2019, str. 7) kažejo, da socialne delavke timsko delo navadno opisujejo kot način socialnega dela za individualni celostni pristop, kjer pomembno vlogo pripisujejo enakovrednemu vključevanju vseh udeležencev problema (tudi uporabnikov) in v katerem se upošteva in spoštuje razlike. Takšno delo socialne delavke uporabljajo za strokovnejšo obravnavo in več razvidnosti, ko je v pomoč uporabniku vpletenih več oseb, pretežno v primerih javnih pooblastil (zaradi velike zahtevnosti nalog po zakonu) (Rape Žiberna, 2019, str. 7). Naloge tima za obravnavanje nasilja v družini so: izmenjava informacij za razjasnitev okoliščin, potrebnih za zaščito in pomoč žrtvi po telefonu, elektronski pošti in na sejah, ki jih sklicuje CSD; usklajevanje aktivnosti; seznanitev žrtve z vsemi oblikami pomoči, ki jih nudijo organi; izdelava načrta pomoči žrtvi in spremljanje njegovega izvajanja, če je to glede na izdelano oceno ogroženosti žrtve potrebno; nudenje najustreznejše zaščite žrtvi in sprejemanje odločitev z namenom izvajanja pomoči (Pravilnik, 2009). Študija Frosta, Robinsona in Anninga (2005, str. 187–196) je pokazala, da se morajo strokovnjaki v MIT-ih potruditi, da najdejo skupni jezik/besedišče in da je znanje, ki ga imajo, dostopno tudi strokovnjakom iz drugih strok. Poleg tega morajo člani MIT-a skupaj raziskovati alternative, oblikovati rešitve, evalvirati dogovore in aktivnosti.

Organi, ki jih CSD pozove k sodelovanju, so se na vabilo dolžni odzvati in določiti predstavnika, ki bo član MIT-a. Na sejah MIT-a se piše zapisnik, ki vsebuje čas, kraj, začetek in konec dela, mnenje MIT-a in sprejete dogovore. Zapis je uradni dokument, varovan v skladu s predpisi, ki urejajo zbiranje in varstvo osebnih podatkov ter vodenje in hranjenje dokumentacije. Zapis se posreduje članom MIT-a. Na sejah MIT-a je javnost izključena.

Organi, organizacije in nevladne organizacije kot poklicno skrivnost varujejo podatke o nastanitvi žrtve in njenih otrok ali drugih ukrepov za njihovo zaščito (Pravilnik, 2009).

Pravilnik (2009) v 10. členu govori o načrtu pomoči žrtvi, ki mora biti usklajen z njenimi sposobnostmi in željami. Je seznam aktivnosti in ukrepov, ki ga v sodelovanju z žrtvijo oblikujejo člani MIT-a. V nadaljevanju je v Pravilniku določeno, da se na sejo MIT-a, na kateri se sprejme načrt pomoči, povabi žrtev, ki jo lahko spremlja spremljevalec. V načrtu pomoči žrtvi je treba jasno opredeliti oblike pomoči, način spremljanja, trajanje in cilje obravnave. MIT opredeli naloge in vloge vključenih organov pri izvedbi načrta pomoči. MIT lahko v sodelovanju z žrtvijo spremeni načrt pomoči, če je to potrebno zaradi novih oziroma spremenjenih okoliščin. Če je žrtev nasilja otrok, se na sejo MIT-a za izdelavo načrta pomoči povabi roditelj, ki otroka ne ogroža in če je njegova udeležba v otrokovo korist oziroma otrokovega skrbnika (Pravilnik, 2009).

Na vsaki seji se preverita potek in uresničevanje dogovorov, ki so bili sprejeti z načrtom pomoči žrtvi, in pomaga pri usmerjanju nadaljnjega dela organov. Člani se obveščajo o vseh aktivnostih, ki jih sami in njihovi organi izvajajo za pomoč žrtvi ter opravijo evalvacijo načrta in učinkovitost postopkov, pri čemer ves čas obravnave primera spremljajo morebitne nastale spremembe in jih ustrezno upoštevajo pri svojem delu (Pravilnik, 2009).

### **1.3.2. Izzivi medinstitucionalnega sodelovanja**

Leskošek (2000, str. 191–205) piše, da nekateri akterji v MIT-u niso zadovoljni s potekom, ker se ne čutijo enakovredne partnerje in so tam le zato, da predajo informacije, potem pa so iz kroga nekako izključeni. Še posebej takrat, ko bi morali dobiti podporo za svoje vsakodnevno delo z otroki. Podobnega mnenja je avtorica Housley (2003, b.d.), ki v svojem članku o multidisciplinarni praksi na področju socialnega dela in drugih področjih oskrbe kot slabosti timskega dela omenja razlike v statusu, moči, izobrazbi in asertivnosti članov tima. Jurček (2025, str. 26) izpostavlja še nesorazmerje moči in hierarhijo, pomanjkanje razumevanja vlog, obseg dela in meja drugih, kar se potem kaže v razvrednotenju prispevka drugih strokovnjakov in njihovih kompetenc ter pomanjkanju skupnih ciljev in vizije. V nadaljevanju navede tudi pogosto nezaupanje med strokovnimi skupinami glede deljenja informacij.

Onyett (2005, str. 188) dodaja, da težave povzroča predvsem izvedba tima (recimo slaba organizacija) in ne sama konceptualna vprašanja (oziroma situacija, na kateri delajo, jo rešujejo) (Frost, Robinson in Anning, 2005). Jurček (2025, str. 22–25) piše o ugotovitvah različnih

avtorjev, da je pri razumevanju medpoklicnega sodelovanja prepogosto prevelik poudarek na vključenih strokovnjakih, manj pa na uporabnikih storitev. Avtor, kot izziv za medpoklicno sodelovanje izpostavlja pomanjkanje znanja in izobraževanj o vlogah, prispevkih in strokovnih mejah drugih strok in znanosti, pa tudi drugih akterjih v skupnosti, ki bi lahko sodelovali in s tem prispevali k boljši oskrbi uporabnikov. Rape Žiberna (2025a, str. 351) prav tako dodaja, da je premalo znanja o tem, kaj tim in timsko delo sploh je.

Matos in Sousa (2004, str. 65–80) dodajata, da se v procesu podpore predvideva, da si udeleženci med seboj pomagajo in se usklajujejo. Nastane pa težava, ko med skupinami strokovnjakov nastane konkurenca, tekmovanje in izogibanje prevzemanja odgovornosti. Vse to pa lahko vodi do razdrobljenosti v razumevanju situacije, zmanjšanje učinkovitosti in motivacije dejavnosti strokovnjakov, kar lahko negativno vpliva na razrešitev težave. Jurček (2025, str. 26) se strinja z navedbami izsledkov raziskave, kjer so socialne delavke poročale o pomembni vlogi zdravnikov, ki pa so v timih najmanj prisotni in se jim zdi, da se le-ti ne zavedajo skupne odgovornosti in pomena medsektorskega dopolnjevanja. Leskošek (2000, str. 191–205) dodaja, da je primer lahko uspešno rešen le, če vsak del sistema svoje delo zares dobro opravi in je povezan z drugimi. Svoje mnenje podkrepi z argumentom, da dobro delo in sodelovanje lahko privede do upravičene kazni za storilca, ki je pomemben del okrevanja za osebo z izkušnjo spolne zlorabe (in tudi druge). Kot slabo stvar pa omenja slab pretok informacij, ker se strokovnjaki niso nenehno obveščali o poteku primera (Leskošek, 2000, str. 191–205). Izzivi medinstitucionalnega sodelovanja, ki jih navaja Rape Žiberna (2025a, str. 375–378), so: prevelika vdanost v usodo v smislu občutka, da se nič ne more narediti; opazanje, da vsi udeleženi ne prispevajo enako; iskanje napak v preteklem delovanju različnih organizacij in da se delo naloži le CSD-ju oziroma nosilki primera na CSD; dogajajo se zlorabe timskega dela v socialnem delu, ker se timi sklicujejo po nepotrebnem, so slabo pripravljeni in/ali z namenom, ki ni najbolj koristen za uporabnika. Med izzivi seveda ne manjka problem preobremenjenosti, zaradi česar so možnosti in pripravljenost za timsko delo manjše.

Matos in Sousa (2004, str. 65–80) pišeta, da je najpogostejša težava v interakciji z družinami pogosto »nadomestni odnos« (angl. *substitutive attitude*) strokovnjakov v odnosu do družine – pristop strokovnjakov je velikokrat pokroviteljski in družinam ne dajo besede in možnosti, da so slišani in videni. S tem družinam jemljejo odgovornost in otežujejo krepitev njihovih kompetenc.

Kwibisa in Majzoub (2018, str. 42–47) med najpogostejše naštetimi izzivi medinstitucionalnega sodelovanja pišeta o težavah pri vodenju. Težave pri vodenju so udeleženci razlagali kot to, da so si udeleženci včasih drugače predstavljali način vodenja od tistega, ki ga je izbral vodja tima.

Nekateri so omenjali tudi pomanjkanje vodstvenih sposobnosti: udeležencem se je zdelo, da vodje niso imele pravih znanj za tak način sodelovanja, kar je vplivalo na ponujene rešitve, do katerih so prišli. Udeležencem se je vodenje zdelo pomembno tudi zaradi motiviranosti udeležencev v timu in pomanjkanja razumevanja. Avtorja (prav tam) pa omenjata tudi problem nejasno postavljenih ciljev in vlog udeležencev ter ovire v komunikaciji, ki prav tako vplivajo na nejasne vloge in dolžnosti udeležencev.

#### **1.4. Glas uporabnika v MIT-ih**

Rape Žiberna (2019, str. 7) v svoji doktorski disertaciji omeni tipologijo štirih vrst timskega dela glede na to, kdo je v njem udeležen (ali gre za notranje ali zunanje timsko delo in ali je v njem prisoten uporabnik ali ne). Predlaga naslednja poimenovanja: intervizijsko timsko delo (notranje timsko delo brez uporabnika); timsko delo kot soustvarjanje z uporabniki (notranje timsko delo z uporabniki); medinstitucionalno posvetovanje in informiranje (zunanje timsko delo brez uporabnikov) in medinstitucionalno timsko delo (zunanje timsko delo z uporabnikom). Kot omenja, je medinstitucionalno timsko delo sodelovanje z uporabnikom, torej mora ta v sodelovanje biti vključen. Avtorica Ulla-Karin Schön (2015, str. 2) pri tem poudarja, kako pomembno je, da so uporabniki, s katerimi sodelujemo v okviru socialnovarstvenih storitev, naši aktivni sodelavci in ne le prejemniki naših mnenj, kaj je zanje dobro, saj aktivno vključevanje uporabnikov v celoten proces lahko poveča njihovo motivacijo in krepi njihovo moč. Rape Žiberna (2025b, str. 184) navaja, da številni avtorji poudarjajo, da morajo uporabniki imeti osrednjo vlogo in glas v socialnem delu, in se z njihovo udeležbo tako individualno kot kolektivno prizadeva za krepitev moči ljudi. Avtorica med drugim navaja tudi ugotovitve številnih drugih avtorjev, ki opozarjajo, da je ob večanju zavedanja pomembnosti vključenosti ljudi z osebno izkušnjo v proces dela nujno poskrbeti, da participacija uporabnikov ne postane blagovna znamka sodobne evropske socialne politike in da kljub participaciji na deklarativni ravni uporabniki ne ostajajo dobesedno nevidni (Rape Žiberna, 2025b, str. 184–186). Za delovanje integriranih storitev mora torej strokovno osebje postaviti interese uporabnikov storitev pred profesionalnimi kulturnimi normami, prav tako morajo biti pripravljeni na delo na različne načine. V članku, ki govori o MIT-ih v zdravstvu, avtorji pišejo,

da imajo tudi zdravniki primarno odgovornost za zdravstveno oskrbo, so odgovorni za dobro počutje pacienta in morajo nuditi pacientom prostor za ubesedenje njihovega mnenja o dobljeni storitvi (What are the key factors for successful multidisciplinary team working?, 2018).

Po pregledu študij avtorica Rape Žiberna (2025, str. 186–187) navaja opažanja, da skupni pristopi prispevajo k povečani učinkovitosti in učinku pomoči, ponekod pa uporabnike v timskem delu zastopajo zastopniki (ta vloga je pogosto dodeljena socialnim delavkam), ali pa se koncept vključevanja uporabnika prikazuje predvsem kot alternativa. S tem ko socialne delavke zasedajo vloge zagovornikov uporabnika, pa včasih lahko nadomestijo prisotnost uporabnika v timskem delu. Različni sektorji različno vključujejo uporabnika v storitve in soodločanje. V socialnem delu se kaže, da se ljudem z osebnimi izkušnjami pripisuje ključna ali osrednja vloga znotraj MIT-a. Uporabniki morajo biti v središču dogajanja, ki je osredotočeno nanj in morajo biti enakopravni člani v ekipah.

Rape Žiberna (2025, str. 188) med drugim navaja tudi ugotovitve iz raziskave, kjer piše o odgovorih sogovornikov, da je prisotnost ljudi z izkušnjo nujna, saj morajo pridobiti njihovo mnenje, informacije iz njihove strani in podobno. Navaja izjavo iz intervjuja, kjer strokovna delavka pravi, da so v prvem delu samo predstavniki institucij, uporabnik pa se povabi na koncu, da potem on pove svoje videnje, mnenje. O podobnih ugotovitvah pišejo tudi Haines, Perkins, Evans in McCabe (2018, str. 185–196), ko navajajo rezultate, ki kažejo, da je bilo sodelovanje uporabnikov storitev marginalizirano, mnenja osebja pa so bila v nasprotju s sodelovanjem uporabnikov na sestanku. Avtorji pišejo, da so uporabniki storitev bili povabljeni na sestanek MIT-a na koncu, ko je bilo že vse dogovorjeno s strani predstavnikov institucij. Povprečni čas, ki so ga uporabniki storitev imeli v tem timskem sestanku, je bil pet minut. Nekateri pa so poročali tudi o prednostih udeležbe na MIT-u: dobili so prostor, kjer so jim na razpolago vsi strokovnjaki; s prisotnostjo na MIT-u so dobili priložnost da spregovorijo in so lahko izvedeli, kje v sistemu se nahajajo (Haines, Perkins, Evans in McCabe, 2018, str. 185–196).

Čačinovič Vogrinčič (2008) pravi, da nas koncept etike udeležnosti usmerja od objektivnega opazovalca k sodelavcu s strokovnjakom iz izkušenj, kjer je v ospredju pogovor, ki se nadaljuje in v katerem nobeden nima zadnje besede. Videmšek (2012, str. 116) dodaja, da se moramo kot strokovne delavke zavedati, da večinoma nimamo izkustvenega znanja, ga pa potrebujemo za kompetentno ravnanje v socialnem delu, da bi sogovornike spodbudile k ustvarjanju rešitev. Podobno sta pisala tudi Hoffman (1994, str. 7–24) in Bouwkamp in Bouwkamp (2014, str. 226),

da je pomembno, da socialna delavka odstopi od moči, ki ji ne pripada in v sodelovanje vstopi kot enakovredna sodelavka. Strokovna delavka mora imeti priznavalni slog: da uporabnike priznava in potrjuje njihovo delo, ideje in občutke. Pokaže spoštovanje, priznanje in razumevanje ter išče možnosti, da bi sogovornikove kvalitete prišle na dan (Hoffman, 1994, str. 7–24; Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 226).

#### **1.4.1. Prednosti sodelovanja uporabnikov v MIT-ih**

Zaviršek (1997, str. 339) meni, da lahko kot socialne delavke pomembno prispevamo h krepitvi moči uporabnika. Meni, da je eden najpomembnejših prispevkov lahko prav uporabnikova pravica do izbire, da ima torej oseba z izkušnjo nasilja pravico do izbire procesa podpore in pomoči in do vseh nadaljnjih odločitev. To, da oseba preživlja nasilje še ne pomeni, da je nekompetentna za sprejemanje odločitev o svojem življenju in da nima pravice odločati o stvareh, ki so zanj pomembne. Nadalje avtorica (prav tam) navaja pravico do zgodbe, in sicer, da je pomembno, da v procesu pomoči osebi ne odvzamemo pravice do njene osebne zgodbe, prav tako pa zgodbe ne koloniziramo s tem, da jo polnimo s svojimi pomeni. Paziti moramo na to, da ne pride do tega, da uporabnica med pripovedovanjem svoje zgodbe upošteva sodbe, ki so jih sprejeli drugi in tako naracija osebne izkušnje že vnaprej vsebuje neki predvideni pogled/sodbo drugega. Tako dobimo zgodbo, ki je polna intenc drugih ljudi, ki tako na prikrit način kolonizirajo pripovedovanje.

Mešl in Ilešič Toš (2020, str. 113–132) menita, da naše sodelovanje lahko uporabnikom ponuja priložnosti v življenju, lahko pa jih tudi ovira. Vsako srečanje z njimi je priložnost za sooblikovanje nove življenjske zgodbe. Analiza primera, ki je predstavljena v članku Mešl in Ilešič Toš (2020, str. 113–132) je pokazala, da je zelo pomembno, da socialne delavke v procesih podpore in pomoči uporabnikom nimajo vnaprej izoblikovanih zelenih izidov in tudi ne vnaprejšnjih odgovorov (Mešl in Ilešič Toš, 2020, str. 113–132). Branfield in ostali (Branfield, 2006, kot navedeno v McLaughlin, 2009, str. 17) menijo, da so strokovnjaki iz izkušenj najboljši vir informacij za strokovnjake, ker oni najbolj vedo, kaj si želijo in kaj potrebujejo od kakšne storitve, saj je navsezadnje storitev namenjena njim, njihovo znanje pa temelji na njihovih izkušnjah (McLaughlin, 2009, str. 17).

Schön (2015, str. 10) vključevanje uporabnikov v prakso socialnega dela opisuje kot dva prepletena procesa: operativno udejstvovanje in oblike vključevanja, kjer uporabniki izrazijo pričakovanja in želje socialnih služb in potem tudi razumevanje in upoštevanje njihovih

pričakovanj in želja ter vodenje do realizacije le-teh. Vključenost uporabnikov lahko prispeva k temu, da bodo socialnovarstvene storitve bolj občutljive na različne potrebe njihovih uporabnikov in da vključevanje le-teh v odločanje lahko izboljša njihove rezultate. Rape Žiberna (2019, str. 309) predlaga, da moramo pri proučevanju, predvsem pa pri izvajanju timskega dela v socialnem delu, nameniti več pozornosti udejanjanju, kot tudi ubesedenju sodobnih konceptov socialnega dela, kar med drugim pomeni tudi vključevanje uporabnikov in zagotavljanje enakovrednega položaja članov MIT-a. Med predlogi pa navaja tudi, da je treba raziskati vlogo in potrebe uporabnikov v timskem delu v socialnem delu ter vplive timskega dela na uporabnike (Rape Žiberna, 2019, str. 309–311). McLaughin, Duffy, McKeever in Sadd (2018, str. 4–6) dodajajo, da tako sodelovanje, kjer se raziskuje tudi vloga uporabnikov in vpliv timskega dela na njih, prispeva k izboljšanju skupne delovne prakse ne le med stroko in organizacijami, ampak tudi z uporabniki storitev, katerih »oskrba« in kakovost življenja se lahko izboljšata. Kanadska raziskava kaže, da sodelovanje žrtve s socialnimi delavkami lahko za dvakrat poveča verjetnost, da bodo ženske z izkušnjo nasilja aktivno sodelovale v zakonskem postopku proti povzročitelju nasilja. Navajajo tudi, da opažajo veliko potrebo po celostnem odzivu, ki bo zagotavljal socialno in ekonomsko podporo ženskam, v praksi pa se preveč sredstev usmerja v strategijo zakona in reda, ki ne ustrezajo potrebam žrtev nasilja (Gillis, Lin Diamond, Jebely idr., 2006, str. 1150–1168).

Madsen (2014) predstavlja različne storitve, osredotočene na družino, med katerimi je tudi storitev, ki jo avtor poimenuje kot poseben proces načrtovanja, ki je nastal iz sistemov oskrbe (angl. *wraparound*). Zanimivost tega pristopa je, da je vanj vključena družina (ekipa družinskih članov), podpora iz okolice (angl. *natural supports*) in strokovne delavke, ki se združijo v procesu ustvarjanja, izvajanja in spremljanja individualiziranega načrta za pomoč otroku in družini – storitve se torej ovijejo okoli otroka in družine v svojem naravnem okolju. Pri omenjenem pristopu gre za proces načrtovanja, ki temelji na močnih točkah otrok in družine ter na formalni in neformalni podpori skupnosti. Temelj je na potrebah družine in ne na storitvah, ki so na voljo. Namen tega pristopa je bil, da bi družine prevzele vodilno vlogo pri pomoči, ki jo prejemajo. Družina določi, kako bodo vedeli, da se stvari premikajo na bolje; kdo naj bo v ekipi; prepoznavanje ciljev in zelenih rezultatov storitev glede na posebne potrebe; ocenjevanje učinkovitosti storitev. Skratka, družine imajo pomembno vlogo pri vseh odločitvah (Madsen, 2014, str. 3–5).

McLaughin, Duffy, McKeever in Sadd (2018, str. 77) menijo, da medinstitucionalno sodelovanje, ki vključuje tudi uporabnike, prinaša boljše rezultate na področju sodelovanja,

usklajevanja in delitve dela. Med drugim navajajo izsledke delavnice, kjer so študentje izrazili mnenje, da je pomembno slišati perspektivo uporabnikov storitev, saj tega razumevanja nikoli ne moreš dobiti z branjem knjig. Izsledki raziskave, ki jo je izvedla skupina SUAC (angl. *service users and carers*) Univerze v Wocestru pa tudi kažejo, da so prednosti vključevanja uporabnikov pridobitev nove podporne mreže, povečan osebni razvoj in večja samozavest za vodenje lastne oskrbe (McLaughlin, Duffy, McKeever in Sadd (2018, str. 77). O razlogih za vključevanje uporabnikov v timsko delo oziroma ključne koristi piše tudi Rape Žiberna (2025, str. 188). Avtorica je mnenja, da je prispevek uporabnikov v timsko delo to, da ljudje z izkušnjo dobijo boljšo storitev, ker se krepi njihova moč, se jih podpira, informira in navsezadnje na MIT-u spoznajo strokovnjake, ki jim lahko pomagajo. Druga prednost pa je večja konstruktivnost in učinkovitost timskega dela v primeru sodelovanja ljudi z osebno izkušnjo z več organizacijami.

#### **1.4.2. Ovire za sodelovanje uporabnikov v MIT-ih**

McLaughlin, Duffy, McKeever in Sadd (2018, str. 4–6) pišejo, da imajo uporabniki le redkokdaj možnost, da direktno izrazijo svoje poglede in izkušnje strokovnjakom, katerih odločitve lahko bistveno vplivajo na njihovo življenje. Prav tako je zagotavljanje udeležnosti uporabnika lahko zamudno – treba je veliko potrpežljivosti in časa za gradnjo odnosa. McLaughlin (2009, str. 28–36) pravi, da za nekatere strokovne delavke udeležba uporabnikov v procesu pomeni razvijanje novih, dodatnih veščin v vodenju in pogajanju (McLaughlin, 2009, str. 28–36).

Rape Žiberna (2019, str. 7) piše, da v timskem delu na CSD-jih praviloma ni hierarhičnega odločanja ali delegiranja in da je prisotna visoka stopnja enakovrednosti med različnimi udeleženci ter potreba po soustvarjalnem pristopu. Omenja pa vseeno, da je pri nekaterih organizacijah, s katerimi CSD sodeluje, prisoten občutek ogroženosti v primeru, da v timskem delu sodeluje tudi uporabnik. To pojasnjuje v nadaljevanju, kjer navaja svoje ugotovitve, da so uporabniki praviloma prisotni v zunanjem timskem delu (ko so prisotni še predstavniki drugih organizacij), medtem ko so v notranjem timskem delu (kjer so prisotni le zaposleni iz enote CSD) prisotni bolj izjemoma. Socialne delavke so namreč poročale o zadržanosti do sodelovanja v timskem delu s strani drugih organizacij in strokovnjakinj, če je v takšnem delu prisoten tudi uporabnik, kajti timsko delo z uporabniki je zahtevnejše. Razlogi za izključitev uporabnikov v timskem delu pa so, da njihova prisotnost ni nujna in bi zanje imela več slabosti (npr. stres) kot prednosti ter izključitev zaradi pridobitve čim natančnejših informacij in/ali sodelovanja čim širšega kroga potrebnih strokovnih delavcev in organizacij (Rape Žiberna,

2019, str. 7). Nadaljujem z ugotovitvami kanadske raziskave, kjer avtorji Gillis, Lin Diamond, Jebely, Orekhovsky, Ostovich, MacIsaac, Sagrati in Mandell (Gillis, Lin Diamond, Jebely idr., 2006, str. 1150–1168) navajajo, da pravni sistem uporabnikov ni uspel obvestiti o svojih pravicah in drugih pomembnih informacijah v vsaki fazi pravnega postopka, kar je uporabnicam povzročalo stisko. Poleg tega pa so uporabnice omenjale tudi, da so med celotnim postopkom imele mešane občutke do povzročitelja nasilja, od občutkov ljubezni, žalosti, jeze, strahu, krivde in usmiljenja, kar je povzročilo, da je bil celoten postopek zelo čustveno naporen. Omenjale so tudi ovire do dostopa storitev, ki so jim jih nudile socialne službe (socialne delavke so jih pozabile poklicati nazaj, uporabnice so bile preobremenjene z informacijami, niso imele prevoza do socialnih delavk ali niso imele varstva za otroke in podobno).

## 2. OPREDELITEV PROBLEMA

Pregled diplomskih in magistrskih del na Fakulteti za socialno delo (glej npr. Čížmek, 2020; Đukanović, 2023; Mešič, 2023) je pokazal, da so bile raziskave na temo medinstitucionalnega sodelovanja v primerih nasilja v družini večinoma usmerjene v sam potek in pomen medinstitucionalnega sodelovanja, in se niso toliko ukvarjale z vprašanjem, kako je v MIT-ih zastopan glas uporabnikov, predvsem glas žensk z izkušnjo nasilja v družini.

Iz vidika socialnega dela in navsezadnje mednarodne definicije socialnega dela, ki pravi: "Socialno delo je na praksi temelječ poklic in akademska disciplina, ki spodbuja družbene spremembe in razvoj, socialno kohezijo ter opolnomočenje in osvobajanje ljudi. Načela socialne pravičnosti, človekovih pravic, kolektivne odgovornosti in spoštovanja različnosti so v središču socialnega dela. Socialno delo, podprto s teorijami socialnega dela, družbenih ved, humanistike in domorodnih znanj, vključuje ljudi in strukture v reševanje življenjskih izzivov in izboljšanje blaginje." (Global Definition of Social Work, b.d.), se mi zdi izrednega pomena, da se ne pogovarjamo o uporabnikih brez njihove prisotnosti, še posebej pri tako občutljivi temi, kot je nasilje v družini. V postopkih, ki se lahko tudi dlje časa vodijo na CSD-jih, je potrebnega veliko dela tako z družino samo kot tudi sodelovanje različnih institucij in strok, da se tako čim boljše podprejo žrtve nasilja in se jim nudi ustrezna pomoč in podpora. Pregled literature na temo sodelovanja uporabnikov v MIT-ih kaže, da to ni običajna praksa in se v zvezi z vključevanjem uporabnikov omenjajo različni izzivi, a obenem tudi številne prednosti

(glej Mešl in Ilešič Toš, 2020; McLaughlin, 2009; Rape Žiberna, 2019; McLaughlin, Duffy, McKeever in Sadd, 2018). V moji raziskavi me je zato zanimal pogled strokovnih delavk na vključevanje žensk z izkušnjo nasilja na MIT, na kakšne izzive naletijo pri tem, kakšne prednosti glede udeležbe žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih opažajo in kako se zavzemajo za to, da je njihov glas na MIT-ih slišan. Menim, da bo moja naloga povabila strokovne delavke k še enemu razmisleku o tem, ali ženska, ki je žrtev nasilja, res ne more biti prisotna na MIT-ih in v primeru, ko presodijo, da to res ne bi bilo primerno, kakšni so načini, da se zagotovi, da so želje in potrebe ženske z izkušnjo nasilja zares slišane.

## **2.1. Raziskovalna vprašanja**

V raziskavi sem si postavila naslednja raziskovanja vprašanja:

1. Kako na CSD-ju potekajo MIT-i v primerih nasilja v družini?
2. V katerih primerih CSD žensko z izkušnjo nasilja v družini povabi na MIT?
3. Kako strokovne delavke in drugi udeleženi na MIT-u zagotavljajo, da je glas ženske z izkušnjo nasilja v družini slišan?
4. Kaj so po mnenju strokovnih delavk prednosti sodelovanja ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u in kje so ovire za to, da se je v MIT ne vključi?

### **3. METODOLOGIJA**

#### **3.1. Vrsta raziskave**

Raziskava je kvalitativna, ker sem s pomočjo intervjujev s strokovnimi delavkami na CSD-jih zbirala besedne opise, ki se nanašajo na raziskovani pojav. Gradivo je tudi obdelano na kvalitativni način, in sicer s kodiranjem. Raziskava je tudi empirična (Mesec, 2009, str. 206), ker sem zbirala novo izkustveno gradivo. V mojem primeru gre za pogled strokovnih delavk CSD-jev na sodelovanje žensk z izkušnjo družinskega nasilja v MIT-ih.

#### **3.2. Merski instrument in viri podatkov**

Metoda zbiranja podatkov je delno standardiziran intervju, merski instrument pa je vodilo za intervju, priložen v Prilogi 1. Vodilo za intervju je vnaprej pripravljen spisek tem in se uporablja pri izvedbi nestandardiziranega ali odprtega intervjuja (Mesec, 2009, str. 207). Vodilo za intervju mi je omogočilo maneverski prostor glede na tok pogovora s sogovornicami<sup>6</sup>. Sogovornice so tako imele prostor, da so lahko prosto govorile. Vodilo vsebuje 11 vprašanj odprtega tipa z dodatnimi podvprašanji, ki sem jih postavila po potrebi, če sogovornice že prej niso podale odgovorov nanje.

#### **3.3. Populacija in vzorec**

Mojo populacijo predstavljajo strokovne delavke, ki delujejo na področju varstva otrok in družine na CSD-jih, ki so na tem delovnem mestu zaposlene v letu 2025, in ki na tem področju delujejo že vsaj dve leti. Ker populacijo zajema preveč ljudi, sem se odločila za vzorčenje. Vzorec je neslučajnosten in priročen, saj je bila raziskava izvedena na skupini ljudi, ki mi je bila kot raziskovalki najbolj dostopna. Sogovornice sem iskala skozi poznanstva, ki sem jih sklenila z opravljanjem študijske prakse na CSD-jih v času študija. Nekatere sogovornice pa sem neposredno kontaktirala preko objav na spletnih strani CSD-jev in se z njimi dogovorila za izvedbo intervjuja. Vzorec je neslučajnosten, ker vsaka enota populacije ni imela enakih

---

<sup>6</sup> V nadaljevanju večinoma uporabljam žensko spolno slovnično obliko, razen če iz konteksta ne izhaja drugače.

možnosti za to, da bi bila izbrana (Mesec, 2009, str. 150). Opis vzorca navajam spodaj, na začetku poglavja Rezultati.

### 3.4. Opis zbiranja podatkov

Metoda zbiranja podatkov, ki sem jo uporabila v magistrskem delu, je spraševanje, in sicer delno standardiziran intervju. Kot že prej omenjeno, sem si pomagala z vodilom za intervju, ki sem si ga vnaprej pripravila. Za pogovore sem se dogovarjala po telefonskih klicih ali elektronski pošti. Na začetku vsakega srečanja smo s sogovornicami poklepetale, povedala sem jim o svoji temi magistrskega dela in jim razložila potek intervjuvanja. Vse sogovornice sem prosila za dovoljenje za snemanje pogovora, kar mi je olajšalo pisanje transkriptov intervjujev in omogočilo, da sem bila prisotna v pogovoru in mu sledila. Intervjuju so potekali v živo ali po spletni aplikaciji Zoom. Povprečno so trajali od 30 do 45 minut. Intervjuji so potekali od marca do maja 2025.

### 3.5. Opis procesa raziskovanja

Vse pridobljene podatke sem obdelala na kvalitativen način. Odgovore, pridobljene v intervjujih, sem najprej transkribirala, nato sem vsakemu intervjuju določila številko intervjuja, potem pa sem začela z označevanjem enot kodiranja, ki sem jih določila s črkami (recimo prva enota prvega intervjuja je označena z A1 in tako naprej). Vsaki izjavi, ki sem jo označila, sem v tabeli določila pojem, kategorijo in temo. Po končanem odprtem kodiranju (Priloga 2) sem nadaljevala še z osnim kodiranjem (Priloga 3).

Primer odprtega kodiranja:

Tabela 3.1: Primer odprtega kodiranja

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                                                     | POJEM                                                                  | KATEGORIJA                       | TEMA        |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|-------------|
| C3     | Ko z družino ali žrtvijo sodeluje več organizacij oziroma pomembnih oseb, in vidimo, da bi bilo koristno, da vsak pove kaj počne, kako pomaga in kaj bi lahko še naredil za zaščito žrtve | Presoja, da bi sodelovanje z ostalimi institucijami bilo učinkovitejše | Primeri, v katerih se skliče MIT | Sklic MIT-a |
| C4     | Z namenom oblikovanja skupne ocene ogroženosti in načrta pomoči                                                                                                                           | Oblikovanje skupne ocene ogroženosti in načrta pomoči                  | Sodelovanje                      | Namen MIT-a |

| OZNAKA | ENOTA                                                      | POJEM                                    | KATEGORIJA  | TEMA        |
|--------|------------------------------------------------------------|------------------------------------------|-------------|-------------|
| C5     | [...] skupaj se dogovorimo, kako naprej                    | Skupno dogovarjanje o nadaljnjih korakih | Sodelovanje | Namen MIT-a |
| C6     | Slišim še druge poglede na celotno situacijo in ogroženost | Slišati še druge poglede na situacijo    | Sodelovanje | Namen MIT-a |
| C7     | Imam širšo sliko                                           | Pridobiti širšo sliko                    | Sodelovanje | Namen MIT-a |
| C8     | [...] lažje in boljše sodelujemo naprej                    | Lažje in boljše sodelovanje za naprej    | Sodelovanje | Namen MIT-a |

Primer osnega kodiranja:

#### OVIRE ZA VABILO ŽENSKO Z IZKUŠNJO NASILJA NA MIT

1. Ovire, ki izvirajo iz ženske z izkušnjo nasilja.
  - a) Možnost, da se ženska z izkušnjo nasilja ne želi izpostaviti (A41).
  - b) Primeri ogroženosti otrok in jih mama ni zmožna zaščititi (B42, C40).
  - c) Primeri, ko ženska nasilje minimalizira (B43).
  - d) Primeri, ko ženska nasilja ne prijavi (B44).
  - e) Primeri, ko ženska zanika nasilje (B45).
1. Druge ovire
  - a) Pomanjkanje časa (A52).
  - b) Jezikovna ovira (C39).
  - c) Primeri, kjer je treba izoblikovati oceno ogroženosti za otroka (C41).

## 4. REZULTATI

Na osnovi desetih intervjujev, ki sem jih izvedla s strokovnimi delavkami na CSD-jih, in njihove analize bom v nadaljevanju zapisala rezultate, do katerih sem prišla v raziskavi. Rezultate sem razdelila na teme, ki sem jih določila v odprtem kodiranju, ker pa so vse teme med sabo tesno povezane, se bom v nekaterih delih navezala tudi na drugo temo. Rezultat sem ponekod za podkrepitev oz. lažje razumevanje dodala tudi izjave intervjuvancev, ki so zapisane ležeče, vsaki izjavi pa sem dodala tudi številko izjave.

Najprej bom predstavila demografske podatke sogovornikov. Vsi moji sogovorniki delujejo na področju nasilja oziroma varstva družine, njihova izobrazba je zelo raznolika. Polovica mojih intervjuvancev ima izobrazbo socialne delavke (ena sogovornica je bila diplomirana socialna delavka, ostale štiri so bile magistrice socialnega dela). Ostale izobrazbe, ki jih imajo sogovorniki, so diplomirana psihologinja, diplomirana pedagoginja in sociologinja kulture, magistrica psihologije, diplomirana pravnica in pa diplomirani kulturolog in doktorand zakonske in družinske terapije.

Tudi obdobje zaposlitve na trenutnem delovnem mestu sogovornikov se je precej razlikovalo in je segalo od 2 do 15 let delovne dobe.

### 4.1. Sklic MIT-a

Prva tema, ki se je odprla v intervjujih s sogovornicami, je sklic MIT-a, kjer so odgovori sogovornic bili različni glede na to, v katerih primerih skličejo MIT. Nekatere so navedle, da se ravna po ZPND-ju: »V večini primerov po ZPND-ju« (A3). Ene sogovornice so omenile nekoliko bolj konkretne primere, v katerih se odločijo za sklic MIT-a. Recimo primeri, če so v družini prisotni otroci: »Nujno takrat, ko so v družini prisotni otroci« (A4), oziroma že imajo neko informacijo, da gre za ogroženost otrok v družini. Ena sogovornica je omenila tudi primer, ko gre za sum spolnih zlorab, druga pa primer, kjer je že uveden ukrep s strani sodišča: »Ko je že ukrep s strani sodišča, recimo nadzor starševske skrbi ali odvzem otroka« (B6). Po navedbah sogovornic se MIT skliče tudi, ko je treba ponovno oceniti ogroženost otroka in uskladiti delovanje institucij ter od njih pridobiti aktualne informacije ali pa se nasilje ponavlja.

V tem delu so sogovornice večkrat omenile, da MIT skličejo v primeru, ko menijo, da bi bil proces podpore in pomoči s sodelovanjem še z drugimi institucijami učinkovitejši: »Ko z

*družino ali žrtvijo sodeluje več organizacij oziroma pomembnih oseb in vidimo, da bi bilo koristno, da vsak pove, kaj počne, kako pomaga, kaj bi lahko še naredil za zaščito žrtve» (C3); »Oblikuje se, če strokovna delavka CSD-ja, ki je nosilec primera, presodi, da je za sprejem ocene o potrebnosti izdelave načrta pomoči žrtvi ali za njegovo oblikovanje in izvajanje potrebno sodelovanje drugih organov« (D4).*

V nekaterih primerih pa so sogovornice omenile tudi, da se za MIT dogovorijo z žensko z izkušnjo nasilja, po tem, ko ji ga predstavijo in se skupaj odločijo, da ga skličejo: *»Če vidim, da je v korist žrtvi nasilja za zagotavljanje načrta pomoči« (F3).* Ena sogovornica pa je v odgovoru zajela tako korist za strokovne delavke kot tudi za ženske z izkušnjo nasilja: *»Kadar presodimo, da je to dejansko potrebno oziroma v korist žrtve oziroma ocenimo, da je v korist strokovnemu delu, da se izmenjujejo informacije« (G3).*

V intervjujih pa so sogovornice spregovorile tudi o tem, v katerih primerih se strokovne delavke vseeno odločijo, da MIT-a ne skličejo. Na tem mestu so sogovornice omenile primere, ko ocenijo, da je ogroženost osebe nizka *»[...] ne sklicujem ga pa v primeru, v kolikor ocenjujem, da je ocena ogroženosti osebe nizka« (A5);* v primerih, ko oseba ne želi prijaviti nasilja naprej; če se ženski z izkušnjo nasilja to ne zdi koristno ali če se ta MIT-a ne udeleži: *»Če se njej to ne zdi koristno, ne želi, presodi, da tega ne rabi se tim ne skliče, ker je tim namenjen njeni zaščiti« (I8); »Vedno jo povabimo, in če nje ni, tima ni« (I23); »Če žrtev noče sodelovati, potem niti ne skličemo tima, ker je tim namenjen njej, njeni zaščiti in se zelo težko pogovarjamo brez nje, ker to delamo zanjo« (I24).*

Odgovori na vprašanje, kdo skliče MIT, so si bili večinoma enotni, saj so sogovornice povedale, da MIT skoraj vedno skliče CSD oziroma strokovna delavka, ki dela z žensko z izkušnjo nasilja. So pa nekatere sogovornice navedle, da se včasih MIT skliče tudi na pobudo drugih institucij: *»MIT lahko skličemo na pobudo drugih, ki obravnavajo žrtev, na primer policije, centrov za duševno zdravje« (E3);* predlog za sklic MIT-a poda nekdo drug: *»[...] zunanje službe dajo informacijo, da predlagajo sklic MIT-a in ga potem mi organiziramo, skličemo« (A14).*

Sogovornice so v intervjujih odprle tudi temo organizacije dela v MIT-u. Večina je menila, da se organizacija dela razdeli med udeležence MIT-a: *»[...] se razdeli, da nekdo dela z žrtvijo, nekdo pa s povzročiteljem« (A9); »Sklenejo se dogovori, kaj bo kdo naredil« (I14).* Zaradi pomanjkanja kadrov pa strokovne delavke poročajo tudi o tem, da se lahko zgodi, da ena strokovna delavka dela tako z žensko z izkušnjo nasilja kot tudi s povzročiteljem nasilja. Glede organiziranja MIT-ov in odzivnosti na dobljene informacije pa je ena strokovna delavka

poročala, da kljub pomanjkanju kadra imajo še vedno dovolj časa, ki omogoča, da se primeri nasilja rešujejo prednostno.

#### 4.2. Potek MIT-a

Pri vprašanju, kako MIT-i potekajo, so se sogovornice najprej dotaknile tega, koga sploh povabijo na MIT. Ena strokovna delavka je pri tem še posebej poudarila, da je to največkrat odvisno od vsakega primera posebej in ne vabijo udeležencev po nekem vzorcu, ampak morajo razmisliti, koga povabiti, da lahko nekaj prispeva. Največkrat so sogovornice omenjale policijo kot tisto, ki jo vabijo na MIT, in navajale, da z njo povečini dobro sodelujejo: *»Najpogosteje sigurno policija, jaz nisem še bila na MIT-u, kjer ne bi bilo policije zraven«* (I16). V primerih, ko so bili vključeni tudi otroci, so velikokrat omenjale predstavnike vrtcev in šol. Sogovornice so pripovedovale tudi o dobrem sodelovanju z nevladnimi organizacijami: *»Povabimo predstavnike nevladnih organizacij, ki so aktivno vključeni v tedensko pomoč žrtve ali celo dnevno, če je žrtev nameščena v varno hišo ali krizni center«* (B31). Pri udeležencih MIT-a pa so omenjale še predstavnike varnih hiš, kriznih centrov, materinskih domov, predstavnike zdravstva, tožilstva, sodišč. Se pa manjkrat povabi recimo (klinične) psihologe in psihiatre, predstavnike lokalnih skupnosti, predstavnike javnega stanovanjskega sklada: *»Javni stanovanjski sklad, če je problem tudi reševanje stanovanjske stiske«* (G15) in občine. Zanimivo dejstvo je tudi, da so v tem delu le štiri sogovornice med udeleženci MIT-a navedle tudi žensko z izkušnjo nasilja, dve pa sta omenili, da je zraven na MIT-u lahko tudi zaupna oseba ženske z izkušnjo nasilja: *Žrtev, njenega spremljevalca ali zaupno osebo, če jo ima [...]«* (D11); *»Žrtev ima lahko ob sebi vedno zaupno osebo, ne glede na jezikovno bariero«* (C32).

Sogovornice so v intervjujih spregovorile tudi o odzivnosti posameznih vabljenih institucij na MIT in o ovirah za neodzivnost. Večinsko mnenje sodelujočih v raziskavi je bilo, da se vabljene institucije na vabila za udeležbo na MIT načeloma dobro odzivajo in se MIT-a tudi udeležijo: *»Odzovejo se kar vsi«* (A23). Med tistimi, ki se MIT-a največkrat udeležijo, je bila ponovno omenjena policija: *»[...] medtem ko s policijo pa dobro sodelujemo«* (J13), pa tudi s predstavniki šol in vrtcev ter nevladnih organizacij: *»Največkrat pridejo predstavniki šol, vrtcev in policije. Tudi nevladne organizacije«* (B17). Odgovori sogovornic so si bili enotni predvsem v odgovorih vezanih, na to, pri kom pa opažajo najmanj odziva oz. najnižjo udeležbo na MIT-ih. Med temi so največkrat naštevale predstavnike zdravstvenega sektorja, kot so zdravniki, psihiatri, pedopsihiatri, psihologi in drugi: *»Če potrebujemo kakšnega specialista, recimo*

*pedopsihiatra ali pa psihiatra, jih je kar težko dobiti» (A25); »Na MIT se v največji meri ne odzovejo zdravniki, pediatri, zaposleni v pedopsihiatriji ali drugih podobnih strokah« (C19). Rezultati raziskave pa kažejo, da imajo intervjuvane strokovne delavke CSD-jev različne izkušnje s sodelovanjem tožilstva in sodišča na MIT-u. Nekatere navajajo, da dobro sodelujejo s tožilstvom in sodiščem in da so predstavniki le-teh precej odzivni: »Praviloma se na vse sestanke odzovejo policisti, tudi tožilstva« (G16). Nekatere pa imajo težavo s pridobitvijo le-teh za udeležbo na MIT-ih: »Nikoli se še niso odzvali iz tožilstva« (C20); »Zadnja dva (tožilstvo in sodniki, op. a.) se naših MIT-ov ne udeležujeta, ker imata posebne naloge v zakonu [...]« (J12).*

Na vprašanje o ovirah za neodzivnost oz. neudeležbo vabljenih predstavnikov posameznih institucij na MIT-ih, so sogovornice podajale raznolike odgovore. Nekatere so kot oviro omenjale kadrovsko podhranjenost strokovnih delavk in delavcev v posameznih sektorjih (*»V zdravstvu, šolstvu in vsepovsod fizično primanjkuje strokovnih delavcev« (A27)), pomanjkanje časa (»Ovire so to, da nimajo časa, saj delajo v ambulantih« (B19); »So obremenjeni in nimajo časa, čeprav smo obremenjeni tudi vsi drugi poklici« (C21)), težka medsebojna uskladitev za srečanje (»Menim, da je težava v časovni uskladitvi« (F7)), naravo dela (»Vedno imajo predstavniki zdravstvenih strok svoje paciente, ordinacije in pol pač razumljivo, da so redkeje dosegljivi« (J17); »[...] problem, ker baje imajo že naročene stranke, da je to v času njihovega delovnega časa« (G19)).*

Kot omenjeno že zgoraj, na tem mestu še par besed o sodelovanju z nevladnimi organizacijami, kjer še enkrat izpostavljam, da so vse sogovornice poudarjale, kako pomembno je sodelovanje z njimi, in v kako veliko pomoč jim je to, saj imajo nevladne organizacije pogosto več neposrednega stika z ženskami z izkušnjo nasilja: *»Močnejše od nas nevladne organizacije, ker še vedno imajo več neposrednega stika z žrtvijo« (A37); »Naša podaljšana roka in z roko v roki lahko marsikaj naredimo in podpremo žrtev oziroma družino« (A40). Pri tem so poudarjale tudi programe zagovorništva ženskam z izkušnjo nasilja, ki jih nudijo nevladne organizacije: »Če je na voljo predstavnik nevladne organizacije[...] oni potem zelo dobro poznajo žrtev in so vabljeni [...] izvajajo tudi programe zagovorništva« (J23), kar je pomembno predvsem v primerih akutne stiske, ki se lahko pojavi na MIT-u in je pomembno, da nekdo zastopa glas žensk: »Oni res naredijo veliko in so velik glas žrtev, jih zastopajo, njih in njihove pravice« (A38); »Predstavnice bodisi kriznega centra, svetovalnice recimo povedo kaj v njihovem imenu, ampak to se ves čas preverja« (J30).*

Ko so sodelujoče v raziskavi opisovale potek MIT-a, so povedale, da se uvodoma navadno najprej naredi kratka predstavitev in povzetek dosedanjega dela v posameznem procesu podpore in pomoči: *»Na MIT-u najprej predstavimo dosedanje obravnavo žrtve in družine, kaj mi vidimo, kaj smo mi z žrtvijo [...] že poskusili za njeno zaščito, kot neki povzetek vsega, kar smo počeli do MIT-a«* (C9). Nato vsak udeleženec dobi svoj prostor za deljenje svojega dosedanjega dela oz. prispevka: *»Vsak na kratko pove kaj je vse do sedaj bilo narejeno«* (E10) in lastnega pogleda na obravnavano situacijo. Sledi predstavitev pristojnosti in nalog udeleženi: *»Predstavijo se pristojnosti in naloge sodelujočih služb.«* (H8) Velik del dela na MIT-u je posvečen dogovarjanju z žensko z izkušnjo nasilja: *»Pogovorimo se o njenih željah, možnostih ter v skladu s tem dopolnimo načrt pomoči oz. ga preoblikujemo.«* (E20) ali med strokovnimi delavci *»[...] dogovorimo, ali je potreben ponoven sklic.«* (I15) Na tem mestu se je odprla tudi tema o tem, ali je na MIT ženska z izkušnjo nasilja vabljen vedno ali se MIT lahko skliče tudi brez njene prisotnosti. Sogovornik je na tem mestu izpostavil, da je MIT možno izpeljati tudi brez ženske z izkušnjo nasilja, a le v primeru posebnih okoliščin: *»Izjemoma je MIT možen tudi brez žrtve[...]Če so neke posebne okoliščine, zdravstvena situacija, nujna neodložljiva obveznost in pač ne more priti, mi pa vseeno moramo opraviti svoj del«* (J22). V primeru, ko se MIT izpelje brez prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja, večina intervjuvanih strokovnih delavk ne zaznava, da bi MIT potekal kako drugače: *»V kolikor je zaradi določenih okoliščin žrtev odsotna, ni bistvene razlike pri samem poteku MIT-a«* (H20).

Ena sogovornica pa je še posebej izpostavila, da strokovne delavke na CSD včasih zaznavajo težave s sodelovanjem šol: *»Veliko težav vidim pri šolah, saj zelo pritiskajo na CSD, da naj ukrepamo v okviru svojih pooblastil«* (F9).

### 4.3. Vsebina MIT-a

Odgovori sodelujočih v raziskavi kažejo na to, da sta najpomembnejša dela MIT-a izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči: *»Na koncu oblikujemo načrt pomoči ter določimo stopnjo ogroženosti žrtve.«* (E12); *»Izdela se skupna ocena ogroženosti z dejavniki tveganja in varovalnimi dejavniki ter načrt pomoči z dogovorom o možnem nadaljnjem sodelovanju udeležencev«* (H11); *»Vedno naredi individualni načrt pomoči, oceno ogroženosti – skupaj z žrtvijo, z vsemi, ki so udeleženi«* (I13). Načrt pomoči in ocena ogroženosti sta po mnenju večine intervjuvank brez prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja lahko okrnjena: *»[...] lahko sestanek okrnjen v delu njenega videnja situacije in sodelovanju pri izdelavi načrta pomoči«* (H21). Po

zaključku MIT-a se opravi tudi zapis le-tega: *»Na sejah se o delu MIT-a napiše zapis, ki se posreduje članom«* (D8).

#### **4.4. Namen MIT-a**

Sogovornice so si bile enotne, da je MIT namenjen podpori ženske z izkušnjo nasilja: *»Z namenom zagotoviti celovito pomoč in zaščito posamezni žrtvi«* (D3); *»Ker je to namenjeno njej, njeni zaščiti in oblikovanju nadaljnjih korakov v podporo žrtvi«* (J19). Poleg tega pa je namen MIT-a tudi sodelovanje med različnimi institucijami in navsezadnje tudi z žensko z izkušnjo nasilja ter sprejetju določenih dogovorov o tem, kako bodo posamezne institucije žensko z izkušnjo nasilja podprle: *»Nato pa naredimo dogovore, kaj bo kdo storil za nadaljnjo zaščito žrtve in tudi kaj bo naredila žrtev«* (C13) in izmenjavi informacij: *»Namenjen je izmenjavi informacij vseh organov, ki so vključeni v družino in vodijo neke postopke«* (J8). Vse našteto so sodelujoči v raziskavi prepoznali kot pomembno pri podpori in pomoči ženskam z izkušnjo nasilja.

#### **4.5. Povabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT**

Pri vprašanju, ali na MIT povabijo tudi žensko z izkušnjo nasilja, so si bili odgovori sogovornic precej enotni, saj jih je večina odgovorila, da jo vedno povabijo na MIT: *»Vedno prisotna na MIT-u, saj se na MIT-u oblikuje načrt pomoči njej«* (D20); *»Žrtev vedno povabimo in ji damo možnost sodelovanja«* (H25), oziroma da je ženska z izkušnjo nasilja ključna udeleženka MIT-a: *»Menim, da je bistveni akter pri načrtovanju pomoči«* (F11); *»Vsekakor je pomembno, da žrtev sodeluje na MIT-u, ker je načrt pomoči namenjen njej in njeni zaščiti«* (G30); *»Tako da je ona sestavni, obvezni del MIT-a«* (J20). Ena sogovornica je ob tem posebej poudarila, da se pred izvedbo MIT-a vedno najprej pogovori z žensko z izkušnjo nasilja in ji MIT predstavi in se potem v skladu z njo dogovori za sklic le-tega: *»Praviloma mi MIT, ko gre za odraslo žrtev in se strinja z izvedbo MIT-a, predstavimo, in če ga želi, je praviloma prisotna«* (G20).

Odgovori sogovornic kažejo, da je prisotnost ženske z izkušnjo nasilja na njem ključna, ko se obravnava ukrep prepovedi približevanja in pa v primerih podpore žrtvam kaznivih dejanj: *»Ali pa ko imamo še eno drugo nalogo, ki se ji reče podpora žrtvam kaznivih dejanj[...] in pride do določenih sprememb, do situacij, ko se mu lahko obetajo vikend izhodi, se približuje zaključek prestajanja kazni«* (J21). V primerih, ko se nasilje izvaja nad otrokom, pa so bile intervjuvane

strokovne delavke nekoliko bolj skeptične glede povabila ženske z izkušnjo nasilja na MIT: *»Če je žrtev otrok, večinoma staršev ne vabimo«* (C23). V praksi se dogaja tudi, da so ženske na MIT vabljeni z zamikom 45 minut ali ene ure in pridejo na MIT kasneje: *»To pa predvsem v situacijah, ko mogoče vidimo kakšne druge težave v družini, na primer sum morebitne ogroženosti otrok«* (G22). Torej, v začetnem delu MIT-a se navadno pogovarjajo predstavniki institucij: *»Prvih 45 minut do ene ure se pogovarjajo samo institucije«* (B22), se jo pa ob pridružitvi ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u, seznani z vsebino predhodnega pogovora: *»Žrtev seznanimo s stvarmi, ki so jih povedali drugi ter dogovori, ki bi ji lahko bili v pomoč«* (B23).

#### **4.6. Ovire za povabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT**

Ovire, ki se pojavljajo in se na podlagi teh potem strokovne delavke odločijo, da MIT-a ne skličejo: *»Lahko se zgodi, da se ne želi izpostaviti ali kakorkoli«* (A41), oziroma ženske z izkušnjo nasilja ne povabijo na MIT: *»V primerih, ko morebiti opazamo, da ne zmore zaščititi svojega otroka pred nasiljem«* (C40), strokovne delavke ne vabijo ženske z izkušnjo nasilja na MIT, če le ta nasilje minimalizira: *»Minimalizira nasilje«* (B43), ne prijavi nasilja oziroma ne dela v želeno smer reševanja težave: *»Ne prijavi nasilja«* (B44), ali nasilje zanika: *»Zanika nasilje«* (B45). So pa razlogi tudi drugje, kot npr. pomanjkanje časa, jezikovna ovira oziroma primeri, kjer je treba izoblikovati oceno ogroženosti za otroka: *»Potrebno je izoblikovati tudi oceno ogroženosti za otroka«* (C41).

#### **4.7. Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u**

Po mnenju sodelujočih v raziskavi je pomembno, da vodja MIT-a ženski z izkušnjo nasilja na MIT-u omogoči, da lahko ta na njem izrazi svoja mnenja, potrebe, občutke in doživljanja: *»Tudi sama ima možnost predlagati konkretno, kaj potrebuje«* (C30); *»[...]ona tista, ki ima potem prostor, da spregovori o svojih razmerah, potrebah, stiskah«* (J28). Intervjuvane strokovne delavke omenjajo, da jim je pomembna neposredna komunikacija z njo: *»Da ni prenosa informacij, da se ne izgubijo te informacije«* (A50), pa tudi to, da aktivno sodeluje pri oblikovanju svojega načrta pomoči: *»Tudi pri oblikovanju ocene ogroženosti in načrta pomoči ima možnost aktivne udeležbe«* (C29); *»Načrt pomoči se pripravi skupaj z žrtvijo, saj je njej tudi namenjen«* (D22); *»Ko se dela ocena ogroženosti in načrt pomoči, se vedno vključi žrtev«* (I30). Strokovne delavke, sodelujoče v raziskavi, so si bile enotne v tem, da je pomembno, da

se naredi prostor za njeno videnje situacije: *»Žrtev nasilja vedno ima priložnost povedati svojo plat zgodbe, svoje videnje situacije ter možne rešitve«* (E23); *»[...] ko jaz predstavim primer [...] potem dam besedo žrtvi, da ona predstavi svojo zgodbo«* (I28).

#### **4.8. Izzivi pri sodelovanju ženske z izkušnjo nasilja na MIT-ju**

Tako kot na vseh področjih dela, se tudi tukaj pojavljajo izzivi pri delu. Odgovori na vprašanje, na katere izzive naletijo strokovne delavke, ko na MIT-u sodeluje tudi ženska, ki je žrtev nasilja, so si bili raznoliki. Od tega, da izzivov ne zaznavajo, ker so le-ti del njihovega vsakdanjega dela: *»Izzivov ob prisotnosti ženske žrtve na MIT-u v resnici ne zaznavamo«* (H28), pa do konkretnih izzivov, s katerimi se soočajo. Največ teh je vezanih na občutke žensk z izkušnjo nasilja: *»Soočamo se z njenim strahom, zaskrbljenostjo, nezaupanjem«* (D24); *»Mogoče stiska, da pred celotnim timom morajo pripovedovati o najbolj intimnem delu življenja«* (G31); *»Pride do situacij, ko pride do akutne situacije, do izpadov, čustvenih, izražanje bolečine, jok«* (J29). Samo sodelovanje žensk z izkušnjo nasilja na MIT-u jim ni samoumevno: *»Ene so takoj za sodelovanje, imamo pa tudi takšne, ki pomoč zavračajo, ne želijo pomoči in so prepričane, da lahko same uredijo zadeve«* (J39). Pogosto pa opažajo neusklajenost med mnenji žensk z izkušnjo nasilja z mnenji strokovnih delavk na MIT-u: *»Primeri, ko ocenjujemo, da je situacija drugačna, kot jo ona vidi«* (G32); *»Malo otežena komunikacija[...]enim osebam je težko sprejeti naše mnenje, če se ona s tem ne strinja oziroma se njeno mnenje razlikuje od našega«* (I36); *»Ravnajo tako, da se ogrožajo in tega nočejo slišati«* (I37).

Tudi ovire v komunikaciji lahko predstavljajo izziv pri sodelovanju žensk z izkušnjo nasilja na MIT-u. Pri tej temi je bilo največ govora o primerih, ko je ženska z izkušnjo nasilja tuja državljanka in ne razume slovenskega jezika. Intervjuvane strokovne delavke so pri tem največkrat omenjale, da si v takih primerih pomagajo s prevajalci, bodisi iz raznih organizacij in društev: *»Slovenska filantropija razpolaga z velikim številom prevajalcev, ki so do sedaj pomagali«* (B34), bodisi iz socialne mreže ženske z izkušnjo nasilja: *»[...] svojega brata, ki je znal tako indijsko kot slovensko in je prevajal«* (B33); *»Če gre za jezikovne ovire, se lahko pridobi tolmača [...] to je lahko tudi svojec recimo«* (J32). Nekatere intervjuvanke so omenjale, da v takih primerih iščejo različne načine komunikacije, npr. možnost pisnega izražanja, če ji je težko ubesediti svoje mnenje in čustva na MIT-u: *»[...] lahko tudi pisno izrazi svoje mnenje«* (E27), nekatere v takih primerih opravijo več pogovorov z žensko z namenom, da se pripravi na sam MIT: *»Opravimo veliko pogovorov še pred MIT-om z žrtvijo«* (B35), oz. da se z njo

dogovorijo, kaj naj strokovna delavka na MIT-u pove v njenem imenu: *»Lahko se z žrtvijo kakšne stvari prej pripravi in potem mi na MIT-u poročamo, smo njen glas«* (I34). V nekaterih primerih poskušajo strokovne delavke raziskati, ali se ženska z izkušnjo nasilja lahko sporazumeva v kakšnem izmed njim poznanih jezikov, npr. v angleščini: *»[...] primer ženske, ki je bila tujka, ampak je govorila in dobro razumela angleško, tako da smo pač sodelovali neposredno preko nje z angleščino«* (G29). V primeru bolj kompleksnih stvari pa je eden od sogovornikov omenil, da se te zadeve potem najprej rešujejo na drugem drugem področju dela na CSD: *»Če pa so kakšne druge ovire[...] jaz na te še nisem naletel[...] da bi bila žrtev slepa, gluha, s težavami v govoru, gibanju ali karkoli ... to pomeni vse določene primanjkljaje, obravnava potem drug referat na CSD-ju«* (J33).

#### **4.9. Prednost sodelovanja žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih**

Nadaljujem z zapisom o tem, v čem so sogovornice prepoznavale prednosti sodelovanja žensk z izkušnjo nasilja na MIT. Po njihovem mnenju ženske s sodelovanjem na MIT-ih krepijo svojo moč: *»da ženska pridobi zopet nazaj občutek moči«* (B37); *»bolj pogumna in pripravljena narediti en korak naprej«* (E30); *»da lahko ona nadzira dogajanje«* (B38). Glavne prednosti MIT-a so sogovornice videle tudi v tem, da ženska dobi občutek, da ni sama, da ji strokovne delavke iz različnih institucij stojijo ob strani: *»Da ve, da ji stojijo ob strani«* (B39); *»Ima podporo ne samo CSD-ja, ampak tudi drugih organov in institucij«* (E29), da se sliši njen glas, da ženska dobi neko kontinuirano podporo: *»Ugotavlja se stopnja ogroženosti in omogoča se celotno spremljanje njenega življenja tekom statusa žrtve«* (J35); *»Na voljo je celovita podpora v sodelovanju z okoljem, kjer žrtev biva oziroma je nastanjena začasno«* (J37), predvsem psihosocialno: *»Na naši enoti imamo tudi skupinsko obliko osebne pomoči, kjer se srečujejo tedensko, da se podpirajo, učijo samozaščitnega ravnanja in navsezadnje razbremenjujejo«* (J38). Nekatere sogovornice pa so kot največjo prednost sodelovanja žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih prepoznale v tem, da dobijo na ta način potrditev, da je nasilje, ki sem jim je dogajalo (ali se jim še dogaja) nedopustno: *»Da ve, da to, kar se je dogajalo, ni okej in ni plod njene domišljije. Velikokrat je treba ženskam, ki so dolga leta trpela nasilje, dopovedati, da to ni okej, kar so doživljale«* (B40).

#### 4.10. Vloga strokovnih delavk CSD-ja na MIT-ju

V času intervjujev se je odprla tudi tema, kakšna je vloga strokovnih delavk CSD-ja na MIT-ju. Kot najpomembneje so moje sogovornice omenile pomen upoštevanja ženske z izkušnjo nasilja oz. soustvarjanje želenih izidov skupaj z njo: *»Ne delamo nekaj za njo, ampak skupaj z njo«* (A30); *»Tudi če se nam zdi nekaj koristno, se njej mogoče ne bo zdelo. Mi lahko samo predlagamo, svetujemo, priporočamo, ne moremo pa vsiljevati«* (I32); *»Sledimo njenim občutkom, željam, pričakovanjem«* (D19). Pomembno se jim je zdelo tudi to, da ima ženska z izkušnjo nasilja možnost besede na MIT-u: *»Člane MIT-a bi tudi ustavljala, v kolikor žrtve ne bi prišla do besede«* (E25), da je v ospredju ona in se ji poskušamo čim bolj individualno približati: *»Žrtvi se individualno trudimo v največji meri prilagoditi, da prejme potrebno strokovno pomoč in informacije«* (H27).

Sogovornice pa so v intervjujih omenjale še druge vloge, in sicer pomen tega, da strokovne delavke poznajo postopke in da jih znajo voditi: *»Mi držimo rdečo nit, koordiniramo«* (A33), da skličejo MIT in pošljejo vabila, da pojasnijo svojo vlogo, namen in način dela na MIT-u: *»Kaj je vloga strokovne delavke na področju ZPND-ja, kaj je vloga CSD-ja nasploh?«* (A44); *»Predstavniki CSD-ja pozdravi udeležene, jih predstavi, pove, da so podatki in informacije, slišane na MIT-u zaupne narave«* (B11), vodijo MIT in zagotavljajo uresničevanje dogovorov: *»[...] morajo zagotoviti, da se bodo dogovori, sprejeti na sejah MIT-a, uresničevali«* (D10). Njihova pomembna vloga je tudi v tem, da presodijo, ali je ženska z izkušnjo nasilja sposobna poskrbeti za otroke: *»Mame še zadosti močne za to, da poskrbijo za otroke«* (A16), jih usmerijo v možne druge oblike pomoči: *»Pojasniti, kam se lahko obrne po pomoč«* (A35), predstavijo načrt pomoči: *»Predlagamo možne oblike pomoči oz. predstavimo načrt pomoči«* (E19). So pa intervjuvanke ob tem posebej poudarile, da je v teh primerih zelo pomembno upoštevati zakonodajo: *»[...] varujemo podatke o nastanitvi žrtve in njenih otrok ali drugih ukrepih za njihovo zaščito«* (D9); *»Zelo pozorni smo na varovanje podatkov tako žrtve kot tudi poteka MIT-a in informacij, ki se podajo na njem«* (F13). Ena sogovornica je omenila tudi, da strokovne delavke delajo na tem, da odpravijo neposredno ogroženost: *»Delamo na tem, da odpravimo neposredno ogroženost, skrbimo za njeno varnost«* (D23).

#### 4.11. Povzročitelj nasilja v postopkih, ki se vodijo na CSD

V intervjujih smo se ponekod dotaknili tudi teme povzročiteljev nasilja in ali se velikokrat zgodi, da se le-ti pritožujejo nad postopki, ki se na CSD-ju vodijo za žensko z izkušnjo nasilja. Če odgovore razdelim na prisotnost in odsotnost takih primerov, sta številki za oba odgovora izenačeni. Pet sogovornic je reklo, da so imeli take primere: *»To je stalnica«* (B25), pet pa jih je reklo, da na take primere še niso naleteli: *»Te izkušnje nismo imeli«* (H23). Jih je pa kar nekaj omenjalo to, da se v postopke pogosto vmešajo odvetniki, ki želijo imeti vpogled v dokumentacijo: *»Mislim, da je več težav z odvetniki, ki silijo žrtev, da nujno potrebujejo te podatke«* (F15). Ob tem so povedali, da postane ves trud varovanja podatkov in informacij brezpredmeten v trenutku, ko se zadeva poda na sodišče, saj imata potem obe strani lahko vpogled v vso dokumentacijo: *»Dajo v sodne spise, in s tem potem povzročitelj dobi vpogled in dodatno ogroža žrtev«* (F16); *»Fino je opozoriti, da če se bo karkoli dajalo na sodišče, da bo tudi povzročitelj najverjetneje imel dostop do dokumentacije«* (I12).

Nekaj intervjuvanih strokovnih delavk je ob tem še posebej poudarilo, kako pomembno je, da se z zapisom ravna skrbno in se ga ne posreduje nikomur: *»Ženske pripravimo na to in jo posvarimo, naj s to dokumentacijo ravna skrbno, tako da se nekatere tudi odločijo, da se zapis timskega sestanka (kjer je notri tudi načrt pomoči) hrani v naši spisovni dokumentaciji, tudi varnostni načrt«* (G25); *»Zapis MIT-a je v spisovni dokumentaciji žrtve, zato je vpogled vanj možen zgolj z zahtevkom z ustrezno pravno podlago ali na zahtevo žrtve same«* (H24).

V raziskavi sodelujoče strokovne delavke, ki so imele izkušnjo s pritožbami povzročiteljev nasilja, so se nanje večinoma odzivale precej podobno, in sicer s pojasnilom, kaj je možno in kaj ne: *»Pojasnilo se jim je, da ne morejo imeti vpogleda, saj bi se s tem razkrile pomembne informacije, ki so namenjene zagotavljanju varnosti žrtve«* (D18); *»Razložiš, kdo ima pravico do vpogleda in kdo ne«* (I27). Povzročitelji nasilja so po pogovoru s strokovnimi delavkami večinoma prenehali s pritožbami in poizvedovanjem. En sogovornik pa je ob tem še izpostavil, da imajo povzročitelji nasilja priložnost za pogovor o svojem nezadovoljstvu nad postopkom podati strokovni delavki, s katero sodelujejo: *»Tako ali tako pa mi s povzročitelji tudi delamo [...] ima možnost, svoje nezadovoljstvo oziroma vse kar ima za povedat, da podeli z nami. Iz tega razloga potem ni teh izkušenj, ker ima prostor za to, da pove svoje mnenje«* (J25).

#### 4.12. Koordinatorji za preprečevanje nasilja

V intervjujih me je zanimal tudi pogled strokovnih delavk na vlogo in prispevek koordinatorjev za preprečevanje nasilja v družini. Vsi sogovorniki so se strinjali, da koordinatorji prispevajo pomemben del k reševanju izzivov, s katerimi se srečujejo v procesih podpore in pomoči ženskam z izkušnjo nasilja: *»Še večjo neko podporo, da neke stvari še ona dodatno poudari, da se sodelovanje še bolj podkrepi«* (A54); *»Ko potrebujemo strokovnjaka, ki je delal že na ogromno primerih po regiji, da s svojim znanjem in izkušnjami lahko poda dodatne ideje namenjene povečanju zaščite in varnosti žrtve«* (B48); *»Pogosto se na njih obračamo, ko imamo kakšne zagate«* (J42). Koordinatorji za preprečevanje nasilja pa so pomemben del MIT-ov tudi zato, ker izvajajo pogovore s povzročitelji nasilja: *»Pri nas koordinatorica nasilja opravlja razgovore z povzročiteljem nasilja«* (F21) in tako lahko posredujejo pomembne informacije na MIT: *»[...] pove, ali je pri povzročitelju zaznala uvid ali obstaja visoka ponovitvena nevarnost«* (F23). Koordinatorji tudi razpolagajo z informacijami, kot so recimo dejavniki tveganja: *»Koordinator za preprečevanje nasilja v družini predstavi dejavnike tveganje glede na obravnavo domnevnega povzročitelja«* (H29). S svojimi znanji in izkušnjami lahko pripomorejo k boljšemu načrtu pomoči in oceni ogroženosti: *»Imajo ogromno nekega znanja in izkušenj in lahko pripomorejo sploh temu zaključnemu delu, torej načrtu pomoči in oceni ogroženosti«* (I39) in ker imajo predhodno vzpostavljenih veliko povezav z različnimi institucijami, lahko na hitro pridobijo informacije za hitrejšo rešitev trenutne težave: *»Poznajo vodstvene predstavnike tožilstva, policije, sodišč. Da včasih lahko dvignejo telefon in preverijo pri sodnici, tožilcu določeno ključno informacijo, ki je pomembna za razrešitev neke trenutne situacije«* (J44).

Strokovne delavke koordinatorje na MIT-u načeloma povabijo v bolj zahtevnih primerih, ko gre npr. za izredno hude primere nasilja in je vključena tudi interventna služba. Glede udeležbe žensk z izkušnjo nasilja na MIT-u, pa so si bili odgovori intervjuvanih sogovornic enotni, da koordinatorji podpirajo njihovo udeležbo oziroma jo predlagajo, če tega že ne naredijo strokovne delavke, ki so nosilke primera: *»Predlagajo, da je na MIT-ih, če CSD še tega ni sam storil«* (B50).

## 5. RAZPRAVA

V tem poglavju odgovarjam na zastavljena raziskovalna vprašanja in povzemam glavne ugotovitve iz svoje raziskave, ki pa jih povezujem tudi s prej predstavljenimi teoretičnimi izhodišči.

### **RV1: Kako na CSD-ju potekajo MIT-i v primerih nasilja v družini?**

Glede na ugotovitve različnih avtorjev (glej npr. Grušovnik, 2010, str. 46; Leskošek, Kodele in Mešl, 2019, str. 236) in obstoječe zakonodaje na področju preprečevanja nasilja v družini (glej npr. ZPND, 2008; 14. člen, Pravilnik, 2009), CSD po prejeti informaciji o prisotnosti nasilja v družini pripravi oceno ogroženosti in presodi, ali je treba žrtev zaščititi, umakniti drugam ali ji nuditi druge oblike pomoči. Pripravi se tudi stopnja ogroženosti žrtev, vseskozi pa se družino spremlja in se zbira informacije. Do sklica MIT-a pride v naslednjem koraku. O tem delu pred sklicem MIT-a se s sogovornicami v intervjujih nisem pogovarjala, sem se pa pogovarjala o tem, kako poteka sam MIT. Rape Žiberna (2025a, str. 259) navaja ugotovitve iz svoje raziskave, kjer so strokovne delavke navajale, da lahko pobuda za timsko delo pride iz druge institucije, da pa so sklicatelji običajno zaposleni na CSD. Enako pričajo tudi rezultati moje raziskave, ki pokažejo, da MIT načeloma skliče CSD oziroma nosilka primera, torej strokovna delavka, ki dela z žensko z izkušnjo nasilja. Ta potem na MIT povabi tiste akterje, ki bi lahko pomembno prispevali k boljši podpori ženske z izkušnjo nasilja. To so najpogostejše predstavniki policije, šolstva, zdravstva in nevladnih organizacij. Odločitev, koga povabiti na MIT, strokovne delavke sprejmejo tako na podlagi preteklih izkušenj kot na podlagi potreb v posamezni situaciji. Razmišljajo pa predvsem v smeri, kdo lahko v timskem delu kaj prispeva, kar je skladno tudi z ugotovitvami raziskave Rape Žiberna (2025a, str. 381).

S sogovornicami smo se dotaknili tudi teme o MIT-ih, ki jih skličejo strokovne delavke in na katerih je prisotnost ženske z izkušnjo nasilja ključna. Odgovori pravijo, da so to MIT-i, ki se skličejo po tem, ko povzročitelj dobi ukrep prepovedi približevanja ali v primerih podpore žrtvam kaznivih dejanj – takrat je prisotnost ključna. Sklic MIT-a brez prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja pa se načeloma lahko skliče v primerih posebnih okoliščin, kot so nepredvidljive situacije in neodložljive obveznosti, kot so bolezen in ostalo.

Pri sklicevanju MIT-ov ima CSD ves čas vlogo središčne ustanove, ki vodi, usklajuje in spremlja ves potek in o tem vodi ustrezno dokumentacijo (Bezenšek Lalić, 2009, str. 48). Strokovne delavke so pri vprašanju o poteku MIT-a navajale, da se na začetku vedno najprej

naredi povzetek zgodbe in do takratnega procesa podpore in pomoči, potem pa vsak udeleženec prispeva svoj del: pove o svojem sodelovanju v zadevi in kako prispeva k dobremu sodelovanju. Na tej točki dajo besedo tudi ženski z izkušnjo nasilja, kjer sama predstavi svojo zgodbo, svoje videnje in potrebe. V času samega poteka MIT-a se piše tudi zapis, v katerem se povzamejo dogovori vseh udeleženi. Ta zapis se na koncu tudi prebere, vsak udeleženi ga podpiše in dobi en izvod. V tem delu je pomembno opozoriti, da vsi organi, organizacije in nevladne organizacije kot poklicno skrivnost varujejo podatke o nastanitvi žrtve in njenih otrok ali drugih ukrepah za njihovo zaščito (Pravilnik, 2009). Na koncu MIT-a se določi stopnja ogroženosti ženske z izkušnjo nasilja in se naredi načrt pomoči in ocena ogroženosti. Pri tem delu se mi zdi pomembno omeniti navedbe Leskošek (2000, str. 191–205), ki opozarja, da mora še vseeno veljati enakovrednost vseh v MIT-u, da ni hierarhije in ne sme priti do dodelitve nalog in premeščanja odgovornosti. To, da ima CSD koordinacijsko vlogo, še ne pomeni, da je odgovornost za potek primera samo na njih, gre zgolj za koordiniranje ukrepanja ob zaznanem primeru.

Pri pogovoru o tem, kako potekajo MIT-i, je bilo veliko govora o sodelovanju nasploh. V tem delu bi omenila udeležence, ki so povabljeni na tim in njihovo odzivnost. Strokovne delavke so poročale o tem, da zelo dobro sodelujejo s policijo, ki je tudi zelo odzivna na vabila, poleg policije so v istem kontekstu omenjale tudi predstavnike nevladnih organizacij. So pa poročale o nezadovoljstvu s sodelovanjem z zdravstvenimi institucijami oziroma strokami. Ne glede na to, da tudi Pravilnik (2009, 8. člen) določa dolžnost odzivanja, se nekateri vabljeni niti ne odzovejo na vabilo, se ne opravičijo in posledično ne udeležijo MIT-a. Podobne navedbe raziskave navaja tudi Jurček (2025, str. 26), kjer predstavlja poglede zaposlenih v socialnih in zdravstvenih službah na (ne)sodelovanje v MIT-ih v primerih nasilja v družini v Sloveniji in navaja prepoznavanje pomembne vloge zdravnika oz. zdravnice, ki pa so v timih najredkeje prisotni in pri katerih pogrešajo zavedanje o skupnosti odgovornosti.

Ovire za neodzivnost, ki so se največkrat pojavile med odgovori, so pomanjkanje časa, narava dela, sistemske ovire in fizično pomanjkanje strokovnih delavcev. Vse te odgovore navaja tudi Jurček (2025, str. 26) v svojem delu, kjer piše o tem, da tovrstno sodelovanje na sistemski ravni s strani zdravstvenega kadra ni urejeno in dorečeno kot del njihove delovne obveznosti.

## **RV2: V katerih primerih CSD žensko z izkušnjo nasilja v družini povabi na MIT?**

Sogovornice so povedale, da so ženske z izkušnjo nasilja vedno povabljene na MIT in se načeloma teh tudi udeležujejo. Veliko jih je tudi poudarjalo, da je ženska z izkušnjo nasilja

ključen akter MIT-a, saj je vsa pomoč, dogovori, sodelovanje namenjeno njej. Do podobnih spoznanj je prišla tudi Rape Žiberna (2025b, str. 188), ki piše o pripovedovanju strokovnih delavk, ki so navajale, da je prisotnost ljudi z izkušnjo na MIT-ih nujna, saj je treba pridobiti njihovo mnenje, informacije iz njihove strani, jih seznaniti ali ker je njihova prisotnost predpisana. Ena sogovornica je celo povedala, da če se ženski ne zdi smiselno, da se izvede MIT, ga potem niti ne sklicujejo, saj nima namena, če ženska z izkušnjo nasilja ne bo prisotna. Branfield in ostali (Branfield, 2006, kot navedeno v McLaughlin, 2009, str. 7) menijo, da so prav strokovnjaki iz izkušenj najboljši vir informacij za strokovnjake, ker oni najbolj vedo, kaj si želijo in kaj pričakujejo od določene storitve, saj je storitev namenjena njim. Podobno poudarja tudi Videmšek (2012, str. 116), in sicer, da se strokovne delavke morajo zavedati, da večinoma nimajo izkustvenega znanja, ki pa je nujno za kompetentno ravnanje v socialnem delu. Mnenje Videmšek dopolnjujem z mnenjem Schön (2015, str. 2), ki pravi, da je pomembno, da so uporabniki naši sodelavci in ne le prejemniki naših mnenj, saj s tem povečamo njihovo motivacijo in krepimo njihovo moč. Podobno pričajo tudi rezultati raziskave avtorjev Gillis, Lin Diamond, Jebely idr. (2006, str. 1150–1168), ki kažejo, da sodelovanje žrtve s socialnimi delavkami lahko za dvakrat poveča verjetnost, da bodo ženske z izkušnjo nasilja aktivno sodelovale v zakonskem postopku proti povzročitelju nasilja.

Po avtorici Rape Žiberna (2019, str. 7) in njeni tipologiji štirih vrst timskega dela glede na to, kdo je v njem udeležen, se strokovne delavke, ki so sodelovale z mano, zavzemajo za medinstitucionalno timsko delo (zunanje timsko delo z uporabnikom), saj sodelujejo z drugimi institucijami, v delo pa vključujejo tudi uporabnika. Kot tudi sama avtorica omeni, je medinstitucionalno timsko delo sodelovanje z uporabnikom, torej mora biti ta v sodelovanje vključen.

V primerih, ko se zgodi nekaj nepričakovanega, neodločljivega in se ženska MIT-a ne more udeležiti, se intervjuvane strokovne delavke navadno poslužujejo informacije s strani nevladnih organizacij, ki imajo več neposrednega stika z žensko z izkušnjo nasilja. O tem piše tudi Rape Žiberna (2025b, str. 186–188), kjer navaja, da v nekaterih primerih strokovnjake iz izkušenj zastopajo zastopniki, kar lahko potem nekako nadomesti prisotnost uporabnika v timskem delu.

Izhajajoč iz rezultatov raziskave je prisotnost ženske z izkušnjo nasilja ključna sploh v primerih, ko se obravnava ukrep prepovedi približevanja in pa v primerih podpore žrtvam kaznivih dejanj. Žensk z izkušnjo nasilja pa se ne vabi na MIT v primerih, ko strokovne delavke zaznavajo še kakšne druge težave v družini ali ko gre za sum ogroženosti otrok. Predvidevam, da se

strokovne delavke pri tem sklicujejo predvsem na Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonih in storitev, ki jih izvajajo CSD-ji, kjer med drugim piše, da v primeru, ko je izrečen ukrep prepovedi približevanja določenemu kraju oziroma osebi, je treba z žrtvijo in povzročiteljem, pred izvedbo naloge za preprečevanje nasilja, opraviti socialnovarstveno storitev prva socialna pomoč. Glede podpore žrtvam kaznivih dejanj pa je navedeno, da je namen naloge to, da se izvaja strokovna podpora žrtvam kaznivih dejanj s prepoznavanjem stiske upravičenke, seznanjanjem, usmerjanjem ter strokovnim svetovanjem, da se žrtvi omogoči ustrezno psihološko, socialno in finančno izboljšanje položaja (Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonih in storitev, ki jih izvajajo CSD-ji, 2024).

V primerih prisotnosti žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih, strokovne delavke poročajo o izzivih, s katerimi se srečujejo. To so najpogostejše občutki žensk (ki lahko privedejo do čustvene krize, joka ipd.), nesodelovanje ali pa izzivi pri neusklajevanju med mnenji strokovnih delavk in žensk z izkušnjo nasilja. O istih izzivih piše tudi Rape Žiberna (2019, str. 7), kjer piše o zadržanosti do sodelovanja v timskem delu s strani drugih organizacij in strokovnjakinj, če je v takšnem delu prisoten tudi uporabnik, kajti timsko delo z uporabniki je zahtevnejše, njihova prisotnost pa ni nujna in bi zanje imela več slabosti (npr. stres).

### **RV3: Kako strokovne delavke in delavci ter drugi udeleženi na MIT-u zagotavljajo, da je glas ženske z izkušnjo nasilja v družini slišan?**

Hoffman (1994, str. 7–24) in Bouwkamp in Bouwkamp (2014, str. 226) so mnenja, da je pomembno, da socialna delavka odstopi od moči, ki ji ne pripada in v sodelovanje vstopi kot enakovredna sodelavka. Pravijo, da mora strokovna delavka imeti priznavalni slog: da uporabnike priznava in potrjuje njihovo delo, ideje in občutke. Pokaže spoštovanje, priznanje in razumevanje ter išče možnosti, da bi sogovornikove kvalitete prišle na dan (Hoffman, 1994, str. 7–24; Bouwkamp in Bouwkamp, 2014, str. 226). Strokovne delavke v moji raziskavi se tega skušajo držati na način, da žensko z izkušnjo nasilja povabijo na MIT in jo spodbujajo k sodelovanju in izražanju mnenja, potreb, želja in možnih rešitev. To naredijo recimo že v uvodu, ko najprej dajo besedo ženski, da ona sama predstavi svojo zgodbo in da deli to, kar se njej zdi pomembno in dovolj. Strokovne delavke torej ženski z izkušnjo nasilja ponudijo možnost vstopa v odnos s svojo definicijo problema in šele potem se nadaljuje oblikovanje možnega, uresničljivega (Čaćinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2015, str. 10). Strokovna delavka je povedala tudi, da če pride do primera, da se je ne upošteva ali jo predstavniki institucij preglasijo, vskoči ona in jih ustavi ter da besedo ženski z izkušnjo nasilja. Strokovne delavke

morajo pri svojem delu upoštevati koncepte socialnega dela, kjer je vloga uporabnika opisana kot odgovornost za lastni delež pri soustvarjanju rešitev in spoštovanje človekovih potreb, da je odgovoren in cenjen član skupnosti. Strokovna naloga socialne delavke je, da uporabnika vključi, kar mu da občutek varnosti in ga pripravi na prvi korak k moči, v socialnem delu pa obvezen, a hkrati težak korak (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2015, str. 13).

Strokovne delavke so poudarjale, da je nujno, da pri svojem delu upoštevajo glas ženske z izkušnjo nasilja. To delajo na način, da se zavzemajo za to, da ustvarjajo pogoje za sodelovanje in ne delajo nekaj namesto nekoga, pri svojem delu pa so pozorne na to, da se ženska z izkušnjo nasilja strinja s sklepi tima. Strokovne delavke v svojem delu poskušajo slediti občutkom, željam in pričakovanjem ženske z izkušnjo nasilja. Nykänen, Schön in Björk (2023, str. 107) pišejo, da je skupno odločanje v prid tako uporabnikom kot strokovnjakom. Sodelovanje pa temelji na preferencah in vrednotah uporabnikov in velja kot dober način za razpravo o možnostih za dosego soglasja in odločitvah glede oskrbe oziroma storitev. Flaker (2015) dodaja, da je namesto standardnih odgovorov, ki so za vse enaki, treba razviti takšne odgovore, ki so prilagojeni osebni meri vsakega posameznika, saj ima vsak posameznik različne potrebe in želje. Podobnega mnenja je Lapajne (2011, str. 72), ki omenja to, kar je bistvo tega dela: osebe morajo biti aktivno vključene v načrtovanje načrta pomoči, saj so le na ta način lahko enakovredni člani in so storitve res po njihovi meri. Emmet (1998, b.d.) je o tem pisal že pred mnogimi leti in proslavljal vse večjo moč uporabnikovega glasu, saj kot pravi, so prav glasovi uporabnikov tako močno prispevali k prizadevanjem za storitve, namenjene okrevanju in visoki kakovosti življenja. Nordesjö, Ulmestig in Denvall (2022, str. 435) so mnenja, da je individualizacija v prid tako uporabnikom storitev, pomaga pa tudi pri učinkovitemu doseganju ciljev zlasti pri ljudeh s kompleksnimi težavami. Ta pristop omogoči ocenjevanje potreb v vsakem primeru posebej. Nykänen, Schön in Björk (2023, str. 107) pa navajajo, da je udeležba uporabnikov način spoštovanja znanja uporabnikov, tradicionalno odločanje pa kaže na zlorabo moči in izključevanje pravic uporabnikov, da so obveščeni in vključeni v proces odločanja in podcenjevanje pomena uporabniških izkušenj, ki lahko vplivajo na ponujene storitve.

Rezultati raziskave so pokazali, da strokovne delavke zavzemanje za sodelovanje uporabnic na MIT-u kažejo tudi s tem, da so pripravljene iskati rešitve pri nastalih ovirah, kot so recimo ovire pri komunikaciji. V primerih nerazumevanja slovenskega jezika se trudijo poiskati tolmača, ki bi olajšal komunikacijo, poslužujejo se Google prevajalnika, ali pa celo iščejo še bolj individualizirane pristope, kot so večkratni pogovori pred izvedbo MIT-a, da se nanj lahko skupaj pripravijo, možnost pisnega izražanja mnenja, vnaprej pripravljene stvari ali pa se

poslužujejo kakšnega drugega tujega jezika, ki ga razumeta in znata obe strani (recimo angleščina). Tukaj na neki način udeležanje trditev McLaughlina (2009, str. 28–36), ki pravi, da za nekatere strokovne delavke udeležba uporabnikov v procesu pomeni razvijanje novih, dodatnih veščin v vodenju in pogajanju, saj v tem primeru strokovne delavke razvijajo nove veščine in ideje, kako komunicirati z uporabniki.

K temu, da je glas ženske z izkušnjo res slišan, pa pomembno vplivajo tudi drugi prisotni na timu, kot so recimo predstavniki nevladnih organizacij in pa koordinatorji za preprečevanje nasilja v družini. Na točki pogovora o koordinatorjih, so bili odgovori sogovornic skladni, in sicer da koordinatorji podpirajo udeležbo žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih, oziroma jo predlagajo, če tega že ni storila nosilka primera.

#### **RV4: Kaj so po mnenju strokovnih delavk in delavcev prednosti sodelovanja ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u in kje so ovire za to, da se je v MIT ne vključi?**

Prednosti sodelovanja žensk na MIT-ih po mnenju intervjuvanih strokovnih delavk so, da poteka neposredna komunikacija z žensko z izkušnjo nasilja in ona lahko pove svoje videnje, možne rešitve ter sama sodeluje pri izdelavi svojega načrta pomoči in ocene ogroženosti. To so prednosti, ki olajšajo sodelovanje med uporabnicami in strokovnimi delavkami. Matos in Sousa (2004, str. 65–80) in Flaker (1997, str. 3–12) se strinjajo, da je medinstitucionalno sodelovanje v prid tudi strokovnjakom, saj se delo in prav tako moč, porazdelita, rešuje se skupni problem, kar posledično prinaša koristi tako za uporabnike kot tudi za strokovnjake.

Flaker (1997, str. 3–12) pravi, da ima pri MIT-ih strokovnjakov uporabnik korist od širokega spektra znanja in metod, ki jih ne more prakticirati zgolj ena delavka ali predstavniki enega poklica. Na podlagi dobljenih odgovorov sklepam, da bi se vsi sogovorniki strinjali z avtorjem, saj so tudi sami navajali podobno: prednosti za ženske z izkušnjo nasilja so pridobitev občutka moči, občutek nadzora dogajanja, občutek, da ni sama, ampak ima podporo institucij, celovita podpora tako s strani CSD-ja kot tudi nevladnih organizacij in drugih institucij. Zelo pomembna in omembe vredna prednost pa je seveda to, da dobijo potrditev, da je to, kar se jim je dogajalo (ali se jim še dogaja) nedopustno. Abrahams (2007, str. 20) piše o aspektih nasilja in omenja, da se ženske soočajo z ogromno izzivi, ki potem kreirajo življenje v nenehnem strahu, sramu, nesigurnosti in nezaupanju v okolje in se s tem na neki način izolirajo od pomoči, ki jim je na voljo. Avtorica nadaljuje s tem, da izolacija čez čas privede do tega, da se ženske začnejo povpraševati o sebi in začnejo verjeti, da je problem v njih in da so za nasilje res krive same. Avtorji sestavka Nasilje nad ženskami (Nasilje nad ženskami, b.d.) dodajajo, da ženske

odgovornost za doživljanje nasilja pogosto pripisujejo sebi, še posebej, če so povzročitelji nasilni samo do njih, povzročitelji pa se tudi izogibajo prevzemanja odgovornosti za svoja dejanja. Strinjajo se tudi Sivarajasingam, Webber, Riboli-Sasco, Alaa in El-Osta (2022, str. 7), ki k temu dodajajo, da imajo žrtve pogosto občutek, da nimajo izbire ter so prisiljene ostati zaradi svojih otrok, saj otroci »potrebujejo« očeta. Včasih tudi niso ozaveščene o tem, kakšne oblike pomoči vse obstajajo. Splošno ozaveščanje in poudarjanje obstoječih podpornih storitev pa lahko v zdravstvenih in socialnih okoljih poveča ozaveščenost, zgodnje odkrivanje in usmerjanje k učinkovitim ukrepom.

Težava je tudi v tradicionalnih prepričanjih, kjer ima moški glavno besedo in mu je nasilje dovoljeno. Če je ženska vzgojena s takšnimi predstavami o svoji vlogi, bo veliko težje zapustila nasilnega partnerja (Nasilje nad ženskami, b.d.).

Ugotovitve kanadske raziskave avtorjev Gillis, Lin Diamond, Jebely, Orekhovsky, Ostovich, MacIsaac, Sagrati in Mandell (Gillis, Lin Diamond, Jebely idr., 2006, str. 1150–1168) kažejo, da pravni sistem uporabnikov ni uspel obvestiti o njihovih pravicah in drugih pomembnih informacijah v vsaki fazi pravnega postopka, kar je uporabnikom povzročalo stisko. Poleg tega so pa uporabnice omenjale tudi, da so med celotnim postopkom imele mešane občutke do povzročitelja nasilja – od občutkov ljubezni, žalosti, jeze, strahu, krivde in usmiljenja, zaradi česar je bil postopek zelo čustveno naporen. Take izzive so navajale tudi moje sogovornice, a jih niso navajale kot oviro, da se jih zaradi tega ne bi vabilo na MIT. To so naštevale le kot izziv pri delu. Ovine, zaradi katerih se ženske z izkušnjo nasilja v MIT ne vključi oziroma se v določenih primerih potem niti ne skliče MIT-a, pa so, če se ženska noče izpostavljati; ko so strokovne delavke mnenja, da ženska ne zmore zaščititi svojih otrok (če jih ima); če nasilje minimalizira; ga ne prijavi ali ga zanika. Watson (2017, b.d.) piše, da se socialne delavke trudijo najti ravnovesje med zagotavljanjem varnosti otrok in opolnomočenjem žensk, hkrati pa izpolnjujejo obveznosti za zaščito otrok. Navaja, da raziskave kažejo, da so izvajalci ženske sprva obravnavali kot žrtve, po napredku postopka in nadaljevanju zlorabe pa so od žensk še bolj zahtevali, da one zagotovijo varnost otroku. Avtor nakazuje, da je v večini primerov tveganje, ki ga za otroke predstavlja nasilni partner, možno ublažiti s sodelovanjem z ženskami, a pri tem omeni, da je včasih težko sodelovati z njimi, če zanikajo ali ne priznavajo tveganja, ki ga povzročitelj predstavlja za otroka.

### **5.1. Kritično ovrednotenje uporabljene metodologije**

Če kritično ovrednotim uporabljeno metodologijo, najdem tako prednosti kot tudi slabosti pri izbiri le-te.

Menim, da mi je metoda spraševanja omogočila poglobljene odgovore strokovnih delavk na sodelovanje žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih oziroma njihov pogled na to, kako one zagotavljajo, da je glas žensk z izkušnjo nasilja slišan. Vprašanja so bila razumljiva in jasna, sogovornice pa niso potrebovale dodatne razlage vprašanj oziroma dodatna podvprašanja.

Vidim pa nekaj pomanjkljivosti pri izbiri uporabljene metodologije. Prva pomanjkljivost je ta, da zaradi velikosti vzorca desetih oseb, rezultatov ne morem posplošiti na celotno populacijo.

Poleg tega sem se soočala tudi z zelo slabo odzivnostjo strokovnih delavk za sodelovanje, tako da sem zelo težko dobila vseh 10 oseb. Strokovne delavke mi na elektronsko pošto s prošnjo za sodelovanje v intervjuju niso odgovorile, zato sem se potem morala znajti tako, da sem klicala na posamezne CSD-je in spraševala strokovne delavke ali bi bile pripravljene sodelovati v intervjuju.

Menim, da bi lahko dobila več in bolj poglobljene odgovore na raziskovano temo, če bi intervjuje izvedla z ženskami z izkušnjo nasilja neposredno. Na ta način bi jim tudi sama lahko dala glas, kateremu dajem velik pomen v času celotne naloge. Menim, da bi uporabnice lahko dale najbolj reprezentativne podatke o tem, v kakšni meri so bile slišane in upoštevane v postopkih. Sem se pa za populacijo strokovnih delavk odločila zaradi lažje dostopnosti in zaradi spoštovanja žensk z izkušnjo nasilja, saj sem želela preprečiti njihovo dodatno retravmatizacijo.

Poleg omenjenih slabosti menim, da je bilo vprašanje o koordinatorjih odveč (predvsem podvprašanje »Kakšen je njihov pogled glede udeležbe žensk, ki so žrtve nasilja v družini, na timih?«), saj bi to vprašanje bilo bolj primerno neposredno za koordinatorje in ne za strokovne delavke.

## 6. SKLEPI

V tem poglavju navajam sklepe, do katerih sem prišla s pomočjo analize v intervjujih pridobljenih podatkov, pri čemer poudarjam, da zaradi velikosti vzorca le-teh ne morem posplošiti na celotno populacijo:

- a) MIT načeloma skliče CSD oziroma nosilec primera (strokovna delavka, ki dela z žensko z izkušnjo nasilja).
- b) MIT-i, na katerih je prisotnost ženske z izkušnjo nasilja ključna, so MIT-i, ki se skličejo po tem, ko povzročitelj dobi ukrep prepovedi približevanja ali v primerih podpore žrtvam kaznivih dejanj.
- c) MIT-e se skliče v primerih, kadar intervjuvane strokovne delavke presodijo, da bi izmenjava informacij in sodelovanje različnih institucij pripomoglo k boljšemu delu.
- d) Intervjuvane strokovne delavke zelo dobro in pogosto sodelujejo s policijo.
- e) Intervjuvane strokovne delavke CSD-ja so manj zadovoljne s sodelovanjem z zdravstvom, tožilstvom in sodiščem – predstavniki le-teh se MIT-ov tudi redko ali nikoli ne udeležijo.
- f) Intervjuvane strokovne delavke CSD-ja zelo dobro sodelujejo z nevladnimi organizacijami in si nudijo medsebojno pomoč.
- g) Najpomembnejši del MIT-a je načrt pomoči in ocena ogroženosti ženske z izkušnjo nasilja.
- h) Ženske z izkušnjo nasilja imajo po mnenju intervjuvanih strokovnih delavk ključno vlogo pri izdelavi svojega načrta pomoči in ocene ogroženosti.
- i) V času poteka MIT-a se piše zapis, ki ga je treba skrbno varovati, saj vpogled vanj lahko ogrozi žensko z izkušnjo nasilja.
- j) Udeležba ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u prispeva k temu, da ženska pridobi večji občutek moči, nadzora nad dogajanjem, občutek, da ni sama in potrditev, da je nasilje nedopustno.
- k) Ovire, zaradi katerih intervjuvane strokovne delavke včasih na MIT ne povabijo ženske z izkušnjo nasilja, so najpogostejše zanikanje nasilja s strani ženske, neprijava nasilja ali minimaliziranje le-tega.
- l) Intervjuvane strokovne delavke so pripravljene na iskanje rešitev pri ovirah (recimo ovire v komunikaciji). Strokovne delavke hitro najdejo rešitve, kot so iskanje tolmačev ali še bolj individualiziran pristop (vnaprej pripravljene stvari za MIT, predhodni pogovori in dogovori z žensko z izkušnjo nasilja itd.).

- m) Izzivi, s katerimi se soočajo intervjuvane strokovne delavke, ko gre za sodelovanje ženske z izkušnjo nasilja na MIT-ih, so občutki in stiske žensk, neusklajenost njihovih mnenj z mnenji žensk z izkušnjo nasilja in nesodelovanje žensk.
- n) Povzročitelji nasilja se po mnenju intervjuvanih strokovnih delavk včasih pritožijo nad postopki na CSD-ju, se pa pogovor z njimi izkaže kot dober odziv v takih primerih. Večji problem so odvetniki, ki silijo v ženske z izkušnjo nasilja, z namenom pridobitve informacij.
- o) Koordinatorji za preprečevanje nasilja v družini so po mnenju intervjuvanih strokovnih delavk pomemben steber delovanja MIT-ov, saj imajo veliko znanja, izkušenj in idej.
- p) Koordinatorji za preprečevanje nasilja v družini, po mnenju intervjuvanih strokovnih delavk, veliko sodelujejo tudi s povzročitelji nasilja in imajo vzpostavljenih veliko stikov z drugimi institucijami, zato lahko prispevajo pomembne informacije za lažje in hitrejše reševanje izzivov in težav.

## 7. PREDLOGI

Na podlagi izvedene raziskave podajam naslednje predloge:

- Predlagam raziskavo o razvoju odpornosti žensk z izkušnjo nasilja. Takšna raziskava bi lahko služila kot pomemben navdih in opomnik drugim uporabnicam, ki so še v postopkih ali še zbirajo pogum za prvi korak. Raziskava bi predstavljala pomemben prispevek k razumevanju načinov, kako se uporabnice spoprijemajo z izkušnjo nasilja, krepijo notranje vire moči in postopoma vzpostavljajo ponovni nadzor nad svojim življenjem.
- Predlagam izvedbo raziskave, ki bi neposredno vključila ženske z izkušnjo nasilja, saj bi na ta način pridobili dragocene, neposredne vpoglede oseb, ki so bile vključene v procese podpore in pomoči na CSD-jih in drugih institucijah. Menim, da so prav te ženske tiste, ki lahko na podlagi lastnih izkušenj najnatančneje prepoznajo pomanjkljivosti v obstoječih praksah in predlagajo smiselne izboljšave. Verjamem, da bi rezultati lahko pomembno prispevali k strokovnemu delu, zlasti k večji vključenosti uporabnic v procese odločanja in krepitvi njihove vloge pri soustvarjanju podpornih storitev.
- Predlagam, da se ustanovijo svetovalne skupine, ki bi jih sestavljale ženske z lastno izkušnjo nasilja. Te skupine bi lahko pomembno prispevale k načrtovanju, evalvaciji in nadaljnjemu izboljševanju socialnovarstvenih storitev. Upabnice z izkušnjo najbolje razumejo, kako storitve delujejo v praksi, katere potrebe ostajajo prezrte ter kje obstajajo možnosti za izboljšave. Tako bi njihovo vključevanje okrepilo uporabniško perspektivo v procesih oblikovanja storitev.
- Predlagam, da se ohrani obstoječa praksa, kjer nevladne organizacije nastopajo kot glas uporabnic v primerih, ko ženska ne zmore spregovoriti v svojem imenu.
- Glede na odgovore strokovnih delavk, da ženske z izkušnjo nasilja ne povabijo na MIT, če nasilje minimalizira, ga zanika ali ga ne prijavi, predlagam, da v takih primerih strokovne delavke še bolj poglobljeno delajo z uporabnico, da vsaj pridobijo vpogled v njene razloge za tako ravnanje. Proces odločitve za prijavo nasilja in začetek vseh postopkov je vsekakor zelo zahteven korak, zato se mi zdi narobe, da jo v takih primerih kar izključimo iz sodelovanja. Prav nasprotno, takrat ji moramo dati še več podpore za to, da zbere moč za prijavo nasilja in vseh drugih korakov. Prav tako je pomembno raziskovanje razlogov za minimaliziranje in/ali zanikanje nasilja. Če je bila ženska vzgojena/naučena na način, da je dopustno, da jo moški zmerja, pretepa itd., je včasih težko sebe postaviti na prvo mesto, sploh v primeru, ko ti ne verjame oz. te ne podpira niti tvoj krog ljudi.

- Predlagam, da se na timih (oziroma v sodelovanju z ženskami z izkušnjo nasilja) pogosteje izpostavi možnost, da ima lahko ženska na timu ob sebi zaupno osebo. Ta ji lahko nudi podporo in ji pomaga izraziti potrebe in želje, kadar sama v tistem trenutku tega ne zmore. Zdi se mi namreč, da številne ženske ne vedo, da je to njihova pravica in pomembno je, da jih o tem jasno informiramo.
- Predlagam razmislek o vzpostavitvi skupinske oblike pomoči za ženske z izkušnjo nasilja na CSD-jih z namenom medsebojne podpore in krepite moči.

## 8. SEZNAM UPORABLJENIH VIROV IN LITERATURE

- Abrahams, H. (2007). *Supporting Women after Domestic Violence: Loss, Trauma and Recovery*. Jessica Kingsley Publishers, London.
- Aničić, K., Hrovat Svetičič, T., Hrovat, T. & Sušnik, A. (2015). *Nasilje nad otroki: Strokovne smernice za delo z otroki, ki doživljajo zanemarjanje in/ali nasilje*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.
- Arnstein's Ladder of Citizen Participation (2024). Pridobljeno 20. 02. 2025 s <https://newsroom.delib.net/arnsteins-ladder-participation-engagement/#:~:text=Sherry%20Arnstein's%20Ladder%20of%20Participation,of%20the%20decision%20making%20process.>
- Bašič, K. (2006). *Delajmo z znanjem in skupaj za zaščito otroka: zaščita otroka, zloraba otroka, družinsko nasilje*. Ljubljana: Združenje proti spolnemu zlorabljanju.
- Bezenšek Lalić, O. (2009). *Odzivanje socialnih delavk in delavcev na nasilje v družini*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Bouwkamp, R. (1996). *Psihosocialna terapija pri spolni zlorabi v družini*. Logatec: Firis.
- Bouwkamp, R., & Bouwkamp, S. (2014). *Blizu doma : priročnik za delo z družinami : ravnanje z interakcijskimi vzorci v družini, pri procesih podpore in pomoči ter na področjih psihosocialnega dela*. Ljubljana : Znanstvena založba Filozofske fakultete : Pedagoška fakulteta : Inštitut za družinsko terapijo.
- Božac Deležan, L. (1999). Ko je najnevarnejša institucija zakon, najnevarnejši prostor dom, najnevarnejša oseba partner. *Dosje: Nasilje nad ženskami*. Ljubljana: Urad vlade Republike Slovenije za žensko politiko.
- Collins, R. (2009). Micro and Macro Causes of Violence. *International Journal of Conflict and Violence*, 3 (1), str. 9–22.
- Criminology*, 94 (4), str. 959–1036.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2008). *Socialno delo z družino*. Ljubljana : Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N & Možina, M. (2015). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Emmet, W. (1998). A Family Advocate's Reply: Why Consumers and Family Advocates Must Work Together. *Psychiatric Services*. 49 (6). American Psychiatric Association.

- Haines, A., Perkins, E., Evans, E., & McCabe, R. (2018). Multidisciplinary team functioning and decision making within forensic mental health. *Mental Health Review Journal*. 23 (3), str. 185–196.
- Čižmek, Š. (2020). *Multidisciplinarno sodelovanje v primerih zaščite otrok*. (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- de Oliveira, P., P., da Fonseca Viegas, S., M., dos Santos, W. J. , da Silveira, E. A. A & Elias, S. C. (b.d.). *Women victims of domestic violence: a phenomenological approach*. Pridobljeno 26. 05. 2025 s <https://www.scielo.br/j/tce/a/SM7VNXbnFWqgW9nZy3bnwtL/?lang=en&format=html> .
- Dukanović, S. (2023). *Sodelovalni pristopi dela z družinami in zaščita otrok*. (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Emergency Preparedness & Response (EP&R): Case study of Japan* (2021). Pridobljeno 3. 05. 2024 s [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://documents1.worldbank.org/curated/en/099735008052217233/pdf/P1650570af2f8f0910beb40b95f8d6dcefd.pdf](https://documents1.worldbank.org/curated/en/099735008052217233/pdf/P1650570af2f8f0910beb40b95f8d6dcefd.pdf)
- Filipčič, K. (2012). O pravnih vidikih odzivanja na nasilje v družini. *(O)krog nasilja v družini in šoli. Soočanje šole/vrtca z nasiljem nad otroki*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.
- Filipčič, K., Klemenčič, I. (2011). *Obravnavanje nasilja v družini: priročnik za zaposlene v vzgojno-izobraževalnih zavodih*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani
- Flaker, V. (1997). Timi kot način interdisciplinarnega sodelovanja. *Socialno delo*, 36 (1), str. 3–12.
- Flaker, V. (2015). *Izhodišče dez institucionalizacije v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.
- Flaker, V., Mali, J., Rafaelič, A. & Ratajc, N. (2013). *Osebnostno načrtovanje in izvajanje*
- Frost, N., Robinson, M. & Anning, A. (2005). Social workers in multidisciplinary teams: issues and dilemmas for professional practice. *Child & family social work*. 10 (3), str. 187-196.
- Global Definition of Social Work* (b.d.) Pridobljeno 29. 05. 2025 s <https://www.iassw-aiets.org/>.
- Gillis, J. R., Lin Diamond Sh., Jebely, P., Orekhovsky, V, Ostovich, E. M., MacIsaac, K., Sagrati, S. & Mandell, D. (2006). Systemic obstacles to battered women's participation in the judicial system: when will the status quo change? *Sage Journals*, 12 (12).
- Grušovnik, M. (2010). *Delovanje multidisciplinarnih timov in sodelovanje socialnih delavcev z drugimi strokovnjaki*. (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

- Hoffman, L. (1994). A reflexive Stance for Family Therapy. *Therapy as Social Construction*, str. 7–24. London: SAGE.
- Hollingdrake, O., Saadi, N., Cruz, A. A., & Currie, J. (2022). Qualitative study of the perspectives of women with livedexperience of domestic and family violence on accessinghealthcare. *Journal of Advanced Nursing*. 79 (4). John Wiley & Sons.
- Housley, W. (2003). *Interaction in Multidisciplinary Teams*. Ashgate Publishing: New York.
- Huecker, M. R., C. King, K., Jordan, G. A. & Smock, W. (2023). Continuing Education Activity. *Domestic Violence*.
- Jurček, A. (2025). Timsko delo v kontekstu medpoklicnega, medinstitucionalnega in medsektorskega sodelovanja. V Jurček, A., in Rape Žiberna (Ur.) (2025). *Timsko delo v socialnem delu*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Kontelj, M. (2022). Ženske pogosteje žrtve nasilja tako v partnerskem kot tudi v nepartnerskem odnosu. Pridobljeno 28. 05. 2025 s <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10159> .
- Kwibisa, N., in Mazjoub, S. (2018). Challenges Faced in Inter-Organizational Collaboration Process. A Case Study of Region Skåne. *Journal of Sustainable Development*. 11 (5). Canadian Center of Science and Education, Sweden.
- Lapajne, G. (2011). *Zagovorništvo v duševnem zdravju in institut zastopnika pravic oseb na področju duševnega zdravja. (Magistrsko delo)*. Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Leskošek, V. (2000). Pomembnost medinstitucionalnega sodelovanja pri obravnavi spolnih zlorab. *Socialno delo*, 39 (3), str. 191–205.
- Leskošek, V., Kodele T. & Mešl, N. (ur.) (2019). *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Liff, R. & Wikström, E. (2015). The problem-avoiding multi professional team—On the need to overcome protective routines. *Scandinavian Journal of Management*. 31 (2), str. 266–278. Ljubljana.
- Lubej, J. (2021). *Pogled socialnih delavcev na sodelovanje z drugimi strokovnjaki na centrih za socialno delo*. (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Madsen, C. W. (2014). Taking it to the Streets: Family Therapy and Family-Centered Services. *Special Issue: Whither Family Therapy: Alive and Flowering Amidst the Challenges*, 53 (3), str. 380–400.
- Matos, R. A., & Sousa, M.L., (2004). How multiproblem families try to find support in social services. *Journal of social work practice*, 18 (1), str. 65–80.
- McLaughlin, H. (2009). *Service-user research in health and social care*. Los Angeles: SAGE.

- McLaughlin, H., Duffy, J., McKeever, B., Sadd, J. (2018). *Service User Involvement in Social Work Education*. New York: Routledge.
- Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. 2009.
- Mešič, G. (2023). *Medinstitucionalno sodelovanje in načrtovanje dela s povzročitelji nasilja v družini*. (Magistrsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Mešl, N., & Ilešič Toš, V. (2020). Sodelovalno socialno delo z družino na centrih za socialno delo. *Socialno delo*, 59 (2/3), str. 113–132.
- Muršič, M. (2012). Prekiniti krog nasilja (za varnejše družine in vzgojno-izobraževalne zavode). *(O)krog nasilja v družini in šoli. Soočanje šole/vrtca z nasiljem nad otroki*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.
- Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava, Rezultati na kratko*. (2014). Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2014.
- Nasilje nad ženskami* (b.d.). Pridobljeno 31.05.2025 s <https://drustvo-dnk.si/sl/o-nasilju/nasilje-nad-zenskami?format=html>.
- Nordesjö, K., Ulmestig, R. & Denvall, V. (2022). Coping with tensions between standardization and individualization in social assistance. *Nordic social work research*. 12 (4). Taylor & Francis, Finland.
- Nykänen, P., Schön U.K. & Björk, A. (2023). Shared decision making in social services- some remaining questions. *Nordic social work research*. 13 (1). Taylor & Francis, Finland.
- Polnoletni obsojenci (znani storilci) po spolu, kaznivem dejanju in glavni kazenski sankciji (tudi pogojno obsojeni), Slovenija, letno (2025). Pridobljeno 28. 05. 2025 s <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/1360301S.px/table/tableViewLayout2/>.
- Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini (2009). Ur. l. RS 31/09 in 42/17.
- Pregled dela policije za prvo polletje 2023* (2023). Republika Slovenija; Ministrstvo za notranje zadeve, policija.
- Rape Žiberna, T. (2019). Konceptualizacija timskega dela v socialnem delu v Sloveniji (Doktorska disertacija). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Rape Žiberna, T. (2025a). Timsko delo na centrih za socialno delo. V Jurček, A., in Rape Žiberna (Ur.) (2025). *Timsko delo v socialnem delu*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

- Rape Žiberna, T. (2025b). Vključevanje oseb z izkušnjo (uporabnikov) v timsko delo v socialnem delu. V Jurček, A., in Rape Žiberna (Ur.) (2025). *Timsko delo v socialnem delu*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini 2009–2014 (ReNPPND0914). Ur. l. RS 41/09.
- Rihtaršič, M. (2011). *Vloga žrtve pri kazenskoopravnem obravnavanju nasilja v družini* (Magistrsko delo). Pravna fakulteta, Ljubljana.
- Schön, U. K. (2015). User Involvement in Social Work and Education-A Matter of Participation? *Journal of Evidence-Informed Social Work*, 13(1), str. 1–13.
- Sedmak, M., in Kralj, A. (2006). Nevarna zasebnost- nasilje v družinah v Sloveniji. *Družboslovne razprave*. XXII (53), str. 93–110.
- Sivarajasingam, V., Webber, I., Riboli-Sasco, E., Alaa, A., & El-Osta A. (2022). Investigating public awareness, prevailing attitudes and perceptions towards domestic violence and abuse in the United Kingdom: a qualitative study. *BMC Public Health*. Biomed Central.
- Stuart, K. (2012). Leading multi-professional teams in the children's workforce: an action research project. *International Journal of Integrated Care*. Pridobljeno 2. 05. 2024 s <https://ijic.org/articles/10.5334/ijic.750> .
- Tittlová, M. in Papáček, P. (2018). Factors contributing to domestic violence. *International Journal of Entrepreneurial Knowledge*, 2 (6).
- Tsirigotis, K. in Łuczak, J., (2017). *Resilience in Women who Experience Domestic Violence*. Pridobljeno 26. 05. 2025 s <file:///C:/Users/Liridona/Downloads/s11126-017-9529-4.pdf> .
- Tuerkheimer, D. (2004). Recognizing and Remediating the Harm of Battering: A Call to Criminalize Domestic Violence. *The Journal of Criminal law and Criminology*, 94 (4), str. 959–1036.
- Veselič, Š. (ur.) (2007). *Na poti iz nasilja: Prakse dela proti nasilju nad ženskami*. Ljubljana: Društvo SOS telefon.
- Veselič, Š., Horvat, D. & Plaz, M. (2014). *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja*. Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke- žrtve nasilja.
- Videmšek, P. (2012). Uporabniško raziskovanje kot produkcija znanja. *Socialno delo*, 51 (1/3), str. 115–125.
- What are the key factors for successful multidisciplinary team working? (2018). pridobljeno 27. 05. 2025 s <https://www.cordisbright.co.uk/admin/resources/05-hsc-evidence-reviews-multidisciplinary-team-working.pdf> .
- Zakon o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1). (2023). Ur. l. 84/23 in 112/24.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) (2008). Ur. l. RS 16/2008.

Zaviršek, D. (1997). Diskurzi o nasilju in pomoči. *Socialno delo*, 36 (5/6), str. 329–345.

Watson, D. (2017). Domestic abuse and child protection: women's experience of social work intervention. *Insights*.

## 9. PRILOGE

### 9.1. Priloga 1: Vodilo za intervju

1. Kakšna je vaša izobrazba?
2. Koliko let že delate na področju nasilja v družini?
3. V kakšnih primerih se odločite, da skličete MIT?
4. Kako MIT-i potekajo?
5. Koga povabite na MIT? Kdo se največkrat odzove in kdo se ne? Kje mislite, da so ovire za to, da se nekateri večkrat ne odzovejo?
6. V katerih primerih na MIT povabite tudi žensko, ki je žrtev družinskega nasilja? Ali MIT-i potekajo kako drugače, ko je ženska, ki je žrtev nasilja, prisotna na njem? Ali je vaša vloga kako drugačna, če je ženska, ki je žrtev nasilja, prisotna na MIT-u?
7. Ali se je kdaj zgodilo, da so povzročitelji nasilja želeli videti zapis MIT-a in so se pritoževali, da niso bili člani tega tima? Kako ste ravnali v takem primeru?
8. Kako zagotavljate, da je na MIT-u glas ženske, ki je žrtev družinskega nasilja slišan? Kako to zagotavljate, ko je ženska, ki je žrtev nasilja, prisotna na MIT-u in kako, ko je ni?
9. Kako ravnate v primerih, ko je komunikacija z žensko, ki je žrtev družinskega nasilja, omejena (jezikovne ovire, nezmožnost ubesediti lastne želje in mnenje ipd.)?
10. Kaj so po vašem mnenju prednosti sodelovanja žensk, ki so žrtve družinskega nasilja, v MIT-ih? S kakšnimi izzivi se srečujete, ko je ženska, ki je žrtev nasilja prisotna na MIT-ih?
11. Kakšna je vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja v družini na MIT-ih? Kakšen je njihov pogled glede udeležbe žensk, ki so žrtve nasilja v družini, na MIT-ih?

### 9.2. Priloga 2: Odprto kodiranje

#### Intervju A

| OZNAKA | ENOTA                                         | POJEM                                      | KATEGORIJA                          | TEMA                  |
|--------|-----------------------------------------------|--------------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| A1     | Univerzitetno diplomirana socialna delavka    | Univerzitetno diplomirana socialna delavka | Izobrazba                           | Podatki o sogovornici |
| A2     | Nekje tri leta                                | Tri leta                                   | Obdobje na trenutnem delovnem mestu | Podatki o sogovornici |
| A3     | V večini primerov po ZPND-ju                  | Primeri po ZPND-ju                         | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a           |
| A4     | Nujno takrat, ko so v družini prisotni otroci | Primeri prisotnosti otrok                  | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a           |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                     | POJEM                                                                      | KATEGORIJA                            | TEMA                             |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------|
| A5     | [...] ne sklicujem; ga pa v primeru, v kolikor ocenjujem, da je ocena ogroženosti osebe nizka                                             | Primeri nizke ogroženosti osebe                                            | Primeri, v katerih se MIT-a ne skliče | Sklic MIT-a                      |
| A6     | [...] ko oseba nekako v teh prvih trenutkih še ne želi podati prijave naprej                                                              | Oseba ne želi prijaviti nasilja naprej                                     | Primeri, v katerih se MIT-a ne skliče | Sklic MIT-a                      |
| A7     | CSD tisti, ki skliče MIT                                                                                                                  | CSD                                                                        | Akter, ki skliče MIT                  | Sklic MIT-a                      |
| A8     | [...] strokovna delavka, ki ponuja pomoč žrtvi                                                                                            | Strokovna delavka, ki dela z žensko z izkušnjo nasilja                     | Akter, ki skliče MIT                  | Sklic MIT-a                      |
| A9     | [...] se razdeli, da nekdo dela z žrtvijo, nekdo pa s povzročiteljem                                                                      | Delitev dela med udeleženci tima                                           | Delitev dela                          | Organizacija dela                |
| A10    | [...] zgodi se v praksi, da ena oseba dela z obema, vodi oba postopka                                                                     | Možnost, da ena strokovna delavka dela s povzročiteljem in žrtvijo         | Organizacija dela                     | Organizacija dela                |
| A11    | Odvisno, kdaj prejmemo informacijo, kolko nas je takrat v službi                                                                          | Odvisno od tega, kdaj se prejme informacija, koliko zaposlenih je na voljo | Organizacija dela                     | Organizacija dela                |
| A12    | [...] prednostna zadeva in se prednostno mora tudi reševati                                                                               | Prednostno reševanje primerov nasilja                                      | Organizacija dela                     | Organizacija dela                |
| A13    | Mogoče je to šola, DNK ... bi lahko tudi oni sklicali MIT-e                                                                               | Možnost, da MIT skliče tudi šola, DNK                                      | Akter, ki skliče MIT                  | Sklic MIT-a                      |
| A14    | [...] zunanje službe dajo informacijo, da predlagajo sklic MIT-a in ga potem mi organiziramo, skličemo                                    | Predlogi za sklic MIT-a s strani zunanjih služb                            | Akter, ki skliče MIT                  | Sklic MIT-a                      |
| A15    | Vabimo vse akterje, ki so v tistem trenutku nekako v sodelovanju, so obravnavali žrtev, pa tudi tiste, za katere predpostavljamo, da bodo | Akterji, ki sodelujejo ali bodo sodelovali z žrtvijo                       | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                      |
| A16    | Mame še zadosti močne za to, da poskrbijo za otroke                                                                                       | Presoja o sposobnosti mame za skrb za otroke                               | Presoja                               | Vloga strokovnih delavk na MIT-u |
| A17    | [...] varnostni načrt, načrt pomoči družini in žrtvi in otrokom posebej                                                                   | Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči                                | Ocena ogroženosti in načrt pomoči     | Vsebina MIT-a                    |
| A18    | MIT peljemo tako, da na MIT povabimo tudi šole, ker so bili priča nasilju.                                                                | Šole                                                                       | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                      |
| A19    | [...]strokovno delavko, ki dela s povzročiteljem                                                                                          | Strokovna delavka, ki obravnava povzročitelja nasilja                      | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                      |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                               | POJEM                                                                           | KATEGORIJA                            | TEMA                                     |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|------------------------------------------|
| A20    | Znotraj enote pogledamo, kje smo družino že obravnavali                                             | Pregled obravnave družine na CSD-ju                                             | Pregled dostopnih informacij          | Potek MIT-a                              |
| A21    | Policija, nevladne organizacije, varne hiše, krizni centri in tako naprej, zdravstvo, pediatri      | Policija, nevladne organizacije, varne hiše, krizni centri, zdravstvo, pediatri | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                              |
| A22    | Tisti, ki so ključni akterji, ki lahko v nadaljnjih korakih podprejo žrtev                          | Akterji, ki lahko podprejo žensko z izkušnjo nasilja                            | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                              |
| A23    | Odzovejo se kar vsi                                                                                 | Visoka odzivnost vseh povabljenih                                               | Odziv na vabilo na MIT                | Potek MIT-a                              |
| A24    | Najtežje je dobiti zdravstvo                                                                        | Nižja odzivnost s strani zdravstva                                              | Odziv na vabilo na MIT                | Potek MIT-a                              |
| A25    | Če potrebujemo kakšnega specialista, recimo pedopsihiatra ali pa psihiatra, jih je kar težko dobiti | Nižja odzivnost s strani (pedo)psihiatrije                                      | Odziv na vabilo na MIT                | Potek MIT-a                              |
| A26    | [...] Ovire v sistemu                                                                               | Sistemske ovire                                                                 | Ovire za neodzivnost na vabilo na MIT | Potek MIT-a                              |
| A27    | V zdravstvu, šolstvu in vsepovsod fizično primanjkuje strokovnih delavcev                           | Fizično primanjkanje strokovnih delavcev                                        | Ovire za neodzivnost na vabilo na MIT | Potek MIT-a                              |
| A28    | [...] V vseh                                                                                        | Vedno povabljeni                                                                | Primeri, kadar se jo povabi           | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT  |
| A29    | Ženska z izkušnjo nasilja kot član MIT-a                                                            | Stranka v postopku                                                              | Primeri, kadar se jo povabi           | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT  |
| A30    | Ne delamo nekaj za njo, ampak skupaj z njo                                                          | Pomembnost sodelovanja in ne delovanje namesto nekoga                           | Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja | Vloga strokovnih delavk na MIT-u         |
| A31    | [...] namenjen nekemu suportu žrtvi                                                                 | Namenjen ženski z izkušnjo nasilja                                              | Akter, kateremu je namenjen MIT       | Namen MIT-a                              |
| A32    | Mogoče malo bolje poznamo postopke                                                                  | Bolje poznavanje postopkov                                                      | Poznavanje postopkov                  | Vloga strokovnih delavk na MIT-u         |
| A33    | Mi držimo rdečo nit, koordiniramo                                                                   | Vodenje postopka                                                                | Vodenje                               | Vloga strokovnih delavk na MIT-u         |
| A34    | Žrtev vedno pove, izrazi, kaj potrebuje                                                             | Izražanje mnenja in potreb                                                      | Izražanje                             | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| A35    | Pojasniti, kam se lahko obrne po pomoč                                                              | Predlaganje možnih oblik pomoči in                                              | Usmerjanje                            | Vloga strokovnih delavk na MIT-u         |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                        | POJEM                                                                       | KATEGORIJA                                      | TEMA                                             |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
|        |                                                                                                                              | predstavitev načrta pomoči                                                  |                                                 |                                                  |
| A36    | Takega primera še nisem imela                                                                                                | Odsotnost primera                                                           | Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju       | Povzročitelj nasilja v postopkih                 |
| A37    | Močnejše od nas nevladne organizacije, ker še vedno imajo več neposrednega stika z žrtvijo                                   | Pomembnost sodelovanja z nevladnimi organizacijami                          | Sodelovanje z nevladnimi organizacijami         | Potek MIT-a                                      |
| A38    | Oni res naredijo veliko in so velik glas žrtev, jih zatopajo, njih in njihove pravice                                        | Nevladne organizacije kot zastopniki in velik glas žensk z izkušnjo nasilja | Sodelovanje z nevladnimi organizacijami         | Potek MIT-a                                      |
| A39    | Mi znotraj zakonodaje preverimo informacije                                                                                  | Upoštevanje zakonodaje in preverjanje informacij                            | Upoštevanje zakonodaje                          | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                 |
| A40    | Naša podaljšana roka in z roko v roki lahko marsikaj naredimo in podpremo žrtev oziroma družino                              | Pomembnost sodelovanja z nevladnimi organizacijami                          | Sodelovanje z nevladnimi organizacijami         | Potek MIT-a                                      |
| A41    | Lahko se zgodi, da se ne želi izpostaviti ali kakorkoli                                                                      | Možnost, da se ženska z izkušnjo nasilja ne želi izpostaviti                | Ovire, ki izvirajo iz ženske z izkušnjo nasilja | Ovire za vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| A42    | Mi kasneje dobimo to informacijo in da ona ima že nekega zastopnika                                                          | Zaupna oseba                                                                | Udeleženci v MIT-u                              | Potek MIT-a                                      |
| A43    | Vedno kontaktiramo, povabimo na razgovor in delamo na osebni stiku                                                           | Vzpostavljane osebne stika                                                  | Vodenje                                         | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                 |
| A44    | Kaj je vloga strokovne delavke na področju ZPND-ja, kaj je vloga CSD-ja nasploh                                              | Pojasnitev vlog strokovne delavke in CSD-ja                                 | Vodenje                                         | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                 |
| A45    | Najprej je ta osebni stik                                                                                                    | Vpostavljanje osebne stika                                                  | Vodenje                                         | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                 |
| A46    | Google prevajalnik                                                                                                           | Google prevajalnik                                                          | Reševanje ovir pri komunikaciji                 | Ovire pri komunikaciji                           |
| A47    | Povežemo tudi z drugimi nevladnimi organizacijami, ki nudijo prevajalca                                                      | Tolmačenje                                                                  | Reševanje ovir pri komunikaciji                 | Ovire pri komunikaciji                           |
| A48    | Pripada tolmač                                                                                                               | Tolmačenje                                                                  | Reševanje ovir pri komunikaciji                 | Ovire pri komunikaciji                           |
| A49    | V svoji socialni mreži že nekoga, ki ga potem v skladu z njeno privolitvijo tudi lahko povabimo in nam pomaga pri prevajanju | Tolmačenje                                                                  | Reševanje ovir pri komunikaciji                 | Ovire pri komunikaciji                           |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                        | POJEM                                                                | KATEGORIJA                                    | TEMA                                             |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| A50    | Da ni prenosa informacij, da se ne izgubijo te informacije                                                   | Neposredna komunikacija                                              | Aktivno sodelovanje                           | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u         |
| A51    | Slišana, da je zares odprta, da se zaveda, kako je to kompleksen primer, na koliko institucij se lahko obrne | Zavedanje kompleksnosti primera in mreže služ, ki so ji na razpolago | Aktivno sodelovanje                           | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u         |
| A52    | Pomanjkanje časa                                                                                             | Pomanjkanje časa                                                     | Druge ovire                                   | Ovire za vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| A53    | Čas, da se zorganiziraš. Ni ti treba čisto takoj odreagirati                                                 | Zadostna razpolaga časa za organizacijo dela                         | Organizacija dela                             | Organizacija dela                                |
| A54    | Še večjo podporo, da neke stvari še ona dodatno poudari, da se sodelovanje še bolj podkrepi                  | Večja podpora pri delu                                               | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja           |
| A55    | Ogromen, je zelo velik plus                                                                                  | Ogromen doprinos pri delu                                            | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja           |

## Intervju B

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                    | POJEM                                                                                          | KATEGORIJA                          | TEMA                  |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| B1     | Univerzitetno diplomirana psihologinja                                                                   | Univerzitetno diplomirana psihologinja                                                         | Izobrazba                           | Podatki o sogovornici |
| B2     | Osem let                                                                                                 | Osem let                                                                                       | Obdobje na trenutnem delovnem mestu | Podatki o sogovornici |
| B3     | Podana prijava nasilja v družini                                                                         | Podana je prijava nasilja v družini                                                            | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a           |
| B4     | Gre za ogroženost otrok                                                                                  | Gre za ogroženost otrok                                                                        | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a           |
| B5     | V primerih suma spolnih zlorab                                                                           | Primeri suma spolnih zlorab                                                                    | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a           |
| B6     | Ko je že ukrep s strani sodišča, recimo nadzor starševske skrbi ali odvzem otroka                        | Primer, kjer je že uveden ukrep s strani sodišča                                               | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a           |
| B7     | Ko je potrebno ponovno oceniti ogroženost otroka in uskladiti delovanje vseh institucij ter pridobiti iz | Primeri, kjer je potrebno ponovno oceniti ogroženost otroka, uskladiti delovanje institucij in | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a           |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                      | POJEM                                                                                       | KATEGORIJA                            | TEMA                                      |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|-------------------------------------------|
|        | njihove strani aktualne informacije glede otroka                                                                           | od njih pridobiti aktualne informacije                                                      |                                       |                                           |
| B8     | CSD je tisti, ki skliče MIT                                                                                                | CSD                                                                                         | Akter, ki skliče MIT                  | Sklic MIT-a                               |
| B9     | [...] Povabi udeležene                                                                                                     | Sklic MIT-a in pošiljanje vabil udeležnim                                                   | Vodenje                               | Vloga strokovnih delavk na MIT-u          |
| B10    | Piše zapis MIT-a in ga pošlje udeležnim na MIT-u                                                                           | Pisanje zapisa MIT-a in posredovanje udeležnim                                              | Zapisovanje                           | Vloga strokovnih delavk na MIT-u          |
| B11    | Predstavniki CSD-ja pozdravi udeležene, jih predstavi, pove, da so podatki in informacije, slišane na MIT-u zaupne narave. | Pozdrav udeležnim, predstavitev in "prisega" k zaupnosti                                    | Vodenje                               | Vloga strokovnih delavk na MIT-u          |
| B12    | Nato predstavi primer – družino ter aktualne razmere družine                                                               | Predstavitev primera družine in aktualnih razmer                                            | Uvod                                  | Vloga strokovnih delavk na MIT-u          |
| B13    | Nato povabi udeležene, da predstavijo svoje delo za omenjeno družino                                                       | Vabilo udeležnim k predstavitvi sodelovanja z družino                                       | Uvod                                  | Vloga strokovnih delavk na MIT-u          |
| B14    | Nato vsi skupaj napravijo oceno ogroženosti, načrt pomoči otroku ali ženski, ki je žrtev nasilja                           | Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči                                                 | Ocena ogroženosti in načrt pomoči     | Vsebina MIT-a                             |
| B15    | Sprejmejo se dogovori, ki so ga vse institucije dolžne izvesti                                                             | Sprejem dogovorov                                                                           | Sodelovanje                           | Namen MIT-a                               |
| B16    | Predstavniki šole, vrtca, nevladnih organizacij, policije, državnega tožilca, zdravnike                                    | Predstavniki šole, vrtca, nevladnih organizacij, policije, državnega tožilstva in zdravstva | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                               |
| B17    | Največkrat pridejo predstavniki šol, vrtcev in policije. Tudi nevladne organizacije                                        | Visoka odzivnost s strani šolstva, vrtcev, policije in nevladnih organizacij                | Odziv na vabilo na MIT                | Potek MIT-a                               |
| B18    | Ne odzovejo se zdravniki.                                                                                                  | Nizka odzivnost s strani zdravstva                                                          | Odziv na vabilo na MIT                | Potek MIT-a                               |
| B19    | Ovire so to, da nimajo časa, saj delajo v ambulantni                                                                       | Pomanjkanje časa                                                                            | Ovire za neodzivnost na vabilo na MIT | Potek MIT-a                               |
| B20    | Vedno povabimo                                                                                                             | Vedno povabljeni                                                                            | Primeri, kadar se jo povabi           | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT   |
| B21    | [...] ampak v drugem delu                                                                                                  | Povabljeni z zamikom                                                                        | Primeri, kadar se jo povabi z zamikom | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| B22    | Prvih 45 minut do ene ure se pogovarjajo samo institucije                                                                  | V začetnem delu se pogovarjajo samo predstavniki institucij                                 | Primeri, kadar se jo povabi z zamikom | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                             | POJEM                                                                                                             | KATEGORIJA                                   | TEMA                                      |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|-------------------------------------------|
| B23    | Žrtev seznanimo s stvarmi, ki so jih povedali drugi ter dogovori, ki bi ji lahko bili v pomoč                                                                     | Seznanitev ženske z izkušnjo nasilja o stvareh, ki so jih povedali predstavniki institucij in sprejetih dogovorih | Primeri, kadar se jo povabi z zamikom        | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| B24    | Povabljen, da pripomore pri oblikovanju svojega načrta pomoči                                                                                                     | Sodelovanje pri oblikovanju svojega načrta pomoči                                                                 | Aktivno sodelovanje                          | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u  |
| B25    | To je stalnica                                                                                                                                                    | Prisotnost primera                                                                                                | Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju    | Povzročitelj nasilja v postopkih          |
| B26    | Najpogostejše pritožbe so na račun tega, ker povzročitelj nasilja ni povabljen na MIT ter da ni seznanjen z vsebino zapisa MIT-a                                  | Pritožbe, ker povzročitelj nasilja ni povabljen na MIT in ni seznanjen z vsebino zapisa                           | Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju    | Povzročitelj nasilja v postopkih          |
| B27    | MIT je namenjen zaščiti žrtve                                                                                                                                     | Namenjen ženski z izkušnjo nasilja                                                                                | Akter, kateremu je namenjen MIT              | Namen MIT-a                               |
| B28    | [...] bi s tem, da bi povzročitelj nasilja videl pogovore, lahko ogrozil njeno varnost                                                                            | V primeru, da povzročitelj vidi zapise pogovorov, lahko ogrozimo varnost žrtve                                    | Ogrožanje varnosti ženske z izkušnjo nasilja | Povzročitelj nasilja v postopkih          |
| B29    | Povzročitelju smo razložili namen MIT-a                                                                                                                           | Obrazložitev namena MIT-a povzročitelju                                                                           | Odziv strokovnih delavk                      | Povzročitelj nasilja v postopkih          |
| B30    | Po večjih pogovorih s povzročitelji nasilja so razumeli namen MIT in zakaj nimajo vpogleda vanj                                                                   | Razumevanje namena MIT-a s strani povzročitelja po pogovoru z njim                                                | Razumevanje namena MIT-a                     | Povzročitelj nasilja v postopkih          |
| B31    | Povabimo predstavnike nevladnih organizacij, ki so aktivno vključeni v tedensko pomoč žrtve ali celo dnevno, če je žrtev nameščena v varno hišo ali krizni center | Nevladne organizacije                                                                                             | Udeleženci v MIT-u                           | Potek MIT-a                               |
| B32    | Žrtev ena izmed udeleženk tima                                                                                                                                    | Ženska z izkušnjo nasilja kot član MIT-a                                                                          | Primer, kadar se jo povabi                   | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT   |
| B33    | [...] svojega brata, ki je znal tako indijsko kot slovensko in je prevajal                                                                                        | Tolmačenje                                                                                                        | Reševanje ovir pri komunikaciji              | Ovire pri komunikaciji                    |
| B34    | Slovenska filantropija razpolaga z velikim številom prevajalcev, ki so do sedaj pomagali                                                                          | Tolmačenje                                                                                                        | Reševanje ovir pri komunikaciji              | Ovire pri komunikaciji                    |
| B35    | Opravimo veliko pogovorov še pred MIT-om z žrtvijo                                                                                                                | Opravljanje pogovorov pred MIT-jem                                                                                | Reševanje ovir pri komunikaciji              | Ovire pri komunikaciji                    |
| B36    | Pomagamo žrtvi, da ubesedi svoja čustva in želje                                                                                                                  | Pomoč ženski z izkušnjo nasilja pri                                                                               | Reševanje ovir pri komunikaciji              | Ovire pri komunikaciji                    |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                                               | POJEM                                                                         | KATEGORIJA                                            | TEMA                                             |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
|        |                                                                                                                                                                                     | ubesedenju čustev in želja                                                    |                                                       |                                                  |
| B37    | Da ženska zopet pridobi nazaj občutek moči                                                                                                                                          | Pridobitev občutka moči                                                       | Pridobitev                                            | Namen MIT-a                                      |
| B38    | Da lahko ona nadzira dogajanje                                                                                                                                                      | Pridobitev nadzora dogajanja                                                  | Pridobitev                                            | Namen MIT-a                                      |
| B39    | Da ve, da ji stojijo ob strani                                                                                                                                                      | Pridobitev občutka, da ji stojijo ob strani                                   | Pridobitev                                            | Namen MIT-a                                      |
| B40    | Da ve, da to, kar se je dogajalo, ni okej in ni plod njene domišljije. Velikokrat je treba ženskam, ki so dolga leta trpela nasilje dopovedati, da to ni okej, kar so doživljale    | Potrditev, da to, kar se je dogajalo ni v redu in da ni plod njene domišljije | Potrditev                                             | Namen MIT-a                                      |
| B41    | Da se žrtev opolnomoči                                                                                                                                                              | Opolnomočenje ženske z izkušnjo nasilja                                       | Pridobitev                                            | Namen MIT-a                                      |
| B42    | Ovira je, če gre za ogroženost njenih otrok in jih tudi ona ni zmožna zaščititi                                                                                                     | Primeri ogroženosti otrok in jih mama ni zmožna zaščititi                     | Ovire, ki izvirajo iz ženske z izkušnjo nasilja       | Ovire za vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| B43    | Minimalizira nasilje                                                                                                                                                                | Primeri, ko ženska nasilje minimalizira                                       | Ovire, ki izvirajo iz ženske z izkušnjo nasilja       | Ovire za vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| B44    | Ne prijavi nasilja                                                                                                                                                                  | Primeri, ko ženska nasilja ne prijavi                                         | Ovire, ki izvirajo iz ženske z izkušnjo nasilja       | Ovire za Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| B45    | Zanika nasilje                                                                                                                                                                      | Primeri, ko ženska zanika nasilje                                             | Ovire, ki izvirajo iz ženske z izkušnjo nasilja       | Ovire za Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| B46    | Ko gre za zapletene primere                                                                                                                                                         | Zahtevni primeri                                                              | Vabilo koordinatorjev za preprečevanje nasilja na MIT | Koordinatorji za preprečevanje nasilja           |
| B47    | Izredno hude primere nasilja                                                                                                                                                        | Izredno hudi primeri nasilja                                                  | Vabilo koordinatorjev za preprečevanje nasilja na MIT | Koordinatorji za preprečevanje nasilja           |
| B48    | Ko potrebujemo strokovnjaka, ki je delal že na ogromno primerih po regiji, da s svojim znanjem in izkušnjami lahko poda dodatne ideje namenjene povečanju zaščite in varnosti žrtve | Pomoč pri delu s svojimi izkušnjami in znanjem ter podajanjem idej            | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja         | Koordinatorji za preprečevanje nasilja           |

| OZNAKA | ENOTA                                                     | POJEM                                                                              | KATEGORIJA                                                | TEMA                                   |
|--------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| B49    | Koordinatorji se strinjajo s tem, da je žrtev na MIT-u    | Strinjanje koordinatorjev s tem, da je ženska z izkušnjo nasilja prisotna na MIT-u | Podpiranje prisotnosti žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih | Koordinatorji za preprečevanje nasilja |
| B50    | Predlagajo, da je na MIT-ih, če CSD še tega ni sam storil | Predlog koordinatorjev, da je ženska z izkušnjo nasilja prisotna na MIT-u          | Podpiranje prisotnosti žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih | Koordinatorji za preprečevanje nasilja |

### Intervju C

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                                                      | POJEM                                                                  | KATEGORIJA                          | TEMA                                     |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|------------------------------------------|
| C1     | Magistrica socialnega dela                                                                                                                                                                 | Magistrica socialnega dela                                             | Izobrazba                           | Podatki o sogovornici                    |
| C2     | Štiri leta                                                                                                                                                                                 | Štiri leta                                                             | Obdobje na trenutnem delovnem mestu | Podatki o sogovornici                    |
| C3     | Ko z družino ali žrtvijo sodeluje več organizacij oziroma pomembnih oseb in vidimo, da bi bilo koristno, da vsak pove kaj počne, kako pomaga, kaj bi lahko še naredil za zaščito žrtve     | Presoja, da bi sodelovanje z ostalimi institucijami bilo učinkovitejše | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a                              |
| C4     | z namenom oblikovanja skupne ocene ogroženosti in načrta pomoči                                                                                                                            | Oblikovanje skupne ocene ogroženosti in načrta pomoči                  | Sodelovanje                         | Namen MIT-a                              |
| C5     | [...] skupaj se dogovorimo, kako naprej                                                                                                                                                    | Skupno dogovarjanje o nadaljnjih korakih                               | Sodelovanje                         | Namen MIT-a                              |
| C6     | Slišim še druge poglede na celotno situacijo in ogroženost                                                                                                                                 | Slišati še druge poglede na situacijo                                  | Sodelovanje                         | Namen MIT-a                              |
| C7     | Imam širšo sliko                                                                                                                                                                           | Pridobiti širšo sliko                                                  | Sodelovanje                         | Namen MIT-a                              |
| C8     | [...] lažje in boljše sodelujemo naprej                                                                                                                                                    | Lažje in boljše sodelovanje za naprej                                  | Sodelovanje                         | Namen MIT-a                              |
| C9     | Na MIT-u najprej predstavimo dosedanje obravnavo žrtve in družine, kaj mi vidimo, kaj smo mi z žrtvijo [...] že poskusili za njeno zaščito, kot nek povzetek vsega kar smo počeli do MIT-a | Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave                           | Predstavitev in povzetek            | Potek MIT-a                              |
| C10    | Vsak udeleženec pove svoje videnje, svojo obravnavo                                                                                                                                        | Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave                           | Predstavitev in povzetek            | Potek MIT-a                              |
| C11    | Žrtev pove tudi kako se sama počuti, kako doživlja stvari, kaj jo skrbi                                                                                                                    | Izražanje občutkov, doživljanja in skrbi                               | Izražanje                           | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                  | POJEM                                                                                                        | KATEGORIJA                                | TEMA                                    |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------|
| C12    | Naredimo oceno ogroženosti in načrt pomoči                                                                                             | Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči                                                                  | Ocena ogroženosti in načrt pomoči         | Vsebina MIT-a                           |
| C13    | Nato pa naredimo dogovore kaj bo kdo storil za nadaljnjo zaščito žrtve in tudi kaj bo naredila žrtev                                   | Skupno dogovarjanje o nadaljnjih korakih                                                                     | Sodelovanje                               | Namen MIT-a                             |
| C14    | Na koncu vsak dobi svoj izvod zapisa                                                                                                   | Izvod zapisa MIT-a za vsakega udeleženca                                                                     | Zapis MIT-a                               | Vsebina MIT-a                           |
| C15    | MIT organizira CSD, ki dela z žrtvijo                                                                                                  | Strokovna delavka, ki dela z žensko z izkušnjo nasilja                                                       | Akter, ki skliče MIT                      | Sklic MIT-a                             |
| C16    | Vabljen je CSD, ki dela s povzročiteljem nasilja, policijska postaja, organizacije ki že sodelujejo z žrtvijo, povzročiteljem, družino | CSD, ki dela s povzročiteljem, policijska postaja, vrtec, šola in druge organizacije, ki obravnavajo družino | Udeleženci v MIT-u                        | Potek MIT-a                             |
| C17    | Če je v družini otrok povabimo vrtec, šolo                                                                                             | Šole in vrtci v primeru prisotnosti otrok                                                                    | Udeleženci v MIT-u                        | Potek MIT-a                             |
| C18    | Velikokrat je vabljen tudi žrtev nasilja                                                                                               | Velikokrat                                                                                                   | Primeri, kadar se jo povabi               | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| C19    | Na MIT se v največji meri ne odzovejo zdravniki, pediatri, zaposleni v pedopsihatriji ali drugih podobnih strokah                      | Nizka odzivnost s strani zdravstva, pediatrije, pedopsihatrije in drugih podobnih strok                      | Odziv na vabilo na MIT                    | Potek MIT-a                             |
| C20    | Nikoli se še niso odzvali iz tožilstva                                                                                                 | Ničelna odzivnost s strani tožilstva                                                                         | Odziv na vabilo na MIT                    | Potek MIT-a                             |
| C21    | So obremenjeni in nimajo časa, čeprav smo obremenjeni tudi vsi drugi poklici                                                           | Pomanjkanje časa                                                                                             | Ovire za neodzivnost na vabilo na MIT     | Potek MIT-a                             |
| C22    | Če gre za MIT, kjer je žrtev nasilja ženska (in ne samo otrok), je ta večinoma vedno vabljen                                           | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja v primerih, kjer je žrtev tudi ona osebno, ne le otrok                      | Primeri, kadar se jo povabi               | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| C23    | Če je žrtev otrok, večinoma staršev ne vabimo                                                                                          | Primeri, kjer se nasilje izvaja nad otrokom                                                                  | Primeri, kadar se je ne povabi            | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| C24    | Ja, tudi to se je že zgodilo                                                                                                           | Prisotnost primera                                                                                           | Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju | Povzročitelj nasilja v postopkih        |
| C25    | Povzročitelju se pojasni zakonska podlaga, torej da ima vpogled v to spisovno dokumentacijo le žrtev sama                              | Obrazložitev namena MIT-a povzročitelju                                                                      | Odziv strokovnih delavk                   | Povzročitelj nasilja v postopkih        |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                       | POJEM                                                              | KATEGORIJA                      | TEMA                                     |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------------------------------------|
| C26    | Se mu pojasni, da je MIT namenjen žrtvi in njeni zaščiti, tako torej on nima vpogleda in možnosti udeležbe na MIT-u                                         | Obrazložitev namena MIT-a povzročitelju                            | Odziv strokovnih delavk         | Povzročitelj nasilja v postopkih         |
| C27    | Večinoma potem razumejo in ne vztrajajo več pri tem                                                                                                         | Razumevanje namena MIT-a s strani povzročitelja po pogovoru z njim | Razumevanje namena MIT-a        | Povzročitelj nasilja v postopkih         |
| C28    | Kot vsakemu udeležnemu tudi njej damo možnost, da pove kako stvari vidi, doživlja                                                                           | Izražanje občutkov, doživljanja in skrbi                           | Izražanje                       | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| C29    | Tudi pri oblikovanju ocene ogroženosti in načrta pomoči ima možnost aktivne udeležbe                                                                        | Sodelovanje pri oblikovanju svojega načrta pomoči                  | Aktivno sodelovanje             | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| C30    | Tudi sama ima možnost predlagati konkretno kaj potrebuje                                                                                                    | Izražanje mnenja in potreb                                         | Izražanje                       | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| C31    | V takih primerih je obravnava zelo zahtevna                                                                                                                 | Zahtevna obravnava                                                 | Ovire v postopkih               | Ovire pri komunikaciji                   |
| C32    | Žrtev ima lahko ob sebi vedno zaupno osebo, ne glede na jezikovno bariero                                                                                   | Zaupna oseba                                                       | Udeleženci MIT-a                | Potek MIT-a                              |
| C33    | [...] pomagamo pri iskanju tolmača                                                                                                                          | Tolmačenje                                                         | Reševanje ovir pri komunikaciji | Ovire pri komunikaciji                   |
| C34    | [...] veliko informacij s tolmačenjem izgubi, ne slišijo se konkretne besede in glas žrtve                                                                  | Izguba informacij, konkretnih besed in glasu žrtve                 | Ovire v postopkih               | Ovire pri komunikaciji                   |
| C35    | Tako iskanje tolmača nekaj časa traja, zato včasih žrtvi težko na hitro predaš informacije, ki jih potrebuje                                                | Otežena hitra predaja informacij                                   | Ovire v postopkih               | Ovire pri komunikaciji                   |
| C36    | V kolikor je potreben tolmač oziroma tretja oseba, ki prevaja, se z žrtvijo stik težje naveže in ni takšnega aktivnega sodelovanja kot v nasprotnem primeru | Težja navezava stika in pomanjkanje aktivnega sodelovanja          | Ovire v postopkih               | Ovire pri komunikaciji                   |
| C37    | Težko[...] slišiš glas te ženske, ker ga govori nekdo drug                                                                                                  | Oteženo slišanje konkretnega glasu ženske z izkušnjo nasilja       | Ovire v postopkih               | Ovire pri komunikaciji                   |
| C38    | Ima žrtev možnost aktivnega sodelovanja in oblikovanja načrta za svojo zaščito                                                                              | Sodelovanje pri oblikovanju svojega načrta pomoči                  | Aktivno sodelovanje             | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| C39    | Jezikovna bariera                                                                                                                                           | Jezikovna ovira                                                    | Druge ovire                     | Ovire za vabilo ženske z                 |

| OZNAKA | ENOTA                                                                              | POJEM                                                              | KATEGORIJA                                              | TEMA                                             |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
|        |                                                                                    |                                                                    |                                                         | izkušnjo nasilja na MIT                          |
| C40    | V primerih, ko morebiti opazamo da ne zmore zaščititi svojega otroka pred nasiljem | Primeri ogroženosti otrok in jih mama ni zmožna zaščititi          | Druge ovire                                             | Ovire za vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| C41    | Treba je izoblikovati tudi oceno ogroženosti za otroka                             | Primeri, kjer je potrebno izoblikovati oceno ogroženosti za otroka | Druge ovire                                             | Ovire za vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| C42    | Koordinatorica je vabljen v primerih, ko je vključena tudi interventna služba      | Primeri, ko je vključena tudi interventna služba                   | Vabilo koordinatorjev za preprečevanje nasilja na MIT-u | Koordinatorji za preprečevanje nasilja           |
| C43    | Drugače [...] le pri najzahtevnejših primerih                                      | Zahtevni primeri                                                   | Vabilo koordinatorjev za preprečevanje nasilja na MIT   | Koordinatorji za preprečevanje nasilja           |
| C44    | Podpirajo njihovo aktivno udeležbo                                                 | Podpiranje aktivne udeležbe žrtve na MIT-ih                        | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja           | Koordinatorji za preprečevanje nasilja           |

#### Intervju D

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                                                                                | POJEM                                                                  | KATEGORIJA                         | TEMA                             |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|----------------------------------|
| D1     | Univerzitetno diplomirana pedagoginja in sociologinja kulture                                                                                                                                                        | Univerzitetno diplomirana pedagoginja in sociologinja kulture          | Izobrazba                          | Podatki o sogovornici            |
| D2     | 5 let                                                                                                                                                                                                                | 5 let                                                                  | Obobje na trenutnem delovnem mestu | Podatki o sogovornici            |
| D3     | Z namenom zagotoviti celovito pomoč in zaščito posamezni žrtvi                                                                                                                                                       | Namenjen ženski z izkušnjo nasilja                                     | Akter, kateremu je namenjen MIT    | Namen MIT-a                      |
| D4     | Oblikuje se, če strokovna delavka CSD, ki je nosilec primera, presodi, da je za sprejem ocene o potrebnosti izdelave načrta pomoči žrtvi ali za njegovo oblikovanje in izvajanje potrebno sodelovanje drugih organov | Presoja, da bi sodelovanje z ostalimi institucijami bilo učinkovitejše | Primeri, v katerih se skliče MIT   | Sklic MIT-a                      |
| D5     | CSD skliče in vodi MIT                                                                                                                                                                                               | CSD                                                                    | Akter, ki skliče MIT               | Sklic MIT-a                      |
| D6     | MIT vodi strokovna delavka, ki je nosilec primera                                                                                                                                                                    | Vodenje MIT-a                                                          | Vodenje                            | Vloga strokovnih delavk na MIT-u |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                                | POJEM                                                                                                                             | KATEGORIJA                                | TEMA                                     |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|------------------------------------------|
| D7     | Na MIT-u se sprejmejo dogovori o nadaljnjih aktivnostih                                                                                                              | Sprejem dogovorov                                                                                                                 | Sodelovanje                               | Namen MIT-a                              |
| D8     | Na sejah se o delu MIT-a napiše zapis, ki se posreduje članom MIT-a                                                                                                  | Izvod zapisa MIT-a za vsakega udeleženca                                                                                          | Zapis MIT-a                               | Vsebina MIT-a                            |
| D9     | [...] varujemo podatke o nastanitvi žrtve in njenih otrok ali drugih ukrepih za njihovo zaščito                                                                      | Varovanje podatkov                                                                                                                | Upoštevanje zakonodaje                    | Vloga strokovnih delavk na MIT-u         |
| D10    | [...] morajo zagotoviti da se bodo dogovori, sprejeti na sejah MIT-a, uresničevali                                                                                   | Zagotovitev uresničevanja dogovorov                                                                                               | Vodenje                                   | Vloga strokovnih delavk na MIT-u         |
| D11    | Žrtev; njenega spremljevalca ali zaupno osebo, če jo ima; regijskega koordinatorja; nevladne organizacije; policijo; vrtec, šolo; zdravstveni dom, tožilstvo; občino | Žrtev, zaupna oseba žrtve, regijski koordinator, nevladne organizacije, policija, vrtec, šola, zdravstveni dom, tožilstvo, občina | Udeleženci v MIT-u                        | Potek MIT-a                              |
| D12    | Največkrat se odzove policija, nato vrtec in šola                                                                                                                    | Visoka odzivnost s strani policije, vrtca in šole                                                                                 | Odziv na vabilo na MIT                    | Potek MIT-a                              |
| D13    | Najmanjkrat se odzovejo zdravstveni domovi in tožilstvo                                                                                                              | Nizka odzivnost s strani zdravstva in tožilstva                                                                                   | Odziv na vabilo na MIT                    | Potek MIT-a                              |
| D14    | Ne poznam njihovih ovir                                                                                                                                              | Ne poznavanje ovir za neodzivnost                                                                                                 | Ovire za neodzivnost                      | Potek MIT-a                              |
| D15    | Vedno                                                                                                                                                                | Vedno povabljen                                                                                                                   | Primeri, kadar se jo povabi               | Vabilo ženske z Dizkušnjo nasilja na MIT |
| D16    | MIT in oblikovanje načrta pomoči ter ocene ogroženosti namenjeni njej                                                                                                | Namenjen ženski z izkušnjo nasilja                                                                                                | Akter, kateremu je namenjen MIT           | Namen MIT-a                              |
| D17    | Se je zgodilo                                                                                                                                                        | Prisotnost primera                                                                                                                | Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju | Povzročitelj nasilja v postopkih         |
| D18    | Pojasnilo se jim je, da ne morejo imeti vpogleda, saj bi se s tem razkrile pomembne informacije, ki so namenjena zagotavljanju varnosti žrtve                        | Obrazložitev namena MIT-a povzročitelju                                                                                           | Odziv strokovnih delavk                   | Povzročitelj nasilja v postopkih         |
| D19    | Sledimo njenim občutkom, željam, pričakovanjem.                                                                                                                      | Sledenje občutkom, željam in pričakovanjem ženske z izkušnjo nasilja                                                              | Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja     | Vloga strokovnih delavk na MIT-u         |
| D20    | Vedno prisotna na MIT-u, saj se na MIT-u oblikuje načrt pomoči njej                                                                                                  | Vedno povabljen                                                                                                                   | Primeri, kadar se jo povabi               | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT  |
| D21    | Poskusimo ji zagotoviti prisotnost tolmača                                                                                                                           | Tolmačenje                                                                                                                        | Reševanje ovir pri komunikaciji           | Ovire pri komunikaciji                   |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                              | POJEM                                             | KATEGORIJA                                    | TEMA                                                      |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| D22    | Načrt pomoči se pripravi skupaj z žrtvijo, saj je njej tudi namenjen                                               | Sodelovanje pri oblikovanju svojega načrta pomoči | Aktivno sodelovanje                           | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u                  |
| D23    | Delamo na tem, da odpravimo neposredno ogroženost, skrbimo za njeno varnost                                        | Odpravljanje neposredne ogroženosti               | Skrb za varnost                               | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                          |
| D24    | Soočamo se z njenim strahom, zaskrbljenostjo, nezaupanjem                                                          | Soočanje s strahom, zaskrbljenostjo, nezaupanjem  | Soočanje z občutki ženske z izkušnjo nasilja  | Izzivi pri sodelovanju ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| D25    | Podpora in povezovanje                                                                                             | Podpora in povezovanje                            | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |
| D26    | Opravljaajo razgovore s povzročitelji nasilja                                                                      | Opravljanje razgovorov s povzročitelji nasilja    | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |
| D27    | Prisotni so na MIT-ih                                                                                              | Prisotnost na MIT-u                               | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |
| D28    | Imajo posebna znanja iz področja nasilja                                                                           | Posebna znanja                                    | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |
| D29    | Namenjen predvsem žrtvi, njeni podpori, opolnomočenju in oblikovanju načrta pomoči za zagotavljanje njene varnosti | Pridobitev občutka moči                           | Pridobitev                                    | Namen MIT-a                                               |

#### Intervju E

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                | POJEM                                           | KATEGORIJA                          | TEMA                  |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| E1     | Končala magistrski študij psihologije                                                                | Magistrica psihologije                          | Izobrazba                           | Podatki o sogovornici |
| E2     | Nekje dve leti                                                                                       | Dve leti                                        | Obdobje na trenutnem delovnem mestu | Podatki o sogovornici |
| E3     | MIT lahko skličemo na pobudo drugih, ki obravnavajo žrtev (npr. policija, centri za duševno zdravje) | Predlogi za sklic MIT-a s strani zunanjih služb | Akter, ki skliče MIT                | Sklic MIT-a           |
| E4     | Če sami ocenimo, da je to potrebno                                                                   | Sklic MIT-a po potrebi                          | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a           |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                   | POJEM                                                                  | KATEGORIJA                            | TEMA                                      |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|-------------------------------------------|
| E5     | V bolj kompleksnih primerih, ki jih obravnavamo dalj časa                                                                                               | Kompleksni in dolgotrajni primeri                                      | Primeri, v katerih se skliče MIT      | Sklic MIT-a                               |
| E6     | Ko se nasilje ponavlja in smo izčrpali vse druge možnosti                                                                                               | Ponavljanje nasilja                                                    | Primeri, v katerih se skliče MIT      | Sklic MIT-a                               |
| E7     | Cilj je, da si med sabo izmenjamo informacije                                                                                                           | Izmenjava informacij                                                   | Sodelovanje                           | Namen MIT-a                               |
| E8     | Oblikujemo načrt pomoči                                                                                                                                 | Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči                            | Ocena ogroženosti in načrt pomoči     | Vsebina MIT-a                             |
| E9     | Najprej sklicatelj MIT-a, to je strokovna delavka na CSD, ki obravnava žrtev, na kratko povzame primer oz. dosedanje obravnavo žrtve                    | Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave                           | Uvod                                  | Vloga strokovnih delavk na MIT-u          |
| E10    | Vsak na kratko pove kaj je vse do sedaj bilo narejeno                                                                                                   | Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave                           | Predstavitev in povzetek              | Potek MIT-a                               |
| E11    | Debata o tem na kakšen način bi se lahko še pomagalo žrtvi                                                                                              | Debata o nadaljnjih virih pomoči                                       | Vodenje                               | Vloga strokovnih delavk na MIT-u          |
| E12    | Na koncu oblikujemo načrt pomoči ter določimo stopnjo ogroženosti žrtve.                                                                                | Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči                            | Ocena ogroženosti in načrt pomoči     | vsebina MIT-a                             |
| E13    | Povabimo vse, ki družino poznajo in jo obravnavajo                                                                                                      | Akterji, ki sodelujejo ali bodo sodelovali z žensko z izkušnjo nasilja | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                               |
| E14    | Predstavniki policije, psihiater ali psiholog, včasih osebna zdravnica, lahko je tudi predstavnik varne hiše, če je recimo žrtev trenutno v varni hiši. | Predstavniki policije, psihiater ali psiholog, osebni zdravnik         | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                               |
| E15    | Strokovna delavka na CSD, ki obravnava povzročitelja nasilja                                                                                            | Strokovna delavka, ki obravnava povzročitelja nasilja                  | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                               |
| E16    | Vedno povabimo tudi žrtev nasilja                                                                                                                       | Ženska z izkušnjo nasilja                                              | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                               |
| E17    | Z eno urnim zamikom                                                                                                                                     | Povabljeni z zamikom                                                   | Primeri, kadar se jo povabi z zamikom | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| E18    | Na MITu žrtvi predstavimo naše videnje situacije                                                                                                        | Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave                           | Predstavitev in povzetek              | Potek MIT-a                               |
| E19    | Predlagamo možne oblike pomoči oz. predstavimo načrt pomoči                                                                                             | Predlaganje možnih oblik pomoči in predstavitev načrta pomoči          | Usmerjanje                            | Vloga strokovnih delavk na MIT-u          |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                       | POJEM                                                                                | KATEGORIJA                                    | TEMA                                     |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|------------------------------------------|
| E20    | Pogovorimo se o njenih željah, možnostih ter v skladu s tem dopolnimo načrt pomoči oz. ga preoblikujemo                                     | Pogovor o željah ženske z izkušnjo nasilja, možnostih in dopolnjevanje načrta pomoči | Dogovarjanje                                  | Potek MIT-a                              |
| E21    | [...] vodim razgovor z žrtvijo, ostali člani pa se sproti vključujejo                                                                       | Vodenje MITa                                                                         | Vodenje                                       | Vloga strokovnih delavk na MIT-u         |
| E22    | Do sedaj nisem imela takšnega primera                                                                                                       | Odsotnost primera                                                                    | Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju     | Povzročitelj nasilja v postopkih         |
| E23    | Žrtev nasilja vedno ima priložnost povedati svojo plat zgodbe, svoje videnje situacije ter možne rešitve                                    | Možnost izražanja svoje plat zgodbe in možne rešitve                                 | Aktivno sodelovanje                           | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| E24    | V kolikor bi opazila, da ostali člani žrtev ne slišijo oz. ne razumejo njeno situacijo bi se vključila in dodatno razložila njeno situacijo | Dodatna obrazložitev situacije udeleženi                                             | Vodenje                                       | Vloga strokovnih delavk na MIT-u         |
| E25    | Člane MITa bi tudi ustavljala v kolikor žrtev ne bi prišla do besede                                                                        | Dajanje ženski z izkušnjo nasilja možnost do besede                                  | Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja         | Vloga strokovnih delavk na MIT-u         |
| E26    | [...] podamo predlog, da je zraven prevajalec                                                                                               | Tolmačenje                                                                           | Reševanje ovir pri komunikaciji               | Ovire pri komunikaciji                   |
| E27    | [...] lahko tudi pisno izrazi svoje mnenje                                                                                                  | Pisno izražanje mnenja                                                               | Reševanje ovir pri komunikaciji               | Ovire pri komunikaciji                   |
| E28    | Žrtev dobi občutek, da ni sama                                                                                                              | Pridobitev občutka, da ji stojijo ob strani                                          | Pridobitev                                    | Namen MIT-a                              |
| E29    | Ima podporo ne samo CSD-ja, ampak tudi drugih organov in institucij                                                                         | Pridobitev občutka, da ji stojijo ob strani                                          | Pridobitev                                    | Namen MIT-a                              |
| E30    | Bolj pogumna in pripravljena narediti en korak naprej                                                                                       | Pridobitev občutka moči                                                              | Pridobitev                                    | Namen MIT-a                              |
| E31    | Dodatna podpora nam strokovnim delavkam, saj imajo več izkušenj                                                                             | Večja podpora pri delu                                                               | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja   |

#### Intervju F

| OZNAKA | ENOTA                      | POJEM                      | KATEGORIJA                          | TEMA                  |
|--------|----------------------------|----------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| F1     | Magistrica socialnega dela | Magistrica socialnega dela | Izobrazba                           | Podatki o sogovornici |
| F2     | 3 leta                     | 3 leta                     | Obdobje na trenutnem delovnem mestu | Podatki o sogovornici |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                       | POJEM                                                                    | KATEGORIJA                                              | TEMA                                    |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| F3     | V kolikor vidim, da je v korist žrtvi nasilja za zagotavljanje načrta pomoči                                | Videnje, da je MIT v korist ženski z izkušnjo nasilja                    | Primeri, v katerih se skliče MIT                        | Sklic MIT-a                             |
| F4     | Sklicani so s strani CSD                                                                                    | CSD                                                                      | Akter, ki skliče MIT                                    | Sklic MIT-a                             |
| F5     | Vključi se vse pomembne osebe, institucije, ki lahko pripomorejo k zaščiti žrtve                            | Akterji, ki lahko podprejo žensko z izkušnjo nasilja                     | Udeleženci v MIT-u                                      | Potek MIT-a                             |
| F6     | Najtežje se je uskladiti z zdravstvom                                                                       | Težko usklajevanje z zdravstvom                                          | Odziv na vabilo na MIT                                  | Potek MIT-a                             |
| F7     | Menim da je težava v časovni uskladitvi                                                                     | Časovna uskladitev                                                       | Ovire za neodzivnost                                    | Potek MIT-a                             |
| F8     | S policijo nimam težav, se odzovejo                                                                         | Visoka odzivnost s strani policije                                       | Odziv na vabilo na MIT                                  | Potek MIT-a                             |
| F9     | Veliko težav vidim pri šolah, saj zelo pritiskajo na CSD, da naj ukrepamo v okviru svojih pooblastil        | Pritiskanje s strani šol                                                 | Zaznavanje težav pri sodenju z nekaterimi institucijami | Potek MIT-a                             |
| F10    | Jaz želim vedno vključiti žrtev nasilja, ne glede na osebne okoliščine                                      | Vedno povabljen                                                          | Primeri, v katerih se jo povabi                         | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| F11    | Menim, da je bistveni akter pri načrtovanju pomoči                                                          | Ženska z izkušnjo nasilja ključen akter MIT-a                            | Primeri, v katerih se jo povabi                         | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| F12    | Brez nje sklepi MIT-a nimajo smisla                                                                         |                                                                          |                                                         |                                         |
| F13    | Zelo pozorni smo na varovanje podatkov tako žrtve kot tudi poteka MIT-a in informacij, ki se podajo na njem | Varovanje podatkov                                                       | Upoštevanje zakonodaje                                  | Vloga strokovnih delavk na MIT-u        |
| F14    | Takega primera, da bi želeli vpogled še do zdaj nisem imela                                                 | Odsotnost primera                                                        | Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju               | Povzročitelj nasilja v postopkih        |
| F15    | Mislím, da je več težav z odvetniki, ki silijo žrtev da nujno potrebujejo te podatke                        | Vsiljevanje odvetnikov v žensko z izkušnjo nasilja                       | Ogrožanje varnosti ženske z izkušnjo nasilja            | Povzročitelj nasilja v postopkih        |
| F16    | Dajo v sodne spise, in s tem potem povzročitelj dobi vpogled in dodatno ogroža žrtev                        | Vsiljevanje odvetnikov v žensko z izkušnjo nasilja                       | Ogrožanje varnosti ženske z izkušnjo nasilja            | Povzročitelj nasilja v postopkih        |
| F17    | Tekom MIT-a dam vedno možnost vsem vpletenim da povedo svoje mnenje, delijo njihov pogled na situacijo      | Možnost besede vsem udeleženi                                            | Vodenje                                                 | Vloga strokovnih delavk na MIT-u        |
| F18    | Pri sklepih pa sem predvsem pozorna da se žrtev s tem strinja                                               | Pozornost na tem, da se ženska z izkušnjo nasilja strinja s sklepi MIT-a | Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja                   | Vloga strokovnih delavk na MIT-u        |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                      | POJEM                                                  | KATEGORIJA                                    | TEMA                                                     |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| F19    | Težava, da je nasilje kulturno sprejemljivo                                                | Kulturno sprejemljivo nasilje                          | Kultura                                       | Izzivi pri sodelovanju žensk z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| F20    | Pomembno je, da je žrtev slišana                                                           | Dajanje ženski z izkušnjo nasilja možnost do besede    | Vodenje                                       | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                         |
| F21    | Pri nas koordinatorica nasilja opravlja razgovore z povzročiteljem nasilja                 | Opravljanje razgovor s povzročiteljem nasilja          | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                   |
| F22    | [...] ključna v MIT-ih                                                                     | Ključen udeleženec                                     | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                   |
| F23    | [...] pove, ali je pri povzročitelju zaznala uvid ali obstaja visoka ponovitvena nevarnost | Posredovanje informacij o sodelovanju s povzročiteljem | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                   |

#### Intervju G

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                              | POJEM                                                 | KATEGORIJA                          | TEMA                             |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------|
| G1     | Univerzitetno diplomirana pravnica                                                                                                                 | Univerzitetno diplomirana pravnica                    | Izobrazba                           | Podatki o sogovornici            |
| G2     | 15 let                                                                                                                                             | 15 let                                                | Obdobje na trenutnem delovnem mestu | Podatki o sogovornici            |
| G3     | Kadar presodimo, da je to dejansko potrebno oziroma v korist žrtve oziroma ocenimo, da je v korist strokovnemu delu, da se izmenjujejo informacije | Videnje, da je MIT v korist ženski z izkušnjo nasilja | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a                      |
| G4     | Mi, CSD-ji skličemo MIT                                                                                                                            | CSD                                                   | Akter, ki skliče MIT                | Sklic MIT-a                      |
| G5     | Povabimo vse pomembne akterje, ki družino poznajo oziroma bi lahko prispevali k reševanju zadeve                                                   | Akterji, ki lahko podprejo žensko z izkušnjo nasilja  | Udeleženci v MIT-u                  | Potek MIT-a                      |
| G6     | Mi tudi vodimo MIT                                                                                                                                 | Vodenje MIT-a                                         | Vodenje                             | Vloga strokovnih delavk na MIT-u |
| G7     | Na MIT povabimo deležnike, ki bi lahko v okviru svojih pristojnosti lahko pomagali, da bi se nasilje prekinilo                                     | Akterji, ki lahko podprejo žensko z izkušnjo nasilja  | Udeleženci v MIT-u                  | Potek MIT-a                      |
| G8     | Ker MIT je namenjen žrtvi in oblikovanju njene ocene ogroženosti                                                                                   | Namenjen ženski z izkušnjo nasilja                    | Akter, kateremu je namenjen MIT     | Namen MIT-a                      |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                        | POJEM                                                              | KATEGORIJA                             | TEMA                                     |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------------------------------------|
| G9     | Na MIT-u sodeluje tudi žrtev, skupaj z njo se potem naredi tudi načrt pomoči in ocena ogroženosti                            | Sodelovanje pri oblikovanju svojega načrta pomoči                  | Aktivno sodelovanje                    | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| G10    | Skušamo povabiti vse inštitucije, ki zadevo poznajo, ki poznajo žrtev                                                        | Akterji, ki lahko podprejo žensko z izkušnjo nasilja               | Udeleženci v MIT-ju                    | Potek MIT-a                              |
| G11    | Nedvomno so povabljeni policisti,                                                                                            | Policija                                                           | Udeleženci v MIT-ju                    | Potek MIT-a                              |
| G12    | Če gre za ponavljajoče nasilje povabimo tudi tožilstvo                                                                       | Tožilstvo v primeru ponavljajočega nasilja                         | Udeleženci v MIT-ju                    | Potek MIT-a                              |
| G13    | V kolikor so prisotni otroci, povabimo tudi predstavnike šol, vrtcev, zdravstvo..                                            | Šole in vrtci v primeru prisotnosti otrok                          | Udeleženci v MIT-ju                    | Potek MIT-a                              |
| G14    | Lahko vključimo lokalno skupnost, občine, nevladne organizacije.                                                             | Lokalna skupnost, občina, nevladne organizacije                    | Udeleženci v MIT-ju                    | Potek MIT-a                              |
| G15    | Javni stanovanjski sklad, če je problem tudi reševanje stanovanjske stiske                                                   | Javni stanovanjski sklad v primeru reševanja stanovanjske stiske   | Udeleženci v MIT-ju                    | Potek MIT-a                              |
| G16    | Praviloma se na vse sestanke odzovejo policisti, tudi tožilstva                                                              | Visoka odzivnost s strani policije in tožilstva                    | Odziv na vabilo na MIT                 | Potek MIT-a                              |
| G17    | Šolstvo se oziva, lokalna skupnost, občina                                                                                   | Visoka odzivnost s strani šolstva, lokalne skupnosti in občin      | Odziv na vabilo na MIT                 | Potek MIT-a                              |
| G18    | Zdravstvo se pa bolj redko odziva                                                                                            | Nizka odzivnost s strani zdravstva                                 | Odziv na vabilo na MIT                 | Potek MIT-a                              |
| G19    | [...] problem ker baje imajo že naročene stranke, da je to v času njihovega delovnega časa                                   | Že vnaprej naročeni pacienti                                       | Ovire za neodzivnost na vabilo na MIT  | Potek MIT-a                              |
| G20    | Praviloma mi MIT-e, ko gre za odraslo žrtev in se strinja z izvedbo MIT-a, ji ga predstavimo, ga želi, je praviloma prisotna | Ženska z izkušnjo nasilja je seznanjena z izvedbo MIT-a in ga želi | Primeri, kadar se jo povabi            | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT  |
| G21    | So pa primeri, ko žrtev pokličemo z zamikom.                                                                                 | Povabljeni z zamikom                                               | Primeri, kadar se jo povabi z zamikom  | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT  |
| G22    | To pa predvsem v situacijah, ko mogoče vidimo kakšne druge težave v družini, na primer sum morebitne ogroženosti otrok.      | Sum ogroženosti otrok                                              | Primeri, kadar se jo povabi z zamikom  | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT  |
| G23    | Ja, seveda                                                                                                                   | Prisotnost primera                                                 | Primeri pritožb glede postopkov na CSD | Povzročitelj nasilja v postopkih         |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                                                                                                      | POJEM                                                                             | KATEGORIJA                                    | TEMA                                                     |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| G24    | [...] smo seveda to zavrnilo                                                                                                                                                                                                               | Zavrnitev prošnje do vpogleda                                                     | Odziv strokovnih delavk                       | Povzročitelj nasilja v postopkih                         |
| G25    | Ženske pripravimo na to in jo posvarimo, naj s to dokumentacijo ravna skrbno, tako da se nekatere tudi odločijo, da se zapis timskega sestanka (kjer je notri tudi načrt pomoči) hrani v naši spisovni dokumentaciji, tudi varnostni načrt | Upozarjanje žensk z izkušnjo nasilja na skrbno ravnanje in varovanje zapisa MIT-a | Zapis MIT-a                                   | Vsebina MIT-a                                            |
| G26    | [...]primeri, da so ta zapis poslali svojim odvetnikom[...] poslali na sodišče [...] nasprotna stran vpogled v dokumentacijo                                                                                                               | Vsiljevanje odvetnikov v žensko z izkušnjo nasilja                                | Ogrožanje varnosti ženske z izkušnjo nasilja  | Povzročitelj nasilja v postopkih                         |
| G27    | Jaz delam tako, da nič namesto nje ampak skupaj z njo                                                                                                                                                                                      | Pomembnost sodelovanja in ne delanje namesto nekoga                               | Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja         | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                         |
| G28    | Če imamo tujko, probamo skozi tolmača ali osebo, ki si jo žrtev sama izbere                                                                                                                                                                | Tolmačenje                                                                        | Reševanje ovir pri komunikaciji               | Ovire pri komunikaciji                                   |
| G29    | [...] primer ženske, ki je bila tujka, ampak je govorila in dobro razumela angleško, tako da smo pač sodelovali neposredno preko nje z angleščino                                                                                          | Uporaba skupnega jezika – angleščine                                              | Reševanje ovir pri komunikaciji               | Ovire pri komunikaciji                                   |
| G30    | Vsekakor je pomembno, da žrtev sodeluje na MIT-u ker je načrt pomoči namenjen njej in njeni zaščiti                                                                                                                                        | Ženska z izkušnjo nasilja ključen akter MIT-a                                     | Primeri, v katerih se jo povabi               | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT                  |
| G31    | Mogoče stiska, da pred celotnim MIT-om morajo pripovedovati o najbolj intimnem delu življenja                                                                                                                                              | Stiska ob pripovedovanje o najbolj intimnem delu življenja pred celotnim timom    | Soočenje z občutki ženske z izkušnjo nasilja  | Izzivi pri sodelovanju žensk z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| G32    | Primeri, ko ocenjujemo, da je situacija drugačna, kot jo ona vidi                                                                                                                                                                          | Neusklajevanje mnenj ženske z izkušnjo nasilja z mnenji strokovnih delavk         | Neusklajevanje mnenj                          | Izzivi pri sodelovanju žensk z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| G33    | Ona recimo izvaja pogovore z domnevnimi povzročitelji nasilja                                                                                                                                                                              | Opravljanje razgovorov s povzročiteljem nasilja                                   | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                   |
| G34    | Udeležuje se tudi MIT-ov                                                                                                                                                                                                                   | Udeležba na MIT-u                                                                 | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                   |

## Intervju H

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                     | POJEM                                                                  | KATEGORIJA                            | TEMA                             |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------|
| H1     | Magistrica socialnega dela                                                                                                                                | Magistrica socialnega dela                                             | Izobrazba                             | Podatki o sogovornici            |
| H2     | 2 leti                                                                                                                                                    | 2 leti                                                                 | Obdobje na trenutnem delovnem mestu   | Podatki o sogovornici            |
| H3     | V dogovoru s stranko oziroma žrtvijo                                                                                                                      | V dogovoru z žensko z izkušnjo nasilja                                 | Primeri, v katerih se skliče MIT      | Sklic MIT-a                      |
| H4     | Na predlog policije                                                                                                                                       | Predlogi za sklic MIT-a s strani zunanjih služb                        | Akter, ki skliče MIT                  | Sklic MIT-a                      |
| H5     | Kadar strokovna delavka oceni, da bi sodelovanje pri načrtovanju pomoči bilo učinkovitejše                                                                | Presoja, da bi sodelovanje z ostalimi institucijami bilo učinkovitejše | Primeri, v katerih se skliče MIT      | Sklic MIT-a                      |
| H6     | Najprej strokovna delavka CSD (nosilec primera) predstavi sodelujoče na MIT-u in njihovo vlogo                                                            | Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave                           | Predstavitev in povzetek              | Potek MIT-a                      |
| H7     | [...] sledi predstavitev primera s ključnimi informacijami, dosedanje obravnavo                                                                           | Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave                           | Predstavitev in povzetek              | Potek MIT-a                      |
| H8     | Predstavijo se pristojnosti in naloge sodelujočih služb                                                                                                   | Pristojnosti in naloge                                                 | Predstavitev in povzetek              | Potek MIT-a                      |
| H9     | Besedo dobi najprej žrtev                                                                                                                                 | Dajanje ženski z izkušnjo nasilja možnost do                           | Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja | Vloga strokovnih delavk na MIT-u |
| H10    | Nato vsak sodelujoči predstavi svoja opažanja in dosedanje delo na primeru                                                                                | Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave                           | Predstavitev in povzetek              | Potek MIT-a                      |
| H11    | Izdela se skupna ocena ogroženosti z dejavniki tveganja in varovalnimi dejavniki ter načrt pomoči z dogovorom o možnem nadaljnjem sodelovanju udeležencev | Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči                            | Ocena ogroženosti in načrt pomoči     | Vsebina MIT-a                    |
| H12    | Na MIT se povabi bistvene akterje pri obravnavi primera                                                                                                   | Akterji, ki lahko podprejo žensko z izkušnjo nasilja                   | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                      |
| H13    | Strokovna delavka, ki obravnava domnevnega povzročitelja                                                                                                  | Strokovna delavka, ki obravnava povzročitelja nasilja                  | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                      |
| H14    | Policija                                                                                                                                                  | Policija                                                               | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                      |
| H15    | Zdravnika, psihologa (večkrat sodelujemo tudi s Centrom za duševno zdravje odraslih)                                                                      | Zdravstvo                                                              | Udeleženci v MIT-u                    | Potek MIT-a                      |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                     | POJEM                                                                                    | KATEGORIJA                                            | TEMA                                                     |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| H16    | [...] socialno službo drugih ustanov, na primer zapora ali šole                                                                           | Socialne službe drugih ustanov                                                           | Udeleženci v MIT-u                                    | Potek MIT-a                                              |
| H17    | Razlog za neudeležbo je običajno pomanjkanje časa vabljenih.                                                                              | Pomanjkanje časa                                                                         | Ovire za neodzivnost na vabilo na MIT                 | Potek MIT-a                                              |
| H18    | Žrtev je bistven akter na multidisciplinarnem MIT-u                                                                                       | Ženska z izkušnjo nasilja ključen akter MIT-a                                            | Primeri, v katerih se jo povabi                       | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT                  |
| H19    | MIT-i odvijajo tudi v primeru, da je žrtev ne sodelujoča, kadar se po tem pojavi potreba                                                  | Odvijajo se tudi brez prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja                              | Primeri, v katerih se skliče MIT                      | Sklic MIT-a                                              |
| H20    | V kolikor je zaradi določenih okoliščin žrtev odsotna, ni bistvene razlike pri samem poteku MIT-a                                         | Odsotnost razlike poteka MIT-a tudi v primerih, če ženska z izkušnjo nasilja ni prisotna | Potek MIT-a brez prisotnosti žensk z izkušnjo nasilja | Potek MIT-a                                              |
| H21    | [...] lahko sestanek okrnjen v delu njenega videnja situacije in sodelovanju pri izdelavi načrta pomoči                                   | Okrnjen načrt pomoči brez prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja                          | Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči           | Vsebina MIT-a                                            |
| H22    | Ne glede na udeležbo s strani žrtve, ji je posredovan zapis MIT-a z načrtom pomoči                                                        | Izvod zapisa MIT-a za vsakega udeleženca                                                 | Zapis MIT-a                                           | Vsebina MIT-a                                            |
| H23    | Te izkušnje nismo imeli                                                                                                                   | Odsotnost primera                                                                        | Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju             | Povzročitelj nasilja v postopkih                         |
| H24    | Zapis MIT-a je v spisovni dokumentaciji žrtve, zato vpogled vanj možen zgolj z zahtevkom z ustrezno pravno podlago ali zahtevo žrtve same | Vpogled možen le na zahtevo ženske z izkušnjo nasilja ali ustrezno pravno podlago        | Zapis MIT-a                                           | Vsebina MIT-a                                            |
| H25    | Žrtev vedno povabimo in ji damo možnost sodelovanja                                                                                       | Vedno povabljena                                                                         | Primeri, kadar se jo povabi                           | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT                  |
| H26    | Vključimo tolmača                                                                                                                         | Tolmačenje                                                                               | Reševanje ovir pri komunikaciji                       | Ovire pri komunikaciji                                   |
| H27    | Žrtvi se individualno trudimo v največji meri prilagoditi, da prejme potrebno strokovno pomoč in informacije                              | Individualna prilagoditev za prejem strokovne pomoči                                     | Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja                 | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                         |
| H28    | Izzivov ob prisotnosti ženske žrtve na MIT-u v resnici ne zaznavamo                                                                       | Nezaznavanje izzivov                                                                     | Nezaznavanje izzivov                                  | Izzivi pri sodelovanju žensk z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| H29    | Koordinator za preprečevanje nasilja v družini predstavi dejavnike                                                                        | Predstavitev dejavnikov tveganja glede na obravnavo povzročitelja                        | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja         | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                   |

| OZNAKA | ENOTA                                                | POJEM | KATEGORIJA | TEMA |
|--------|------------------------------------------------------|-------|------------|------|
|        | tveganje glede na obravnavo domnevnega povzročitelja |       |            |      |

## Intervju I

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                         | POJEM                                                                  | KATEGORIJA                                   | TEMA                             |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|----------------------------------|
| I1     | Magistrica socialnega dela                                                                                                                    | Magistrica socialnega dela                                             | Izobrazba                                    | Podatki o sogovornici            |
| I2     | Dve leti in pol                                                                                                                               | Dve leti in pol                                                        | Obdobje na trenutnem delovnem mestu          | Podatki o sogovornici            |
| I3     | Ko nekako potrebujemo informacije drugih deležnikov                                                                                           | Presoja, da bi sodelovanje z ostalimi institucijami bilo učinkovitejše | Primeri, v katerih se skliče MIT             | Sklic MIT-a                      |
| I4     | Treba je več ljudi[...] se nam zdi pomembno, da so tudi drugi seznanjeni z našim delom oziroma mi potrebujemo še kakšne dodatne informacije   | Presoja, da bi sodelovanje z ostalimi institucijami bilo učinkovitejše | Primeri, v katerih se skliče MIT             | Sklic MIT-a                      |
| I5     | Najpogosteje je to policija                                                                                                                   | Policija                                                               | Udeleženci v MIT-ju                          | Potek MIT-a                      |
| I6     | Dostikrat je pametno vključiti tudi zdravstvo                                                                                                 | Zdravstvo                                                              | Udeleženci v MIT-ju                          | Potek MIT-a                      |
| I7     | Vedno povabimo žrtev                                                                                                                          | Ženska z izkušnjo nasilja                                              | Udeleženci v MIT-ju                          | Potek MIT-a                      |
| I8     | Če se njej to ne zdi koristno, ne želi, presodi, da tega ne rabi se tim ne skliče, ker je MIT namenjen njeni zaščiti                          | MIT-a se ne skliče, če se ženski z izkušnjo nasilja to ne zdi koristno | Primeri, kadar se MIT-a ne skliče            | Sklic MIT-a                      |
| I9     | Nosilec primera predstavi primer, neko kratko vsebino, potem pa vsaki izmed povabljenih pove svoje                                            | Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave                           | Predstavitev in povzetek                     | Potek MIT-a                      |
| I10    | Vedno se pripravi zapis MIT-a, na to se tudi opozori                                                                                          | Zapis poteka MIT-a                                                     | Zapis MIT-a                                  | Vsebina MIT-a                    |
| I11    | Kar je pomembno je to, da že na začetku opozorimo vse, da je MIT namenjen žrtvi in da res ni koristno, če ta zapis pride v roke povzročitelju | Opozarjanje na namen MIT-a in varovanje vseh informacij                | Skrb za varnost                              | Vloga strokovnih delavk na MIT-u |
| I12    | Fino je opozoriti, da če se bo karkoli dajalo na sodišče, da bo tudi povzročitelj najverjetneje imel dostop do dokumentacije                  | Vsiljevanje odvetnikov v žensko z izkušnjo nasilja                     | Ogrožanje varnosti ženske z izkušnjo nasilja | Povzročitelj nasilja v postopkih |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                      | POJEM                                                          | KATEGORIJA                                   | TEMA                             |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|----------------------------------|
| I13    | Vedno naredi individualni načrt pomoči, oceno ogroženosti – skupaj z žrtvijo, z vsemi, ki so udeleženi                                                     | Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči                    | Ocena ogroženosti in načrt pomoči            | Vsebina MIT-a                    |
| I14    | Sklene se dogovore, kaj bo kdo naredil                                                                                                                     | Delitev dela med udeleženci MIT-a                              | Delitev dela                                 | Organizacija dela                |
| I15    | [...] dogovorimo, ali je potreben ponoven sklic                                                                                                            | Dogovarjanje, ali je potreben ponovni sklic MIT-a              | Dogovarjanje                                 | Potek MIT-a                      |
| I16    | Najpogosteje sigurno policija, jaz nisem še bila na MIT-u, kjer ne bi bilo policije zraven                                                                 | Policija                                                       | Udeleženci MIT-a                             | Potek MIT-a                      |
| I17    | Če je žrtev v varni hiši, kriznem centru, materinskem domu ali kjerkoli, se povabi tudi njih                                                               | Predstavniki varne hiše, kriznega centra ali materinskega doma | Udeleženci MIT-a                             | Potek MIT-a                      |
| I18    | Zdravstvena služba                                                                                                                                         | Zdravstvo                                                      | Udeleženci MIT-a                             | Potek MIT-a                      |
| I19    | Če so prisotni otroci, se povabi tudi vrtec ali šola                                                                                                       | Šole in vrtci v primeru prisotnosti otrok                      | Udeleženci v MIT-ju                          | Poteka MIT-a                     |
| I20    | Če se zgodi, da en CSD obravnava žrtev in drug CSD povzročitelja, se vedno povabi tudi strokovna delavka, ki obravnava povzročitelja                       | Strokovna delavka, ki obravnava povzročitelja nasilja          | Udeleženci MIT-a                             | Potek MIT-a                      |
| I21    | Nimam izkušnje, da se kdo ne bi odzval[...] če že, bi rekla zdravstvo                                                                                      | Nizka odzivnost s strani zdravstva                             | Odziv na vabilo na MIT                       | Potek MIT-a                      |
| I22    | Zaradi narave dela                                                                                                                                         | Narava dela                                                    | Ovire za neodzivnost na vabilo na MIT        | Potek MIT-a                      |
| I23    | Vedno jo povabimo in če nje ni, MIT-a ni                                                                                                                   | Primeri, kjer ni prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja         | Primeri, v katerih se MIT-a ne skliče        | Sklic MIT-a                      |
| I24    | Če žrtev noče sodelovati, potem niti ne skličemo MIT-a, ker je MIT namenjen njej, njeni zaščiti in se zelo težko pogovarjamo brez nje, ker to delamo zanjo | Primeri, kjer ni prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja         | Primeri, v katerih se MIT-a ne skliče        | Sklic MIT-a                      |
| I25    | Jaz takih primerov nisem imela                                                                                                                             | Odsotnost primera                                              | Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju    | Povzročitelj nasilja v postopkih |
| I26    | Povzročitelj ne sme vedet, da taki MIT-i obstajajo                                                                                                         | Povzročitelja ne seznanjamo, da MIT obstaja                    | Ogrožanje varnosti ženske z izkušnjo nasilja | Povzročitelj nasilja v postopkih |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                       | POJEM                                                                     | KATEGORIJA                                    | TEMA                                                      |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| I27    | Razložiš, kdo ima pravico do vpogleda in kdo ne                                                                                             | Obrazložitev namena in pravice do vpogleda                                | Obrazložitev namena MIT-a                     | Povzročitelj nasilja v postopkih                          |
| I28    | [...] ko jaz predstavim primer [...] potem dam besedo žrtvi, da ona predstavi svojo zgodbo                                                  | Možnost, da ženska z izkušnjo predstavi svojo zgodbo                      | Aktivno sodelovanje                           | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u                  |
| I29    | Koristno, da se jo da v ospredje                                                                                                            | Ženska z izkušnjo nasilja v ospredju                                      | Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja         | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                          |
| I30    | Ko se dela ocena ogroženosti in načrt pomoči se vedno vključi žrtev.                                                                        | Sodelovanje pri oblikovanju svojega načrta pomoči                         | Aktivno sodelovanje                           | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u                  |
| I31    | Gledamo na to, kar ona rabi in želi.                                                                                                        | Izražanje mnenja in potreb                                                | Izražanje                                     | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-ih                 |
| I32    | Tudi če se nam zdi nekaj koristno se njej mogoče ne bo zdelo. Mi lahko samo predlagamo, svetujemo, priporočamo, ne moremo pa vsiljevati     | Pomembnost sodelovanja in ne delanje namesto nekoga                       | Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja         | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                          |
| I33    | Možnost, da se pridobi prevajalec                                                                                                           | Tolmačenje                                                                | Reševanje ovir pri komunikaciji               | Ovire pri komunikaciji                                    |
| I34    | Lahko se z žrtvijo kakšne stvari prej pripravi in potem mi na MIT-u poročamo, smo njen glas                                                 | Vnaprej pripravljene stvari                                               | Reševanje ovir pri komunikaciji               | Ovire pri komunikaciji                                    |
| I35    | Pomembno je njeno videnje, dojemanje, njene informacije                                                                                     | Možnost izražanja svoje plati zgodbe in možne rešitve                     | Aktivno sodelovanje                           | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-ih                 |
| I36    | Malo otežena komunikacija[...]enim osebam težko sprejet naše mnenje, če se ona s tem ne strinja oziroma se njeno mnenje razlikuje od našega | Neusklajevanje mnenj ženske z izkušnjo nasilja z mnenji strokovnih delavk | Neusklajevanje mnenj                          | Izzivi pri sodelovanju žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih |
| I37    | Ravnajo tako, da se ogrožajo in tega nočejo slišat                                                                                          | Ogrožajoče ravnanje                                                       | Neusklajevanje mnenj                          | Izzivi pri sodelovanju žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih |
| I38    | [...] od njih dobimo še kakšne nasvete, predloge                                                                                            | Pomoč pri delu s svojimi izkušnjami in znanjem ter podajanjem             | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |
| I39    | Imajo ogromno nekega znanja in izkušenj in lahko pripomorejo sploh temu zaključnemu delu, torej načrtu pomoči in oceni ogroženosti          | Pomoč pri načrtu pomoči in oceni ogroženosti                              | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |

## Intervju J

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                             | POJEM                                                                         | KATEGORIJA                          | TEMA                  |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
| J1     | Univerzitetni diplomirani kultorolog in doktorant zakonske družinske terapije                                                     | Univerzitetno diplomirani kultorolog in doktorant zakonske družinske terapije | Izobrazba                           | Podatki o sogovorniku |
| J2     | Dobrih 15 let                                                                                                                     | 15 let                                                                        | Obdobje na trenutnem delovnem mestu | Podatki o sogovorniku |
| J3     | V vsakem primeru, ko gre za intervencijo policije                                                                                 | Ko gre za intervencijo policije                                               | Primeri, v katerih se skliče MIT    | Sklic MIT-a           |
| J4     | Na njem je tako policija [...]                                                                                                    | Policija                                                                      | Udeleženci MIT-a                    | Potek MIT-a           |
| J5     | [...] kot tudi žrtev                                                                                                              | Ženska z zikušnjo nasilja                                                     | Udeleženci MIT-a                    | Potek MIT-a           |
| J6     | [...] in na njem se pripravi ocena ogroženosti in načrt pomoči na naprej                                                          | Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči                                   | Ocena ogroženosti in načrt pomoči   | Vsebina MIT-a         |
| J7     | MIT načeloma skliče CSD                                                                                                           | CSD                                                                           | Akter, ki skliče MIT                | Sklic MIT-a           |
| J8     | Namenjen je izmenjavi informacij vseh organov, ki so vključeni v družino in vodijo neke postopke                                  | Izmenjava informacij                                                          | Sodelovanje                         | Namen MIT-a           |
| J9     | Na njem sodeluje tudi zapisnikar [...], torej piše se zapis MIT-a                                                                 | Zapisnikar                                                                    | Udeleženci v MIT-u                  | Potek MIT-a           |
| J10    | Članom se uvodoma predstavijo povzetki dela do zdaj                                                                               | Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave                                  | Predstavitev in povzetek            | Potek MIT-a           |
| J11    | Večinoma ko gre za področje preprečevanja nasilja v družini sodelujemo z organi pregona, torej s policijo, tožilstvom in sodiščem | Organi pregona (policija, tožilstvo in sodišče)                               | Udeleženci v MIT-u                  | Potek MIT-a           |
| J12    | Zadnja dva se naših MIT-ov ne udeležujeta, ker imata posebne naloge v zakonu [...]                                                | Nizka odzivnost s strani tožilstva in sodišča                                 | Odziv na vabilo na MIT              | Potek MIT-a           |
| J13    | [...] medtem ko s policijo pa dobro sodelujemo                                                                                    | Visoka odzivnost s strani policije                                            | Odziv na vabilo na MIT              | Potek MIT-a           |
| J14    | Sodelujejo tudi predstavniki vrtca, šol, zavodov, skratka odvisno                                                                 | Socialne službe drugih ustanov                                                | Udeleženci v MIT-u                  | Potek MIT-a           |
| J15    | Če gre za kakšno med-enotno sodelovanje povabimo tudi njih, radi sodelujejo, pridejo                                              | Strokovna delavka iz drugih enot                                              | Udeleženci v MIT-u                  | Potek MIT-a           |
| J16    | Vabljeni so tudi predstavniki zdravstva, le ti pa se najredkeje udeležujejo MIT-ov, kar seveda ni v skladu z                      | Nizka odzivnost s strani                                                      | Odziv na vabilo na MIT              | Potek MIT-a           |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                                                                                        | POJEM                                                                           | KATEGORIJA                                             | TEMA                                    |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
|        | zavezo, da se MIT-ov udeležijo                                                                                                                                                                                               |                                                                                 |                                                        |                                         |
| J17    | Vedno imajo predstavniki zdravstvenih strok svoje paciente, ordinacije in pol pač razumljivo, da so redkeje dosegljivi                                                                                                       | Narava dela                                                                     | Ovire za neodzivnost na vabilo na MIT                  | Potek MIT-a                             |
| J18    | Vedno takrat, kadar obravnavamo ukrep prepovedi približevanja                                                                                                                                                                | Ko se obravnava ukrep prepovedi približevanja                                   | Primeri, kadar se jo povabi                            | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| J19    | Ker je to namenjeno njej, njeni zaščiti in oblikovanju nadaljnjih korakov v podporo žrtvi                                                                                                                                    | Namenjen ženski z izkušnjo nasilja                                              | Akter, kateremu je namenjen MIT                        | Namen MIT-a                             |
| J20    | Tako da je ona sestavni, obvezni del MIT-a                                                                                                                                                                                   | Ženska z izkušnjo nasilja ključen akter MIT-a                                   | Primeri, kadar se jo povabi                            | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| J21    | Ali pa ko imamo še eno drugo nalogo, ki se ji reče podpora žrtvam kaznivih dejanj[...] in pride do določenih sprememb, do situacij, ko se mu lako obetajo vikend izhodi, se približuje zaključek prestajanja kazni           | V primeru podpore žrtvam kaznivih dejanj                                        | Primeri, kadar se jo povabi                            | Vabilo ženske z izkušnjo nasilja na MIT |
| J22    | Izjemoma je MIT možen tudi brez žrtve[...]Če so neke posebne okoliščine, zdravstvena situacija, nujna neodložljiva obveznost in pač ne more priti, mi pa vseeno moramo opraviti svoj del                                     | Posebne okoliščine, kot so zdravstvena situacija, nujne neodložljive obveznosti | Potek MIT-a brez prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja | Potek MIT-a                             |
| J23    | Če je na voljo predstavnik nevladne organizacije[...] oni potem zelo dobro poznajo žrtev in so vabljeni [...] izvajajo tudi programe zagovornišтва                                                                           | Nevladne organizacije kot zastopniki in velik glas žensk z izkušnjo nasilja     | Sodelovanje z nevladnimi organizacijami                | Potek MIT-a                             |
| J24    | Pritoževali da                                                                                                                                                                                                               | Prisotnost primera                                                              | Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju              | Povzročitelj nasilja v postopkih        |
| J25    | Tako ali tako pa mi s povzročitelji tudi delamo [...] ima možnost, svoje nezadovoljstvo oziroma vse kar ima za povedat, da podeli z nami. Iz tega razloga potem ni teh izkušenj, ker ima prostor za to, da pove svoje mnenje | Delo s povzročiteljem, tako da ima prostor za izražanje mnenja                  | Delo s povzročiteljem nasilja                          | Povzročitelj nasilja v postopkih        |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                                                                                  | POJEM                                                                       | KATEGORIJA                                   | TEMA                                                      |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| J26    | Kadar je prisotna definitivno ima ona besedo                                                                                                                                                                           | Dajanje ženski z izkušnjo nasilja možnost do besede                         | Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja        | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                          |
| J27    | Mi uvodoma predstavimo dosedanje obravnavo, potek, ugotovitve, opažanja                                                                                                                                                | Predstavitev primera družine in aktualnih razmer                            | Uvod                                         | Vloga strokovnih delavk na MIT-u                          |
| J28    | [...]ona tista, ki ima potem prostor, da spregovori o svojih razmerah, potrebah, stiskah                                                                                                                               | Izražanje mnenja in potreb                                                  | Izražanje                                    | Vloga ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u                  |
| J29    | Pride do situacij, ko pride do akutne situacije, do izpadov...čustvenih, izražanje bolečine, jok                                                                                                                       | Čustveni izpadi, izražanje bolečine, jok                                    | Soočanje z občutki ženske z izkušnjo nasilja | Izzivi pri sodelovanju ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| J30    | predstavnice bodisi kriznega centra, svetovalnice recimo povedo kaj v njihovem imenu, ampak to se ves čas preverja                                                                                                     | Nevladne organizacije kot zastopniki in velik glas žensk z izkušnjo nasilja | Sodelovanje z nevladnimi organizacijami      | Potek MIT-a                                               |
| J31    | Če je tujka, ali pa so določene ovire, omejitve, invalidnosti, potem so tukaj zastopniki oziroma skrbniki, ki priskrbijo potrebne podatke                                                                              | Pridobivanje podatkov s strani zastopnikov oziroma skrbnikov                | Reševanje ovir pri komunikaciji              | Ovire pri komunikaciji                                    |
| J32    | Če gre za jezikovne ovire, se lahko pridobi tolmača [...] to je lahko tudi svojec recimo                                                                                                                               | Tolmačenje                                                                  | Reševanje ovir pri komunikaciji              | Ovire pri komunikaciji                                    |
| J33    | Če pa so kakšne druge ovire[...] jaz na te še nisem naletel[...] da bi bila žrtev slepa, gluha, s težavami v govoru, gibanju ali karkoli..to pomeni vse določene primanjkljaje, obravnava potem drug referat na CSD-ju | V primeru bolj kompleksnih ovir, te zadeve obravnava drug referat na CSD-ju | Reševanje ovir pri komunikaciji              | Ovire pri komunikaciji                                    |
| J34    | Definitivno se sliši njen glas, njene potrebe                                                                                                                                                                          | Sliši se glas ženske z izkušnjo nasilja                                     | Pridobitev                                   | Namen MIT-a                                               |
| J35    | Ugotavlja se stopnja ogroženosti in omogoča se celotno spremljanje njenega življenja tekom statusa žrtve                                                                                                               | Celotno spremljanje življenja ženske tekom statusa žrtve                    | Pridobitev                                   | Namen MIT-a                                               |
| J36    | Na voljo celovita podpora v sodelovanju z okoljem, kjer žrtev biva oziroma je nastanjena začasno                                                                                                                       | Celovita podpora ženski z izkušnjo nasilja                                  | Pridobitev                                   | Namen MIT-a                                               |
| J37    | Tukaj ne moremo mimo psihosocialne podpore, ki jo ima na voljo                                                                                                                                                         | Psihosocialna podpora                                                       | Pridobitev                                   | Namen MIT-a                                               |
| J38    | Na naši enoti imamo tudi skupinsko obliko osebne                                                                                                                                                                       | Skupinska oblika osebne pomoči                                              | Pridobitev                                   | Namen MIT-a                                               |

| OZNAKA | ENOTA                                                                                                                                                                                                             | POJEM                                                                                            | KATEGORIJA                                    | TEMA                                                      |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
|        | pomoči, kjer se srečujejo tedensko da se podpirajo, učijo zamozaščitnega ravnanja in navsezadnje razbremenjujejo                                                                                                  |                                                                                                  |                                               |                                                           |
| J39    | Ene so takoj za sodelovanje, imamo pa tudi takšne, ki pomoč zavračajo, ne želijo pomoči in so prepričane, da lahko same uredijo zadeve                                                                            | Zavračanje pomoči                                                                                | Soočanje z občutki ženske z izkušnjo nasilja  | Izzivi pri sodelovanju ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| J40    | Recimo ko imamo pa mladoletne otroke, je pa tudi to, da se mame različno odzivajo glede na njihovo starševsko dolžnost, ker so tudi same v stiski                                                                 | Različno odzivanje na starševsko dolžnost zaradi svoje stiske                                    | Soočanje z občutki ženske z izkušnjo nasilja  | Izzivi pri sodelovanju ženske z izkušnjo nasilja na MIT-u |
| J41    | Koordinator ima svoje izkušnje, kompetence                                                                                                                                                                        | Pomoč pri delu s svojimi izkušnjami in znanjem ter podajanjem idej                               | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |
| J42    | Pogosto se na njih obračamo, ko imamo kakšne zagate                                                                                                                                                               | Pomoč pri delu s svojimi izkušnjami in znanjem ter podajanjem idej                               | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |
| J43    | Poznavalci sistema, kapacitet enot, dobro poznajo strokovne delavce, njihove kapacitete in zmožnosti.                                                                                                             | Poznavalci sistema, kapacitet enot in strokovnih delavcev                                        | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |
| J44    | Poznajo vodstvene predstavnike tožilstva, policije, sodišč. Da včasih lahko dvignejo telefon in preverijo pri sodnici, tožilcu določeno ključno informacijo, ki je pomembna za razrešitev neke trenutne situacije | S pomočjo poznanstev na policiji, sodišču, tožilstvu lahko hitro pridobijo dragocene informacije | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |
| J45    | Je steber našega delovanja                                                                                                                                                                                        | Ključen udeleženec                                                                               | Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja | Koordinatorji za preprečevanje nasilja                    |

### 9.3. Priloga 3: Osnovno kodiranje

#### PODATKI O SOGOVORNICI

1. Izobrazba
  - a) Univerzitetno diplomirana socialna delavka (A1)
  - b) Univerzitetno diplomirana psihologinja (B1)
  - c) Magistrica socialnega dela (C1, F1, H1, I1)
  - d) Univerzitetno diplomirana pedagoginja in sociologinja kulture (D1)
  - e) Magistrica psihologije (E1)
  - f) Univerzitetno diplomirana pravnica (G1)
  - g) Univerzitetno diplomirani kulturolog in doktorant zakonske družinske terapije (J1)
2. Obdobje na trenutnem delovnem mestu
  - a) Tri leta (A2, F2)
  - b) Osem let (B2)
  - c) Štiri leta (C2)
  - d) Pet let (D2)
  - e) Dve leti (E2, H2)
  - f) Petnajst let (G2, J2)
  - g) Dve leti in pol (I2)

#### SKLIC MIT-A

1. Primeri, v katerih se skliče MIT
  - a) Primeri po ZPND-ju (A3)
  - b) Primeri prisotnosti otrok (A4)
  - c) Podana je prijava nasilja v družini (B3)
  - d) Gre za ogroženost otrok (B4)
  - e) Primeri suma spolnih zlorab (B5)
  - f) Primer, kjer je že uveden ukrep s strani sodišča (B6)
  - g) Primeri, kjer je treba ponovno oceniti ogroženost otroka, uskladiti delovanje institucij in od njih pridobiti aktualne informacije (B7)
  - h) Presoja, da bi sodelovanje z ostalimi institucijami bilo učinkovitejše (C3, D4, H5, I3, I4)
  - i) Sklic MIT-a po potrebi (E4)
  - j) Kompleksni in dolgotrajni primeri (E5)
  - k) Ponavljanje nasilja (E6)
  - l) Videnje, da je MIT v korist ženski z izkušnjo nasilja (F3, G3)
  - m) V dogovoru z žensko z izkušnjo nasilja (H3)
  - n) Odvijejo se tudi brez prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja (H19)
  - o) Ko gre za intervencijo policije (J3)

2. Primeri, v katerih se MIT-a ne skliče
  - a) Primeri nizke ogroženosti osebe (A5)
  - b) Oseba ne želi prijaviti nasilja naprej (A6)
  - c) MIT-a se ne skliče, če se ženski z izkušnjo nasilja to ne zdi koristno (I8)
  - d) Primeri, kjer ni prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja (I23, I24)
3. Akter, ki skliče MIT
  - a) CSD (A7, B8, D5, F4, G4, J7)
  - b) Strokovna delavka, ki dela z žensko z izkušnjo nasilja (A8, C15)
  - c) Možnost, da MIT skliče tudi šola, DNK (A13)
  - d) Predlogi za sklic MIT-a s strani zunanjih služb (A14, E3, H4)

## ORGANIZACIJA DELA

1. Delitev dela
  - a) Delitev dela med udeleženci MIT-a (A9, I14)
2. Organizacija dela
  - a) Možnost, da ena strokovna delavka dela s povzročiteljem in žrtvijo (A10)
  - b) Odvisnost od tega, kdaj se prejme informacija, koliko zaposlenih je na voljo (A11)
  - c) Prednostno reševanje primerov nasilja (A12)
  - d) Zadostna razpolaga časa za organizacijo dela (A53)

## POTEK MIT-A

1. Udeleženci v MIT-ju
  - a) Akterji, ki sodelujejo ali bodo sodelovali z žensko z izkušnjo nasilja (A15, E13)
  - b) Šole (A18)
  - c) Strokovna delavka, ki obravnava povzročitelja nasilja (A19, E15, H13, I20)
  - d) Policija, nevladne organizacije, varne hiše, krizni centri, zdravstvo, pediatri (A21)
  - e) Akterji, ki lahko podprejo žensko z izkušnjo nasilja (A22, F5, G5, G7, G10, H12)
  - f) Predstavniki šole, vrtca, nevladnih organizacij, policije, državnega tožilstva in zdravstva (B16)
  - g) Nevladne organizacije (B31)
  - h) CSD, ki dela s povzročiteljem, policijska postaja, vrtec, šola in druge organizacije, ki obravnavajo družino (C16)
  - i) Šole in vrtci v primeru prisotnosti otrok (C17, G13, I19)
  - j) Žrtev, zaupna oseba žrtve, regijski koordinator, nevladne organizacije, policija, vrtec, šola, zdravstveni dom, tožilstvo, občina (D11)
  - k) Predstavniki policije, psihiater ali psiholog, osebni zdravnik (E14)
  - l) Ženska z izkušnjo nasilja (E16, I7, J5)
  - m) Policija (G11, H14, I5, I16, J4)
  - n) Tožilstvo v primeru ponavljajočega nasilja (G12)

- o) Lokalna skupnost, občina, nevladne organizacije (G14)
  - p) Javni stanovanjski sklad v primeru reševanja stanovanjske stiske (G15)
  - q) Zdravstvo (H15, I6, I18)
  - r) Socialne službe drugih ustanov (H16, J14)
  - s) Predstavniki varne hiše, kriznega centra ali materinskega doma (I17)
  - t) Zapisnikar (J9)
  - u) Organi pregona (policija, tožilstvo, sodišče) (J11)
  - v) Strokovna delavka iz drugih enot (J15)
  - w) Zaupna oseba (A42, C32)
2. Pregled dostopnih informacij
- a) Pregled obravnave družine na CSD-ju (A20)
3. Odziv na vabilo na MIT
- a) Visoka odzivnost vseh povabljenih (A23)
  - b) Nizka odzivnost s strani zdravstva (A24, B18, C19, G18, I21, J16)
  - c) Nizka odzivnost s strani (pedo)psihatrije (A25, C19)
  - d) Visoka odzivnost s strani šolstva, vrtcev, policije in nevladnih organizacij (B17)
  - e) Ničelna odzivnost s strani tožilstva (C20)
  - f) Visoka odzivnost s strani policije, vrtca in šole (D12)
  - g) Nizka odzivnost s strani zdravstva in tožilstva (D13)
  - h) Težko usklajevanje z zdravstvom (F6)
  - i) Visoka odzivnost s strani policije (F8, J13)
  - j) Visoka odzivnost s strani policije in tožilstva (G16)
  - k) Visoka odzivnost s strani šolstva, lokalne skupnosti in občine (G17)
  - l) Nizka odzivnost s strani tožilstva in sodišča (J12)
4. Ovire za neodzivnost na vabilo na MIT
- a) Sistemske ovire (A26)
  - b) Fizično pomanjkanje strokovnih delavk (A27)
  - c) Pomanjkanje časa (B19, C21, H17)
  - d) Nepoznavanje ovir za neodzivnost (D14)
  - e) Časovna uskladitev (F7)
  - f) Že vnaprej naročeni pacienti (G19)
  - g) Narava dela (I22, J17)
5. Sodelovanje z nevladnimi organizacijami
- a) Pomembnost sodelovanja z nevladnimi organizacijami, ki imajo več neposrednega stika z žensko z izkušnjo nasilja (A37, A40)
  - b) Nevladne organizacije kot zastopniki in velik glas žensk z izkušnjo nasilja (A38, J23, J30)

6. Predstavitev in povzetek
  - a) Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave (C9, C10, E10, E18, H6, H7, H10, I9)
  - b) Pristojnosti in naloge (H8)
7. Dogovarjanje
  - a) Pogovor o željah ženske z izkušnjo nasilja, zmožnostih in dopolnjevanje načrta pomoči (E20)
  - b) Dogovarjanje, ali je potreben ponovni sklic MIT-a (I15)
8. Potek MIT-a brez prisotnosti ženske izkušnjo nasilja
  - a) Posebne okoliščine, kot so zdravstvena situacija, nujne neodložljive obveznosti (J22)
  - b) Odsotnost razlike poteka MIT-a tudi v primerih, če ženska z izkušnjo nasilja ni prisotna (H20)
9. Zaznavanje težav pri sodelovanju z nekaterimi institucijami
  - a) Pritiskanje s strani šol (F9)

#### VSEBINA MIT-A

1. Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči
  - a) Izdelava ocene ogroženosti in načrta pomoči (A17, B14, C12, E8, E12, H11, I13, J6)
  - b) Okrnjen načrt pomoči brez prisotnosti ženske z izkušnjo nasilja (H21)
2. Zapis MIT-a
  - a) Izvod zapisa MIT-a za vsakega udeleženca (C14, D8, H22)
  - b) Zapis poteka MIT-a (I10)

#### NAMEN MIT-A

1. Akter, kateremu je namenjen MIT
  - a) Namenjen ženski z izkušnjo nasilja (A31, B27, D3, D16, G8, J19)
2. Sodelovanje
  - a) Sprejem dogovorov (B15, D7)
  - b) Oblikovanje skupne ocene ogroženosti in načrta pomoči (C4)
  - c) Skupno dogovarjanje o nadaljnjih korakih (C5, C13)
  - d) Slišati še druge poglede na situacijo (C6)
  - e) Pridobiti širšo sliko (C7)
  - f) Lažje in boljše sodelovanje za naprej (C8)
  - g) Izmenjava informacij (E7, J8)
3. Pridobitev
  - a) Pridobitev občutka moči (B37, D29, E30)
  - b) Pridobitev nadzora dogajanja (B38)

- c) Pridobitev občutka, da ji stojijo ob strani (B39, E28, E29)
- d) Opolnomočenje ženske z izkušnjo nasilja (B41)
- e) Sliši se glas ženske z izkušnjo nasilja (J39)
- f) Celotno spremljanje življenja ženske tekom statusa žrtve (J35)
- g) Celovita podpora ženski z izkušnjo nasilja (J36)
- h) Psihosocialna podpora (J37)
- i) Skupinska oblika osebne pomoči (J38)

#### 4. Potrditev

- a) Potrditev, da to, kar se je dogajalo ni v redu in da ni plod njene domišljije (B40)

### VABILO ŽENSKÉ Z IZKUŠNJO NASILJA NA MIT

#### 1. Primeri, kadar se jo povabi

- a) Vedno povabljen (A28, B20, D15, D20, F10, H25)
- b) Ženska z izkušnjo nasilja kot član MIT-a (A29, B32)
- c) Velikokrat (C18)
- d) Vabilo ženske z izkušnjo nasilja v primerih, kjer je žrtev tudi ona osebno, ne le otrok (C22)
- e) Ženska z izkušnjo nasilja ključen akter MIT-a (F11, G30, H18, J20)
- f) Ženska z izkušnjo nasilja je seznanjena z izvedbo MIT-a in ga želi (G20)
- g) Ko se obravnava ukrep prepovedi približevanja (J18)
- h) V primeru podpore žrtvam kaznivih dejanj (J21)

#### 2. Primeri, kadar se je ne povabi

- a) Primeri, kjer je žrtev otrok (C23)

#### 3. Primeri, kadar se jo povabi z zamikom

- a) Povabljen z zamikom (B21, G21, E17)
- b) V začetnem delu se pogovarjajo samo predstavniki institucij (B22)
- c) Seznanitev ženske z izkušnjo nasilja o stvareh, ki so jih povedali predstavniki institucij in sprejetih dogovorih (B23)
- d) Sum ogroženosti otrok (G22)

### OVIRE ZA VABILO ŽENSKÉ Z IZKUŠNJO NASILJA NA MIT

#### 2. Ovire, ki izvirajo iz ženske z izkušnjo nasilja

- f) Možnost, da se ženska z izkušnjo nasilja ne želi izpostaviti (A41)
- g) Primeri ogroženosti otrok in jih mama ni zmožna zaščititi (B42, C40)
- h) Primeri, ko ženska nasilje minimalizira (B43)
- i) Primeri, ko ženska nasilja ne prijavi (B44)
- j) Primeri, ko ženska zanika nasilje (B45)

2. Druge ovire
  - d) Pomanjkanje časa (A52)
  - e) Jezikovna ovira (C39)
  - f) Primeri, kjer je treba izoblikovati oceno ogroženosti za otroka (C41)

#### VLOGA ŽENSKE Z IZKUŠNJO NASILJA NA MIT-JU

1. Izražanje
  - a) Izražanje mnenja in potreb (A34, C30, I31, J28)
  - b) Izražanje občutkov, doživljanja in skrbi (C11, C28)
2. Aktivno sodelovanje
  - a) Neposredna komunikacija (A50)
  - b) Zavedanje kompleksnosti primera in mreže služ, ki so ji na razpolago (A51)
  - c) Sodelovanje pri oblikovanju svojega načrta pomoči (B24, C29, C38, D22, G9, I30)
  - d) Možnost izražanja svoje plati zgodbe in možne rešitve (E23, I35)
  - e) Možnost, da ženska z izkušnjo predstavi svojo zgodbo (I28)

#### IZZIVI PRI SODELOVANJU ŽENSKE Z IZKUŠNJO NASILJA NA MIT-JU

1. Soočanje z občutki ženske z izkušnjo nasilja
  - a) Soočanje s strahom, zaskrbljenostjo, nezaupanjem (D24)
  - b) Stiska ob pripovedovanje o najbolj intimnem delu življenja pred celotnim timom (G31)
  - c) Čustveni izpadi, izražanje bolečine, jok (J29)
  - d) Zavračanje pomoči (J39)
  - e) Različno odzivanje na starševsko dolžnost zaradi svoje stiske (J40)
2. Kultura
  - a) Kulturno sprejemljivo nasilje (F19)
3. Neusklajevanje mnenj
  - a) Neusklajevanje mnenj ženske z izkušnjo nasilja z mnenji strokovnih delavk (G32, I36)
  - b) Ogrožajoče ravnanje (I37)
4. Nezaznavanje izzivov
  - a) Nezaznavanje izzivov (H28)

#### VLOGA STROKOVNIH DELAVK CSD NA MIT-JU

1. Upoštevanje ženske z izkušnjo nasilja
  - a) Pomembnost sodelovanja in ne delanje namesto nekoga (A30, G27, I32)
  - b) Sledenje občutkom, željam in pričakovanjem ženske z izkušnjo nasilja (D19)
  - c) Dajanje ženski z izkušnjo nasilja možnost do besede (E25, F20, H9)

- d) Pozornost na tem, da se ženska z izkušnjo nasilja strinja s sklepi MIT-a (F18)
  - e) Individualna prilagoditev za prejem strokovne pomoči (H27)
  - f) Ženska z izkušnjo nasilja v ospredju (I29)
2. Poznavanje postopkov
- a) Bolje poznavanje postopkov (A32)
3. Vodenje
- a) Vodenje postopka (A33)
  - b) Vzpostavljanje osebnega stika (A43, A45)
  - c) Pojasnitev vlog strokovne delavke in CSD-ja (A44)
  - d) Sklic MIT-a in pošiljanje vabim udeležnim (B9)
  - e) Pozdrav udeležnim, predstavitev in "prisega" k zaupnosti (B11)
  - f) Vodenje MIT-a (D6, E21, G6)
  - g) Zagotovitev uresničevanja dogovorov (D10)
  - h) Debata o nadaljnjih virih pomoči (E11)
  - i) Dodatna obrazložitev situacije udeležnim (E24)
  - j) Možnost besede vsem udeležnim (F17)
4. Presoja
- a) Presoja o sposobnosti mame za skrb za otroke (A16)
5. Zapisovanje
- a) Pisanje zapisa MIT-a in posredovanje udeležnim (B10)
6. Uvod
- a) Predstavitev primera družine in aktualnih razmer (B12, J27)
  - b) Vabilo udeležnim k predstavitvi sodelovanja z družino (B13)
  - c) Predstavitev in povzetek dosedanje obravnave (E9)
7. Usmerjanje
- a) Predlaganje možnih oblik pomoči in predstavitev načrta pomoči (A35, E19)
8. Upoštevanje zakonodaje
- a) Upoštevanje zakonodaje in preverjanje informacij (A39)
  - b) Varovanje podatkov (D9, F13)
9. Skrb za varnost
- a) Odpravljanje neposredne ogroženosti (D23)
  - b) Opozarjanje na namen MIT-a in varovanje vseh informacij (I11)

## OVIRE PRI KOMUNIKACIJI

1. Reševanje ovir pri komunikaciji
  - a) Google prevajalnik (A46)
  - b) Tolmačenje (A47, A48, A49, B33, B34, C33, D21, E26, G28, H26, I33, J32)
  - c) Opravljanje pogovorov pred MIT-jem (B35)
  - d) Pomoč ženski z izkušnjo nasilja pri ubesedenju čustev in želja (B36)
  - e) Pisno izražanje mnenja (E27)
  - f) Uporaba skupnega jezika- angleščine (G29)
  - g) Vnaprej pripravljene stvari (I34)
  - h) Pridobivanje podatkov s strani zastopnikov oziroma skrbnikov (J31)
  - i) V primeru bolj kompleksnih ovir, te zadeve obravnava drug referat na CSD-ju (J33)
2. Ovire v postopkih
  - a) Zahtevna obravnava (C31)
  - b) Izguba informacij, konkretnih besed in glasu žrtve (C34)
  - c) Otežena hitra predaja informacij (C35)
  - d) Težja navezava stika in pomanjkanje aktivnega sodelovanja (C36)
  - e) Oteženo slišanje konkretnega glasu ženske z izkušnjo nasilja (C37)

## POVZROČITELJ NASILJA V POSTOPKIH

1. Primeri pritožb glede postopkov na CSD-ju
  - a) Odsotnost primera (A36, E22, F14, H23, I25)
  - b) Prisotnost primera (B25, C24, D17, G23, J24)
  - c) Pritožbe, ker povzročitelj nasilja ni povabljen na MIT in ni seznanjen z vsebino zapisa (B26)
2. Ogrožanje varnosti ženske z izkušnjo nasilja
  - a) V primeru, da povzročitelj vidi zapise pogovorov, lahko ogrozimo varnost žrtve (B28)
  - b) Povzročitelja ne seznanjamo, da MIT obstaja (I26)
  - d) Upozarjanje žensk z izkušnjo nasilja na skrbno ravnanje in varovanje zapisa MIT-a (G25)
  - e) Vsiljevanje odvetnikov v žensko z izkušnjo nasilja (F15, F16, G26, I12)
  - c) Vpogled možen le na zahtevo ženske z izkušnjo nasilja ali ustrezno pravno podlago (H24)
3. Odziv strokovnih delavk
  - a) Obrazložitev namena MIT-a povzročitelju (B29, C25, C26, D18)
  - b) Obrazložitev namena in pravice do vpogleda (I27)
  - c) Zavrnitev prošnje do vpogleda (G24)
4. Razumevanje namena MIT-a
  - a) Razumevanje namena MIT-a s strani povzročitelja po pogovoru z njim (B30, C27)

5. Delo s povzročiteljem nasilja
  - a) Delo s povzročiteljem, tako da ima prostor za izražanje mnenja (J25)

#### KOORDINATORJI ZA PREPREČEVANJE NASILJA

1. Vloga koordinatorjev za preprečevanje nasilja
  - a) Večja podpora pri delu (A54, E31)
  - b) Ogromen doprinos pri delu (A55)
  - c) Pomoč pri delu s svojimi izkušnjami in znanjem ter podajanjem idej (B48, I38, J41, J42)
  - d) Podpiranje aktivne udeležbe žrtve na MIT-ih (C44)
  - e) Podpora in povezovanje (D25)
  - f) Opravljanje razgovorov s povzročitelji nasilja (D26, F21, G33)
  - g) Prisotnost na MIT-u (D27)
  - h) Posebna znanja (D28)
  - i) Ključen udeleženec (F22, J45)
  - j) Posredovanje informacij o sodelovanju s povzročiteljem (F23)
  - k) Udeležba na MIT-u (G34)
  - l) Predstavitve dejavnikov tveganja glede na obravnavo povzročitelja (H29)
  - m) Pomoč pri načrtu pomoči in oceni ogroženosti (I39)
  - n) Poznavalci sistema, kapacitet enot in strokovnih delavcev (J43)
  - o) S pomočjo poznanstev na policiji, sodišču, tožilstvu lahko hitro pridobijo dragocene informacije (J44)
2. Vabilo koordinatorjev za preprečevanje nasilja na MIT
  - a) Zahtevni primeri (B46, C43)
  - b) Izredno hudi primeri nasilja (B47)
  - c) Primeri, ko je vključena tudi interventna služba (C42)
3. Podpiranje prisotnosti žensk z izkušnjo nasilja na MIT-ih
  - a) Strinjanje koordinatorjev s tem, da je ženska z izkušnjo nasilja prisotna na MIT-u (B49)
  - b) Predlog koordinatorjev, da je ženska z izkušnjo nasilja prisotna na MIT-u (B50)